DTU Bibliotek

Denne fil er downloadet fra

Danmarks Tekniske Kulturarv

www.tekniskkulturarv.dk

Danmarks Tekniske Kulturarv drives af DTU Bibliotek og indeholder scannede bøger og fotografier fra bibliotekets historiske samling.

Rettigheder

Du kan læse mere om, hvordan du må bruge filen, på *www.tekniskkulturarv.dk/about*

Er du i tvivl om brug af værker, bøger, fotografier og tekster fra siden, er du velkommen til at sende en mail til *tekniskkulturarv@dtu.dk*

DTU Bibliotek Danmarks Tekniske Universitet | Anker Engelunds Vej 1 2800 Kgs. Lyngby | Tlf. 45 25 72 50 | bibliotek@dtu.dk www.bibliotek.dtu.dk

Danmarks Deltagelse i
Verdensudstillingen
i Chicago 1893.

INDUSTRI-
FORENINGEN.

gl.
061.4 (100) Chicago

World's Columbian exposition 1893

Danmarks Deltagelse ....

1895

[illegible]

71—61—141

DANMARKS DELTAGELSE

I

VERDENSUDSTILLINGEN I CHICAGO 1893

UDGIVET AF DEN DANSKE UDSTILLINGSKOMITÉ

VED

GENERALKOMMISSÆREN

INDUSTRIFORENINGEN I KJØBENHAVN
MDCCCXCV

TRYKT HOS NIELSEN & LYDIGHE — KJØBENHAVN.

INDUSTRI-
FORENINGEN.

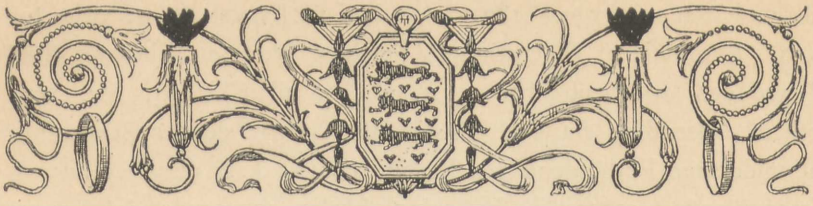

Da det Spørgsmaal rejstes, om Danmark skulde deltage i Chicago-udstillingen, modtoges det ikke med synderlig Sympati. Industriforeningen, til hvilken Indenrigsministeriet under 4de Marts 1891 oversendte den fra de De Forenede Staters Præsident til den danske Regering indgaaede Indbydelse med Forespørgsel om, hvorledes den danske Industri stillede sig til Sagen, — svarede nemlig, efter at Spørgsmaalet først havde været drøftet paa et af Bestyrelsen med en Del Industridrivende afholdt Møde, og man dernæst ved Udsendelsen af Cirkulærer til en større Kreds af saadanne havde søgt at erhverve Kundskab om Stemningen for Deltagelse i Udstillingen, at der for Tiden kun var ringe Tilbøjelighed fra Industriens Side til at deltage. Da det imidlertid ofte viste sig, at en saadan kom tilstede nærmere hen imod en Udstillings Aabning, vilde man dog henstille, at Spørgsmaalet, hvis det var muligt, holdtes aabent endnu i nogen Tid, samtidig med at man erklærede, at, kom der nogen Deltagelse istand, vilde Foreningen, hvis det maatte ønskes, være villig til at medvirke ved Sagens Ordning.

Sagen stilledes dermed i Bero, og der kom først Liv i den igen, da en fra De Forenede Stater udsendt officiel Delegation, bestaaende af D'Herrer *Ferdinand W. Peck* og *John M. Butler* i

Begyndelsen af Avgust 1891 kom her til Landet for at virke for den. Resultatet af Delegationens Sendelse blev, at Fabrikant *Emil Meyer* den 10. September s. A. afrejste til Chicago, for, som officiel Udsending fra den danske Stat og paa dennes Bekostning at undersøge Forholdene paa Stedet, samt, i Fald disse fandtes tilfredsstillende, at træffe foreløbige Aftaler angaaende de for en eventuel dansk Deltagelse i Udstillingen passende Arealer m. v.

Ved denne Rejse sikredes der Danmark, for det Tilfælde at man maatte bestemme sig for at deltage i Udstillingen:

12,000 □ Fod Gulvplads i Industribygningen,
2,000 » - » - Agerbrugsbygningen,
6,000 » - Vægplads - Kunsthallen og
12,000 » - Plads under aaben Himmel i Nærheden af Agriculturhallen (se Figur 1) til Opførelse af en Mejeribygning,

ligesom der skaffedes Sikkerhed for, at der vilde blive holdt Plads til Disposition i Fiskeribygningen, Electricitetsbygningen og Maskinhallen, forsaavidt der maatte blive Behov for saadan i disse Bygninger. Endvidere udvirkedes Tilladelse, saafremt man maatte bestemme sig for Driften af et lignende Mælkeri, som det, der dreves paa den nordiske Udstilling i København 1888, til at Salg af Mælk, Brød, Smør og Ost maatte finde Sted uden *nogensomhelst* Afgift til Udstillingsmyndighederne, medens der ellers forlangtes 25—33 pCt. i Afgift af Omsætningen for lignende Privilegier. Sluttelig skaffedes Oplysninger om en Mængde Forhold, saasom Transporten af Udstillingsgenstandene fra Ankomsthavnen til Udstillingspladsen, disses Toldbehandling, Opbevaring af sammes Emballage, Salget af Udstillingsgenstandene, Sikringen af Udstilleres Patentret, o. s. fr.

Efterat disse Oplysninger vare meddelte paa et den 4. Novbr. s. A. i Industriforeningen afholdt, talrigt besøgt Møde, udsendte Foreningen igen et Cirkulære til danske Haandværkere og Industridrivende, ved hvilket Foreningen næst at meddele de ved fornævnte Rejse indvundne Resultater og gøre Rede for de Synspunkter, der

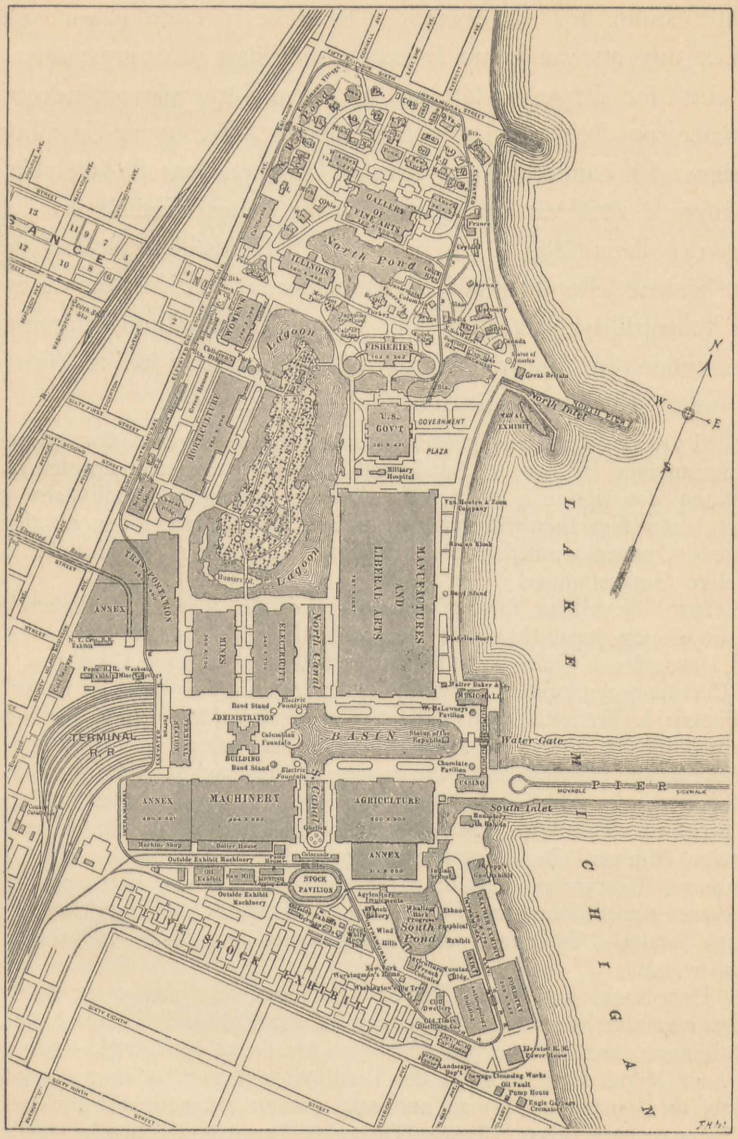

Fig. 1. Udstillingsterrænet.
(De angivne Størrelser ere i engelske Fod).

maatte gøres gældende ved, og de Betingelser, der formentlig maatte stilles for en eventuel Deltagelse i Udstillingen, udtalte Ønsket om atter at erfare Industriens Stilling til Spørgsmaalet.

Da der derpaa meldte sig 77 Industridrivende og industrielle Firmaer som Deltagere i en eventuel dansk Afdeling paa Udstillingen, medens det samlede Antal danske Udstillere paa Philadelphia-Udstillingen i 1876 var 57, og den danske Industriafdeling ved Udstillingen i Paris 1889 i det hele talte 111 Udstillere, hvoraf de 16 vare Fiskere eller udstillede Fiskeriredskaber, saaledes at de egentlige Industridrivendes Antal kun var 95, tilskrev Industriforeningen atter under 18de Januar 1892 Indenrigsministeriet, i hvilken Skrivelse der under Henvisning til disse Tal ytres følgende:

»I Overensstemmelse hermed tror Industriforeningen da for Industriens Vedkommende at maatte udtale, at det herved naaede Resultat peger henimod det rigtige i, at den fra Amerika fremkomne Indbydelse modtages, men idet Industriforeningen udtaler dette, ønsker den samtidig at henlede Opmærksomheden paa de dermed forbundne, ganske sikkert betydelige Omkostninger.

Det i November f. A. af Industriforeningen udsendte Cirkulære gaar ud fra — og hertil have de eventuelle Udstillere sluttet sig — at der ved Deltagelse i Chicagoudstillingen paahviler Udstillerne Udgifterne ved: *a.* Udstillingsgenstandens Tilvirkning, Indpakning og Afsavn under Udstillingen; *b.* Fremskaffelsen af de til Genstandenes Installation nødvendige Skabe, Montrer o. s. v.; *c.* Genstandenes Assurance paa Udstillingen og *d.* den særlige Udsalgshjælp, som maatte ønskes ved Siden af eller i Stedet for den danske Afdelings almindelige. Men heraf vil følge, at der ved et eventuelt Statstilskud maa sørges for Dækning af Udgifterne ved Bestyrelse, Bureau, Repræsentation, almindelig Udsalgshjælp, Udstillingsrummenes Udstyrelse, Udstillingsgenstandenes Transport frem og tilbage, Assurance under Transporten, Udpakning i Chicago, Opstilling i Udstillingen, Tilsyn under Udstillingen og endelig deres eventuelle Indpakning til Hjemsendelse.

Hvor store Udgifterne herved ville blive, kan næppe nu siges nøjagtig, men det bør absolut bemærkes, at skal Danmark deltage i Chicago-Udstillingen, bør det ske paa en saadan Maade, at det kan blive bemærket og have Nytte deraf. Og at der hertil vil udkræves et ikke ubetydeligt Beløb, tør — navnlig da man her staar overfor et amerikansk Foretagende — betragtes som givet. Statens Tilskud til Danmarks Deltagelse i de sidste Verdensudstillinger i Paris udgjorde i 1878 135,000 Kr. og i 1889 100,000 Kr., men de længere Afstande og de i det hele langt dyrere amerikanske Forhold, ville medføre, at der overfor Chicago-Udstillingen

maa blive Tale om et væsentlig større Beløb alene for Industriens Vedkommende, og Beløbet maa yderligere voxe, hvis — som det eventuelt tør haabes — ogsaa Kunsten og Landbruget, helt eller delvis ville komme til at deltage. Der vil formentlig mindst fordres c. 250,000 Kr.«

Skrivelsen sluttede dernæst med følgende Udtalelse:

»Forsaavidt det høje Ministerium maatte kunne tiltræde de her udtalte Anskuelser, og Danmarks Deltagelse i Chicago-Udstillingen maatte blive virkeliggjort, skal Industriforeningen sluttelig endnu tillade sig den Bemærkning, at det sikkert maa betragtes som rigtigt, at den Komité eller den Institution, i hvis Hænder det høje Ministerium maatte ville betro Sagens Gennemførelse, udtrykkeligt af Ministeriet udrustes med den fornødne Myndighed, baade i Henseende til at gøre den danske Afdeling til en virkelig Eliteudstilling, samt med Hensyn til den saa vigtige kommercielle Side af Sagen. Skal Danmark deltage i den forestaaende amerikanske Udstilling, bør nemlig, saa vidt skønnes, Alt gøres for, at Danmark kan høste ikke alene Ære men ogsaa Gavn deraf.

Sagens Udvikling vil blive fulgt med stor Interesse af alle danske Industridrivende, men med en ganske tilsvarende Interesse vil den sikkert ogsaa blive fulgt af den store danske Koloni i Amerika, i hvilken en eventuel dansk Afdeling i Chicago-Udstillingen afgjort vil finde en betydningsfuld Støtte.«

Herved indtræder Sagen i et nyt Stadium. Efter Modtagelsen af denne Skrivelse tilskriver nemlig Indenrigsministeriet den 2. Februar Industriforeningen:

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

»Foranlediget heraf skulde man tjenstligst meddele, at Ministeriet, som Sagen foreligger, ikke kan gaa ud fra, at Kunst og Landbrug fra dansk Side ville komme til at deltage i Verdensudstillingen i Chicago, og at saaledes Spørgsmaalet om Danmarks Deltagelse i Udstillingen maa søges afgjort med den Eventualitet for Øje, at Deltagelsen indskrænkes til Industrien. Ministeriet vil imidlertid være villigt til at tage under Overvejelse, om der i det nævnte Tilfælde bør søges bevilget et saadant Statstilskud, som Bestyrelsen maatte oplyse at være nødvendigt til Industriens Deltagelse i Udstillingen, idet man dog skal gøre opmærksom paa, at da Tilskudet maatte omfatte hele den Udgift, som Staten skal have i Anledning af Udstillingen, maa der ved Opgivelsen af Tilskudets Størrelse ogsaa tages Hensyn til det Beløb, der vil medgaa til Rejseunderstøttelser for danske Industridrivende og Haandværkere til Besøg paa Udstillingen, saafremt det maa anses nødvendigt eller dog hensigtsmæssigt, at der af Statsmidlerne uddeles saadanne Understøttelser.

Forinden Ministeriet imidlertid vil være i Stand til at tage endelig Bestemmelse om den foreliggende Sag, maatte man ønske fra den ærede Bestyrelse at modtage ikke alene Oplysning om det eventuelle Statstil-

skuds Størrelse, men tillige en bestemt Udtalelse om, at Bestyrelsen, naar passende Statstilskud til den danske Industris Deltagelse i Udstillingen maatte blive bevilget, vil være rede til at tage Sagens videre Gennemførelse i sin Haand med det fulde dermed følgende Ansvar, idet Regeringen da heri tillige vil søge Garantien for, at den danske Industris Deltagelse i Udstillingen vil finde Sted i et saadant Omfang og paa en saadan Maade, at den kan være tilfredsstillende for vort Lands Anseelse. Regeringen skal iøvrigt yde Bestyrelsen den fornødne Støtte ved Sagens Ordning i Amerika, navnlig ved at stadfæste Valget af en særlig Kommissær for Udstillingen«.

Hvorpaa Industriforeningen i Skrivelse af 17de Februar giver følgende Svar:

»Efter Modtagelsen af det høje Ministeriums Skrivelse af 2den d. M. angaaende den danske Industris eventuelle Deltagelse i Udstillingen i Chicago næste Aar, har Industriforeningen udarbejdet et kalkulatorisk Budget for en dansk Industriafdeling ved denne Udstilling med det for Øje, at den, som af Ministeriet betonet, paa enhver Maade kan blive tilfredsstillende for Danmarks Anseelse og samtidigt kan arbejde for Tilvejebringelsen af en om muligt vedvarende Export af danske Industrifrembringelser. Og paa Foreningens Vegne skal jeg herved i Henhold til Ministeriets ovennævnte Skrivelse erklære, at naar den Sum, som den anser for det nødvendige Minimum, nemlig 250,000 Kr., udbetales den, vil den ikke undslaa sig for at tage Sagens Gennemførelse i sin Haand paa den af det høje Ministerium antydede Maade.

Det er en Selvfølge, at den Omstændighed, at Foreningen skal indestaa for, at det nu nævnte Statstilskud ikke overskrides, har fremkaldt Betænkeligheder ved at blive staaende ved det oprindeligt anslaaede Beløb, idet der ved denne Indestaaen er forbunden en ikke ringe Risiko. Amerika er et navnlig i et Udstillingsaar dyrt Land, i hvilket de, der ønske at henlede Opmærksomheden paa sig, maa gøre sig gældende paa en fremtrædende og altsaa kostbar Maade, og dette er i nærværende Tilfælde dobbelt nødvendigt, naar — som Foreningen haaber — dygtig Virksomhed for dansk Industrieksport skal gaa Haand i Haand med Danmarks Deltagelse i Udstillingen. Som tidligere udviklet, lægger Industriforeningen en ikke ringe Vægt paa denne Side af Sagen, og det er da ogsaa Hensynet til den, der væsentlig har gjort, at Industriforeningen tror det rigtigt, trods de nævnte Betænkeligheder, at indgaa paa det i dens lange Udstillingsvirksomhed enestaaende Tilfælde at paatage sig en Garanti for, at Danmarks Deltagelse i en international Udstilling ikke skal koste Staten noget udover et vist, forud udbetalt Tilskud.

I den af Foreningen nævnte Sum er der ikke medregnet noget Beløb til ved Rejseunderstøttelser at sætte danske Industridrivende og Haandværkere i Stand til at besøge Chicago-Udstillingen. Da det her vil dreje sig om betydelige Stipendier, der næppe ville kunne sættes under 1500

Kr. for hver Rejsende, vil der hertil kunne medgaa noget Betydeligt. Foreningen har derfor troet det rigtigt ikke at foreslaa nogen Sum, men ganske at henstille denne Sags Afgørelse til det høje Ministerium, idet det dog er en Selvfølge, at Industriforeningen til sin øvrige Virksomhed for Chicago-Udstillingen gærne eventuelt vil føje Fordelingen af det Beløb, som Ministeriet maatte ville søge bevilget til Rejsestipendier, og at den i ethvert Tilfælde vil give Tilsagn om, at de danske Haandværkere og Industridrivende, der som Stipendiater herfra komme til Chicago, i det eventuelle danske Udstillingsbureau dér skulle kunne faa fornøden og omhyggelig Vejledning til at faa det størst mulige Udbytte for den danske Industri af deres Rejse. Her skal endnu antydes, at der muligvis ved en eventuel Samvirken mellem de forskellige private Institutioner, der uddele Rejsestipendier, vil kunne naas et betydeligt Resultat med Hensyn til Ordningen af danske Stipendiaters Rejser til Chicago, og at Industriforeningen, hvis Danmarks Deltagelse i den her omhandlede Udstilling i det hele gennemføres, vil have sin Opmærksomhed henvendt paa ad denne Vej at naa det efter Omstændighederne mest mulige.

Endnu skal kun tilføjes, at Industriforeningen ved her at afgive det ønskede Garantitilsagn, gaar ud fra, at den fra det høje Ministerium vil modtage den til Sagens Gennemførelse her og i Amerika fornødne Avtorisation, saaledes at den faar Myndighed til paa bedste Maade at gøre den danske Afdeling i Chicago til en med de amerikanske Forhold for Øje virkelig Eliteudstilling og til i Amerika i alle Udstillingsforhold at kunne optræde som officiel Repræsentant for den danske Stat.«

I Overensstemmelse med det i denne Skrivelse udtalte søger Indenrigsministeriet derefter paa Finansloven for 1892—93 bevilget et Statstilskud paa 250,000 Kr. til Danmarks Deltagelse i Udstillingen ved dansk Industri og Haandværk. Bevillingen gives, som det af Forhandlingerne paa Rigsdagen klart fremgaar, mere af nationale og Statsgrunde end af Hensyn til dansk Haandværk og Industri, og efter at den som Bilag I aftrykte »Beregning over Indtægter og Udgifter ved en eventuel Deltagelse fra Danmarks Side i Verdensudstillingen i Chicago 1893« er godkendt af Indenrigsministeriet, stilles dette Beløb til Raadighed for Industriforeningen i det omhandlede Øjemed.

Komiteen for Danmarks Deltagelse i Udstillingen nedsættes derpaa af Industriforeningen den 22. April 1892, anerkjendes af Indenrigsministeriet den 6. Maj s. A. og kommer til at bestaa af:

Hofjuveler *C. Michelsen,* Formand;
Fabrikant *Emil Meyer,* Generalkommissær;
Fabrikant *Harald Bing,* Kasserer;
Professor *C. Nyrop,* Sekretær;
Docent *E. P. Bonnesen;*
Fabrikant *Robert A. Fraenckel*;
Maskinfabrikant *Th. Hüttemeier**);
Bagermester, Cand. polyt. *C. Lichtenberg;*
Fabrikant *Axel Meyer;*
Stenhugger *R. Nielsen;*
Snedkermester, Overretssagfører *Kaspar Rostrup* og
Fabrikejer *Bjørn Stephensen,*

medens Indenrigsministeriet efter forudgaaende Forhandlinger med Udenrigsministeriet den 18. Maj anerkender Fabrikant *Emil Meyer* som Generalkommissær.

Som det fremgaar af den foran citerede Skrivelse af 2. Februar 1892, gik Indenrigsministeriet, ved Forelæggelsen for Rigsdagen af Forslaget til Bevillingen af Statstilskudet til Danmarks Deltagelse i Udstillingen, ud fra, at hverken dansk Kunst eller det danske Landbrug som saadant vilde komme til at deltage i Udstillingen. Medens denne Forudsætning ogsaa kom til at gaa i Opfyldelse for Landbrugets Vedkommende, hvorved den ved Fabrikant *Emil Meyers* Undersøgelsesrejse udvirkede gunstige Koncession for Driften af et arbejdende Mælkeri forblev ubenyttet, skulde Forholdene dog snart udvikle sig anderledes for Kunstens Vedkommende.

Endskønt Kunstakademiet i Slutningen af 1891 havde udtalt sig for, at Kunsten ikke skulde deltage i Udstillingen, og et derefter sammenkaldt almindeligt Kunstnermøde havde sluttet sig til denne Udtalelse, henvender nemlig under 3. Maj 1892 et af Professor *Lorentz Frølich* som Formand, Maleren *Oscar Matthiesen* som Sekretær, Malerne *R. Bissen* og *J. T. Hansen,* Billedhugger *Stephan Sinding,*

*) Afgik ved Døden den 15. Januar 1893, og den derved ledigblevne Plads i Komiteen besattes ikke.

Professor *A. W. Saabye* og Maleren *N. K. Skovgaard* bestaaende Udvalg, som er sammentraadt med det Formaal at virke for, at dansk Kunst paa Udstillingen kan blive repræsenteret paa en for Landet værdig Maade, sig til Komiteen med Forespørgsel, om den maatte være villig til at støtte denne Sag, og under hvilke Forhold danske Kunstnere vilde kunne komme til at deltage i Udstillingen.

Efterat dette Udvalg dernæst paa et den 16. Maj i »Kunstnerforeningen af 18de November« afholdt Kunstnermøde har faaet Mandat til paa den danske Kunstnerstands Vegne at forhandle med Komiteen, tager denne Spørgsmaalet under Behandling, og meddeler den 17. Juni Udvalget, at man savner Berettigelse til at modtage danske Kunstgenstande til Udstilling i Chicago, men at man erklærer sig beredt 1) til at forelægge Industriforeningens Repræsentantskab Sagen til Overvejelse, idet Foreningens økonomiske Risiko selvfølgelig forøges med det Beløb, som maatte medgaa til Varetagelse af Kunstens Tarv, og 2) til, forsaavidt Repræsentantskabet i Erkendelse af den Betydning, det vilde have for Landets Repræsentation i Almindelighed, at danske Kunstnere ikke savnedes ved det store Verdensstævne, lader Foreningen overtage den forøgede Risiko, at søge Indenrigsministeriets Approbation paa, med Benyttelse af det givne Statstilskud, at maatte udvide sin Opgave til ogsaa at omfatte dansk Kunsts Repræsentation i Chicago. Med Hensyn til Betingelserne for Deltagelsen i Udstillingen erklærer Komiteen sig derhos villig til at yde de udstillende Kunstnere det samme som de industrielle Udstillere (jvfr. Bilag II), medens Kunstnerudvalget maatte paatage sig Garantien for, at en saavel i kvalitativ som i kvantitativ Henseende tilfredsstillende Kunstafdeling skaffedes tilveje paa tilfredsstillende Maade, og at den formaaede en dertil egnet Kunstner til at rejse til Chicago for at forestaa Ophængningen og Opstillingen af Kunstgenstandene.

Den 23. Juli indgaar derpaa Industriforeningens Repræsentantskab paa, at Foreningen overtager den forøgede Risiko, der bliver en Følge af Kunstens Deltagelse, ligesom Indenrigsministeriet under

3. November tillader, at Komiteen yder den danske Kunst sin Bistand til Etableringen af en Kunstafdeling paa Udstillingen, men dog kun »under Forudsætning af, at Kunsten efter Kirke- og Undervisningsministeriets Skøn kan ventes repræsenteret paa en fyldestgørende Maade«.

Paa et almindeligt Kunstnermøde den 10. Oktober suppleres derpaa Kunstnerudvalget med 4 Medlemmer og bestaar nu af:

Professor *Lorentz Frølich*, Formand;
Maleren *Oscar Matthiesen*, Sekretær;
— *R. Bissen*,
Professor *V. Bissen*,
Maleren *I. T. Hansen*,
— *Hans Nic. Hansen*,
— *Carl Locher*,
Professor *A. W. Saabye*,
Billedhuggeren *Stephan Sinding*,
Maleren *N. K. Skovgaard* og
— *Kr. Zahrtmann*.

Efterat Professor *Frølich's* Valg til Formand den 17. November er bleven approberet af Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet — som senere ogsaa anerkjendte Komiteens Valg af Maleren *Oscar Matthiesen* og Billedhuggeren *Carl Rohl Smith* (Chicago) til Kommissærer, — og der den 12. November fra samme Ministerium er indgaaet Meddelelse om, at Folketingets Finansudvalg har tiltraadt Ministeriets Forslag om en Bevilling af 25,000 Kr. til danske Kunstneres Deltagelse i Udstillingen, forespørger Kunstnerudvalget under 30. November Komiteen, om denne, »mod at faa Fuldmagt til at hæve nævnte 25,000 Kroner vil 1) paatage sig Udlæget af Rejseudgiften for den Kunstner, som i Chicago skal forestaa det kunstneriske Arrangement af den danske Kunstafdeling, hvilket antages at ville beløbe sig til 3,500 Kroner, samt 2) bistaa med Teg-

ningen af Brandforsikring for Kunstværkerne for det Tidsrum disse ere beroende i Udstillingsbygningen i Chicago, samt med Emballering og Afsendelse af Kunstværkerne, idet det dog skal bemærkes, at Kunstnerkomiteen forbeholder sig at føre Tilsyn med Kunstværkernes Pakning saavel som med Emballagens rigtige og forsvarlige Indretning.« Under 31. December tiltræder Komiteen dette Forslag, og Forholdet mellem denne og »Komiteen for danske Kunstneres Deltagelse i Chicagoudstillingen« er derved fuldstændig ordnet, og det paa en Maade, som lige indtil Samarbejdets fuldstændige Afslutning virker fuldt ud tilfredsstillende.

Angaaende danske Kvinders Deltagelse i Udstillingen rettedes der allerede under Fabrikant *Emil Meyers* Besøg i Chicago i September 1891, som omtalt i denne Indberetning, en Henvendelse til ham fra »*The Board of Lady Managers.*« Denne Henvendelse gentages i en til Udenrigsministeriet rettet Skrivelse af 31te Marts 1892 fra Præsidentinden for bemeldte Komité Mrs. *Bertha M. Honoré Palmer*, som samtidig i en Henvendelse til Hendes Majestæt Dronningen andrager Hs. Maj. om at overtage Patronatet for en eventuel dansk Udstilling i Bygningen for Kvindearbejder. I November 1892 meddeler derefter De Forenede Staters herværende Gesandt Udenrigsministeriet, at Mrs. *Palmer* har meddelt Gesandten, at der er sikret danske Kvinders Arbejder en egen Plads i »*Woman's Building*«, samt udtaler Ønsket om, at der til Fremme af danske Kvinders Deltagelse i Udstillingen, maa blive dannet en særlig dansk Damekomité.

Da det nævnte Areal i den særlige Kvindebygning viser sig at være for lille, til at der paa det kan arrangeres en Udstilling, som kan blive et værdigt Udtryk for, hvad danske Kvinder kunne præstere indenfor det Omraade, som Udstillingen omfatter, ordnes Forholdet saaledes, at der i den danske Afdeling i Industribygningen indrettes en særlig Afdeling for Kvindearbejder, og til at bistaa Komiteen ved Bedømmelsen og Valget af de paagældende Arbejder formaar Komiteen

Frøken *Kirstine Frederiksen,*
— *K. Konstantin-Hansen* og
— *Suzette C. Skovgaard*

til at tiltræde.

The Board of Lady Managers ønsker imidlertid vedblivende danske Kvindearbejder repræsenterede i *Womans Building* og ved Kammerherrinde *Sophie Oxholms* Initiativ tilvejebringes en saakaldt »Laane-Udstilling«, d. v. s. en Kollektivudstilling væsentlig bestaaende af ældre Arbejder, som af Ejerne udlaanes til *The Board of Lady Managers,* der leverer de fornødne Montrer, overtager Brandforsikringen og Ansvaret for dem paa Udstillingsstedet, medens Komiteen paatager sig Transporten og Opstillingen, samt Indpakningen efter endt Udstilling m. v.

Foruden de her omtalte Afdelinger organiseres der endvidere ved Komiteens Foranstaltning tre Specialudstillinger, som alle faa Plads i Afdelingen i Industribygningen. Den ene er en betydelig *Boghaandværksudstilling,* som tilvejebringes og ordnes af Formanden for Foreningen for Boghaandværk, Xylograf *Fr. Hendriksen.* De to andre ere *H. C. Andersens og Thorvaldsens Udstillinger,* hvis Tilvejebringelse velvilligst overtages af Kunstforlægger *Ernst Bojesen.*

Hermed ere Rammerne for Danmarks Deltagelse i Udstillingen tilvejebragte, og vi skulle nu gaa over til nærmere at omtale Arbejdets Gang og forskellige Enkeltheder.

INDLEDENDE ARBEJDER

Allerede inden Komiteen blev dannet, vare omfattende Arbejder udførte af Industriforeningen, saa at Komiteen straks efter sin Nedsættelse, med Kraft kunde fremme de egentlige Organisationsarbejder. Den 1. Maj 1892 aabnede Komiteen saaledes et Bureau i Industriforeningens Ejendom, og efter at man i April havde vedtaget de reglementariske Bestemmelser, der findes aftrykte som Bi-

lag II, udsendtes den 5. Mai følgende Indbydelse til Deltagelse i Udstillingen, til en Del Industridrivende, som maatte antages at nære Interesse for den, saavelsom til Landets samtlige Haandværker- og Industriforeninger:

»I Sommeren 1893 vil *De nordamerikanske Fristater* fejre Mindet om Amerikas Opdagelse for 400 Aar siden ved en mægtig Verdensudstilling. Blandt de Stæder, som kappedes om Æren af at blive Midtpunktet for Aarets Festligheder, blev Chicago, denne By, hvis Væxt og Udvikling er foregaaet med en saa æventyrlig Hurtighed, den sejrende.

Her vil da næste Aar finde et internationalt Stævne Sted, større og mere omfattende end noget tidligere. Den nye Verden vil her fremvise sine mangfoldige Frembringelser, der i lige høj Grad ville bære Vidne om den unge Verdensdels rige Velstandskilder som om dens Beboeres rastløse Handlekraft; jævnsides hermed og udfordrende til Sammenligning møder den gamle Verden frem med sine Arbejder, Resultaterne af dens dybere og modnere Kultur, dens sikrere Erfaringer.

Et betydningsfuldt Møde mellem alle civiliserede Nationer, til hvilket enhver af dem sender det Bedste, den ejer, Summen af dens Snille og Kunstsans.

Den danske Regering har erkendt Betydningen af, at vort Fædreland ikke udebliver ved denne Lejlighed. Rigsdagen har bevilget en Sum af 250,000 Kr. til den danske Industris Deltagelse, og dette Beløb er stillet til Disposition for Industriforeningen i København. Denne har under disse Forhold troet at burde overtage Garantien for Tilvejebringelsen af en dansk Afdeling.

Industriforeningen skatter den Tillid, Regeringen har vist den ved en Lejlighed, hvor man har anset det for ønskeligt, at Danmark bliver værdigt repræsenteret, og Foreningens Bestyrelse og Repræsentantskab har overdraget undertegnede Komité at gennemføre Sagen.

Omfattende Forarbejder er alt udførte. Ved en dansk Udsendings Besøg i Chicago f. A. er der sikret den danske Afdeling velbeliggende og tilstrækkelig Plads. Man er beskæftiget med at organisere et Bureau, der her hjemme skal give Udstillerne fornøden Vejledning, og som i Chicago af al Kraft vil søge at fremme Salget af danske Frembringelser.

Dog — disse Foranstaltninger afgive kun den ydre Ramme. Skal det lykkes Komiteen at samle et anskueligt og fyldigt Billede af det Kulturstandpunkt, Danmark indtager, maa den kunne gøre Regning paa almindelig Tilslutning og Sympati saavel hos offentlige Institutioner som Private.

Det er ikke overvejende Haabet om økonomisk Fordel, der i dette Tilfælde bør være bestemmende for Udstillerne. Langt snarere vil den Betragtning være den afgørende, at der her er paalagt den danske Industri en Repræsentationspligt, som kun kan opfyldes, dersom Enhver yder sit Bedste for at gøre Udstillingen saa righoldig og alsidig som muligt indenfor de Grænser, som maatte blive dragne.

Naar da det danske Flag næste Aar hejses i Chicogo, vil det forhaabentlig vaje over en Afdeling, til hvilken de talrige Danske derovre med Glæde ville søge hen, og som de med Stolthed kunne vise deres nye Medborgere. Og disse ville erkende, at er vort Land end ringe af Omfang, saa rører der sig dog indenfor dets snævre Grænser et Liv og en Udvikling, der hævder det en værdig Plads blandt Evropas Kulturstater.«

Af de reglementariske Bestemmelser skal fremhæves, at Komiteen ved disse paatager sig at afholde Udgifterne ved de danske Afdelingers Bestyrelse (Bureau, Tilsyn, alm. Salgshjælp) ved Udstillingsrummenes almindelige Udstyrelse, ved Gjenstandenes Transport fra Kjøbenhavn, Assurance under Transporten, Udpakning i Chicago, Opstilling i Udstillingen, Nedtagning og eventuel Indpakning, Hjemsendelse til Kjøbenhavn og Assurance under denne, samt ved Emballagens Magasinering i Udstillingstiden, saaledes at det foruden Bekostningen ved Udstillingsgenstandenes og Installationsmateriellets Tilvirkning, Indpakning og Transport til og fra Samlingsstedet i Kjøbenhavn, kun paahviler Udstillerne at bære Udgiften ved Genstandenes Brandforsikring paa Udstillingsterrænet.

Ved de reglementariske Bestemmelser forbeholder Komiteen sig derhos Ret til at afgøre, om de anmeldte Genstande kunne modtages, hvorvidt den begærede Plads kan tilstaas og de foreslaaede Montrer og specielle Opstillinger antages, samt opfordrer Udstillerne til at ordne sig fagvis i kollektive Udstillinger og saavidt muligt stræbe hen imod Anvendelsen af ensartet Udstillingsmateriel.

Samtidig med Udsendelsen af Indbydelsen til de private Udstillere, rettede Komiteen, for at de danske Afdelinger kunde blive et saa fyldigt Udtryk som muligt for det Kulturstandpunkt, som Danmark indtager, direkte Henvendelser til forskellige Avtoriteter og Institutioner, saasom Krigsministeriet, Ministeriet for Island, den kgl. grønlandske Handel, Statsbanerne, Telegrafvæsenet, Postvæsenet, Kjøbenhavns Kommune m. fl. om at deltage i Udstillingen. Disse Henvendelser besvaredes imidlertid alle afslaaende undtagen for Krigsministeriets Vedkommende. Da dette Ministeriums Deltagelse i Udstillingen imidlertid gjordes afhængig af, at Komiteen vilde bære

en stor Del af de med den forbundne Udgifter, og der, medens Forhandlingerne stode paa med Ministeriet, havde meldt sig et saa stort Antal private Udstillere, at det Areal, som havdes til Raadighed, endskønt man fra første Færd havde anset dette for rigeligt, viste sig at være knebent nok til, at man kunde imødekomme de mange indkomne Begæringer om Plads, opgaves Planen om nævnte Ministeriums Deltagelse i Udstillingen.

Et Forsøg gjordes endnu paa at faa det danske Landbrug som saadant til at deltage i Udstillingen. Da dette imidlertid mislykkedes, støttede Komiteen i en Skrivelse til Indenrigsministeriet en fra Firmaet H. C. Petersen & Co. fremkommen Henvendelse om Tilladelse til, at en den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole tilhørende stor Model af et dansk Dampcentrifugemejeri maatte blive udstillet i Chicago. Henvendelsen besvaredes afslaaende, og Deltagelsen i Udstillingen maatte saaledes baseres udelukkende paa private Udstillere.

Samtidig med at Indbydelsen til Udstillingen udsendtes, toge de forberedende Arbejder med Hensyn til de danske Afdelingers Arrangement deres Begyndelse. Det overdroges Arkitekt *K. Arne-Petersen* at udarbejde Planer for Anvendelsen af de Danmark tildelte Arealer og disses Udsmykning. Den Opgave, der stilledes ham, var at tilvejebringe stilfulde Indramninger om Afdelingerne i Industrihallen og Agerbrugsbygningen, saaledes at disse under de tilstedeværende store Forhold kunde gøre sig gældende og henlede Opmærksomheden paa Danmark samt give disse Afdelinger saavelsom Afdelingen i Kunsthallen en saavidt mulig salonmæssig Udstyrelse, saa at Udstillingsgenstandene kunde fremtræde for Publikum i hyggelige Omgivelser og paa den mest tiltalende Maade.

Paa Grundlag af de den 16. Juli fra de amerikanske Udstillingsmyndigheder modtagne endelige Planer over de Danmark tildelte Rum, udarbejdes derpaa Tegningerne til Afdelingernes Indramninger, og efter at disse ere antagne af Komiteen og derefter approberede af de amerikanske Udstillingsmyndigheder den 12. November, skrides straks

saavel til Udførelsen af disse som til den endelige Pladsfordeling til Udstillerne.

De Udstillere, hvem man kunde indrømme Plads, gives der i Begyndelsen af November Underretning herom ved Skrivelser (Bilag III), i hvilke de dem tildelte Pladser ere afmærkede paa Planer af Afdelingerne, og livlige Forhandlinger med Udstillerne, som fortsættes flere Maaneder ind i 1893, tage nu deres Begyndelse.

I de første Dage af Januar 1893 udsendes dernæst til Udstillerne med den som Bilag IV aftrykte Skrivelse »Bestemmelser for Pakning, Afsendelse, Fortoldning, Salg m. v. af Udstillingsgenstande« (Bilag V) samt Blanketter til Anmeldelse af »hvor mange Kolli, der ønskedes afsendte« (Bilag V A), til »Fakturer til Brug overfor de amerikanske Toldmyndigheder« (Bilag V B) og til »Fortegnelser over de Genstande, som ønskedes solgte ved Komiteens Foranstaltning« (Bilag V C). Endvidere udsendes den 11. Januar en Skrivelse (Bilag VI) med vedhængende Blanket (Bilag VII) til Meddelelse af Oplysninger til Brug ved Affattelsen af den illustrerede Katalog, som Komiteen havde besluttet at udgive. (Angaaende disse Æmner henvises endvidere til de Afsnit, der handle om Udstillingsgenstandenes Afsendelse og Katalogen.)

Samtidig med at disse Forberedelser træffes her i Landet, føres der omfattende Forhandlinger med de amerikanske Udstillingsmyndigheder, og da det under disse viser sig nødvendigt tidligere end paaregnet at have en Repræsentant i Chicago, overdrager Komiteen fra 1. November 1892 dansk Vicekonsul *Otto A. Dreier* i Chicago Hvervet som stedlig Kommissær, hvorved den sikrer sig en dygtig og med de amerikanske Forhold fortrolig Leder af Bureauet i Chicago.

INSTALLATIONEN AF AFDELINGERNE

For at staa uafhængig af de amerikanske Arbejderforhold, der forventedes at ville blive ret vanskelige hen imod Udstillingens

Aabningstid samt for at sikre den rette Gennemførelse af Arkitektens Planer, vedtoges det at lade alle Arbejder ved Indramningen af de danske Afdelinger og Installationsmateriellet — undtagen saadanne grovere Arbejder, som let lode sig gøre paa Stedet — udføre og tilpasse her hjemme, saaledes at det hele let kunde samles paa Stedet, væsentligst ved herfra oversendte danske Arbejdere. Herfor talte ogsaa rent økonomiske Hensyn: Forskellen mellem de højere amerikanske og de lavere danske Arbejdspriser, det her i Evropa gældende betydelig lavere Prisniveau for de forskellige Stoffer, Spejlglas o. s. v., der skulde benyttes til Udstyrelsen af Afdelingerne, hvilke mere end opvejede Bekostningen ved Transporten, saa meget mere, som der jo ikke skulde betales Told af, hvad der indførtes paa Udstillingen af Installationsmateriel, og Toldregulativet gav Ret til, som Dækning for den paa samme hvilende Told, at efterlade paa Stedet (uden Nedbrydning) alle saadanne Genstande, som det ikke kunde betale sig at føre hjem igen efter Udstillingens Slutning.

De Arbejder, der skulde udføres, faldt ind under følgende tre Hovedgrupper: Træ-, Stukkatør- og Malerarbejder. Udførelsen af, hvad der af disse kunde gøres her hjemme, overdroges efter derpaa modtagne Tilbud til Tømrermester *Carl Cortsen*, Billedskærer og Stukkatør *Hans Chr. Berg* samt Malerfirmaet *Bernhard Schrøder, Nielsen & Hansen*. Tømrermester *Cortsen* overdroges det dernæst mod en bestemt Godtgørelse for det dermed forbundne Arbejde, Rejseudgifter og Opholdet i Chicago, 1) at forestaa Anskaffelsen af de Materialier m. v., som skulde benyttes til Etableringen af de danske Afdelinger; 2) for Komiteens Regning at antage den Arbejdskraft af Tømrere og Snedkere, som maatte være nødvendig til Etableringen af Afdelingerne, og 3) uden særligt Vederlag at forestaa Ledelsen af de Arbejder ved Etableringen af Afdelingerne, som ikke maatte blive overdragne andre, og til dette Øjemed at opholde sig i Chicago fra Begyndelsen af Marts 1893, indtil Afdelingerne vare afleverede som fuldt færdige. En lignende Ordning træffes

med *Bernh. Schrøder, Nielsen & Hansen* med Hensyn til Udførelsen af de Malerarbejder, som maatte udføres paa Stedet i Chicago.

Til at udføre Arbejdet engageredes derhos 9 Snedkere og Tømrere, 6 Malere og 1 Tapetserer. Betingelserne for disses Engagement vare forskellige; for 9 af dem betalte Komiteen saavel Ud- som Hjemrejsen, for 4 alene Udrejsen, medens 3 (Stipendiater) selv afholdt Udgiften til Befordringen. Rejsen skulde foretages paa 2den Kahyt med Dampskib fra Kjøbenhavn til New-York og 1ste Klasse paa Jernbane fra denne By til Chicago. I Tærepenge paa Rejsen fra New-York til Chicago skulde Komiteen betale 30 Kroner pr. Mand, og Ugelønnen akkorderedes til 10 Dollars for 6 Dages Arbejde. Komiteen forpligtede sig derhos til at holde Arbejderne ulykkesforsikrede for 2,500 Kroner hver*), hvilken Forsikring gennem Forsikringsselskabet *Skjold* tegnedes hos »Chicagoforsikringsforbundet« til en Præmie af $4^1/_2$ $^0/_{00}$. Til Sikkerhed for Opfyldelsen af deres Forpligtelser stillede Arbejderne hver en Kavtion af 250 Kroner.

Det var oprindelig Hensigten, at Udstillingsmateriellet skulde afsendes herfra med det den 24. Januar 1893 afgaaede Thingvalla-Dampskib, og at selve Udstillingsgenstandene skulde følge efter den 7. Februar med en anden af samme Linjes Dampere. Den 24. Januar laa da ogsaa alt Materiellet færdigpakket til Afsendelse, Sundet var imidlertid lukket af Is og Skibsfarten paa Kjøbenhavn standset. Og da de Forsøg, som gøres paa at faa den Del af Materiellet, som skal bruges først, afskibet ad anden Vej, ej heller føre til noget Resultat, har man under disse Omstændigheder intet Valg, men maa rolig afvente Skibsfartens Genaabning, som finder Sted nogle Dage ind i Marts. Med Dampskibet »Hekla« afgaar derpaa Installationsmateriellet samt en Del af Udstillingsgenstandene den 9. Marts, hvorhos Resten af disse afskibes med »Norge« den 16. og »Thingvalla« den 28. Marts. Med »Hekla« afrejser endvidere de føromtalte 16 Haandværkere, og ved at dirigere en Del af In-

*) De gifte ulykkesforskredes dog for 5,000 Kroner.

stallationsmateriellet fra New-York til Chicago med Expres — hvorved Fragten af det bliver noget over det tidobbelte af, hvad den ellers vilde være bleven — haaber man at skulle kunne blive i Stand til at paabegynde Arbejdet i Chicago i Dagene omkring den 1. April. Den 24. Marts brækker imidlertid »Hekla« sin Skrueaxe, hvorved Farten forsinkes, saa at Ankomsten til New-York først finder Sted den 9. April.

Imidlertid ere Arkitekt *K. Arne-Petersen*, Tømrermester *Carl Cortsen* og Hofdekorationsmaler *Chr. Nielsen* (af Firmaet *Bernhard Schrøder, Nielsen & Hansen*) ankomne til Amerika den 26. Marts, og medens Arkitekten straks fortsætter Rejsen til Chicago og der træffer de endelige Forberedelser til Arbejdets Paabegyndelse, afvente D'Hrr. *Cortsen* og *Nielsen* i New-York »Heklas« Ankomst.

Straks efter »Heklas« Ankomst til New-York Søndag den 9. April afrejse Haandværkerne under Førelse af Hofdekorationsmaler *Nielsen* via Niagara — hvor der gøres en Dags Ophold — til Chicago; Tømrermester *Cortsen* forbliver imidlertid endnu otte Dage i New-York for at fremskynde Godsets Afsendelse. Dette viser sig saa meget mere nødvendigt, som alle Jernbanelinjer mellem New-York og Chicago ere saa belemrede med Gods, at det er meget vanskeligt at skaffe Jernbanevogne, og Befordringen af Godset gaar meget langsomt for sig. Opfyldelsen af de Formaliteter, der ere en Følge af »Heklas« Havari, medføre ogsaa Sinkelser; blandt andet fordrer Dampskibsselskabet Thingvalla saaledes et Depositum af 77,500 Kroner som Sikkerhed for de Havarigrosse-Omkostninger, der formentes at ville falde paa Udstillingsgodset. Ved den danske Udstillingskomités Formands og Generalkommissærs Ankomst til New-York den 15. April, staar imidlertid den sidste Del af det med »Hekla« og »Norge« afskibede Udstillingsgods indladet i Jernbanevogne parat til Afgang til Chicago.

Det pr. Ekspres afsendte Materiel til *Landbrugsafdelingens* Indramning ankommer til Chicago den 17. April; der tages da straks fat paa dets Opstilling, og paa Udstillingens Aabningsdag den 1. Maj staar denne Afdeling i alt væsentligt færdig.

I *Kunstafdelingen* paabegyndes Arbejdet ved Udstillingsrummenes Udstyrelse og Kunstgenstandenes Udpakning og Placering ved Kunstkommissærens, Maleren *Oscar Matthiesens* Ankomst den 22. April. Samtlige Arbejder vare fuldendte den 22. Maj, paa hvilken Dag Afdelingen aabnedes med en Festlighed, til hvilken der var udstedt ca. 300 Indbydelser til Udstillingsmyndighederne, de fremmede Kommissariaters Medlemmer, Kunstvenner og Danske i Chicago m. fl.

For *Industriafdelingens* Vedkommende kom Arbejdet først i Gang den 29. April, altsaa kun et Par Dage før Udstillingens Aabning. Dette skyldtes dels de betydelige Funderingsarbejder, som af de amerikanske Udstillingsmyndigheder i sidste Øjeblik forlangtes ududførte til Understøttelse af Gulvet under Hovedportalen, men dog væsentligt den Langsomhed, med hvilken Udstillingsgodset indkom fra New-York, og endelig at det, da Tusinder af uaflæssede Jernbanevogne henstode paa Jernbanesporene omkring Udstillingen, krævede megen Tid at faa Jernbanevognene lossede. Endskønt en stor Del af Godset først ankom noget ind i Maj Maaned, lykkedes det dog til Aabningsdagen at faa det underste Parti af Hovedfaçaden rejst og prydet med danske Vaaben, Flag og Grønt samt et stort Skilt, som angav Grundene — Ishindringer og »Heklas« Havari — til at man ikke var færdig, saaledes at Afdelingen, da Præsident *Cleveland* paa sin Vandring gennem Industrihallen, standsede ved denne for at hilse paa det danske Kommissariats Medlemmer, tilsyneladende ikke var længere tilbage end de, der ikke havde haft saadanne Hindringer og Uheld at kæmpe med, og faktisk var længere fremme end Ruslands, Norges, Italiens og Brasiliens Afdelinger.

Fra det Øjeblik Arbejdet blev paabegyndt, fortsattes det uafbrudt — baade Søgne- og Helligdage — indtil det var fuldendt, og saa hurtigt Forholdene tilstedte det, forøgedes Arbejdskraften, saaledes at denne en Tid lang endog udgjorde over 60 Mand, endvidere fandt Overarbejde, særlig for de danske Haandværkeres Vedkommende,

hyppigt Sted, navnlig i den Tid, i hvilken Udpakningen og Opstillingen af Udstillingsgenstandene foregik. Endskønt der oprindelig var paaregnet to Maaneder til Afdelingens Etablering, lykkedes det paa denne Maade i Hovedsagen at tilendebringe Installationen paa ca. 5 Uger, saaledes at denne paa *Danmarksdagen* den 5. Juni kunde gøres tilgængelig for Publikum.

Den formelle Aabning af Afdelingen fandt derpaa Sted den 7. Juni ved en *Reception*, i hvilken Repræsentanter for Udstillingsmyndighederne, de fremmede Kommissariater, Staten Illinois' og Byen Chicagos Myndigheder samt den amerikanske Presse saavel som en Del i Amerika bosiddende Danske og fremragende Borgere i Chicago deltog i et Antal af i alt ca. 300 Personer.

Efter denne Tid var der vel adskillige mindre og supplerende Arbejder tilbage at udføre; disse vare dog ikke af større Omfang, end at Arkitekten, Tømrermester *Cortsen* og Hofdekorationsmaler *Nielsen* den 8. Juni kunde afrejse fra Chicago, og kort Tid derefter – d. 16. Juni – tiltraadtes Hjemrejsen af de Haandværkere, hvis Tilbagebefordring hertil Landet det paahvilede Komiteen at sørge for, efter at der i nogle Dage var givet disse Lejlighed til at bese Udstillingen.

Samtidig med at Installationen i Industrihallen gjordes færdig, opstilledes *De danske Kvinders Laaneudstilling* i Kvindernes Bygning. Til denne leveredes Montrerne af *The Board of Lady Managers*, saaledes at det danske Kommissariats Virksomhed her indskrænkede sig til at foretage Opstillingen af Udstillingsgenstandene. Denne kunde have været foretaget straks efter Udstillingsgodsets Ankomst i Begyndelsen af Maj; *The Board of Lady Managers* skaffede imidlertid først efter mange Paamindelser Montrerne, som det skulde levere, tilveje nogle Dage ind i Juni.

Komiteens Beslutning saavidt muligt at foretage Anskaffelsen af Installationsmateriellet herhjemme, viste sig i Praksis at være rigtig. Arbejdet blev paa denne Maade baade bedre og billigere, hvoraf atter resulterede, at der kunde anvendes mere paa Afdelingernes

Udstyrelse. Arkitekt *Arne-Petersen*, Tømrermester *Cortsen* samt Hofdekorationsmaler *Nielsen* fortjene Anerkendelse for den indsigtsfulde Maade, hvorpaa alt til de ringeste Detaljer var forberedt herhjemmefra; havde dette ikke været Tilfældet, vilde det ikke være lykkedes at tilendebringe de omfattende Arbejder, som Installeringen af Afdelingerne i Virkeligheden var, saa hurtigt som det skete, saa meget mere som den største Del af de Arbejdere, som Forholdene medførte, at der maatte antages i Chicago, kun i ringe Grad vare i Besiddelse af de nødvendige Forudsætninger for at kunne udføre det Arbejde, som de paatog sig. Trods den Fugtighed, som Træmaterialierne havde været udsatte for paa Rejsen, modstod de fortrinligt den stærke Varme, og Installationsmateriellet stod den Dag, da Nedbrydningen af de danske Afdelinger tog sin Begyndelse, lige saa smukt som paa Aabningsdagen. Af Materialier anskaffedes i Chicago, foruden en Del Tømmer, Brædder, Isenkram- og Farvevarer, som naturligst købtes paa Stedet, kun noget Spejlglas (istedetfor paa Rejsen itubrudt) samt en Bagatel Hessian og Shirting.

DE DANSKE AFDELINGER

Som alt omtalt havde Danmark særlige ved Komiteens Foranstaltning udstyrede Afdelinger i *Industrihallen*, *Agerbrugsbygningen* og *Kunsthallen*, medens en mindre Kollektivudstilling var arrangeret i *Kvindernes Bygning*.

Afdelingen i Industrihallen

Denne havde en fortrinlig Beliggenhed ligeoverfor Rusland mellem *Columbian Avenue* (Bygningens store Midtgang) og en parallelt med denne løbende Sidegang samt havde endvidere Façade mod en disse forbindende Tværgang (Fig. 2.) Den havde en Bredde

af 69 eng. Fod, en Dybde af 133 Fod og udgjorde saaledes ialt 2,115 □ Alen dansk Maal.

Hovedportalen (Fig. 4), som vendte ud imod Midtgangen, havde man søgt at give et iøjnefaldende dekorativt Ydre, for at Afdelingen ikke skulde forsvinde mellem de den omgivende store Landes. Selve Indgangen, (Fig 3.), hvis Aabning havde en Bredde af ca. $6^1/_2$ Alen, var prydet med Søjler, der bare en kraftig Gesims, over hvilken brede Buer hævede sig. Herover var bygget et stejlt Tag, der endte i et slankt Taarn med Søjler og Kvistpartier. Indgangen var flankeret af to mindre Taarne, der forneden afgave Plads til Kontorer, hvis Vinduer, som vare prydede med Glasmalerier, vendte ud imod Hovedgangen. I disse to Taarne var der anbragt Uhre, af hvilke det ene viste Kjøbenhavns, det andet Chicagos Tid. Alle tre Taarne endte i spidse Spir, hvis Fløje vare dannede som Dannebrogsflag. Til den midterste af disse Fløje var der fra Gulvet en Højde af 45 Alen og til de to andre af 31 Alen. I Portalen var ophængt svære Fløjls Portierer, der foroven endte i en imiteret Gobelin med Danmarks Vaaben omgivet af stiliserede Kløver og Bølger samt bærende Inskriptionen »The Kingdom of Denmark.« I Aabningerne paa begge Sider af Hovedportalen — bag hvilke Thorvaldsens og H. C. Andersens Udstillinger havde deres Plads — vare disses Statuer anbragte (Fig. 13. og 14).

Den Afdelingen omgivende Væg, der strakte sig langs dennes øvrige Sider, havde en Højde af 9 Alen til Overkanten af Gesimsen, hvorfra udvendig et Halvtag dækkede den indvendig omløbende Hulkehl.

Den 133 Fod lange Façade mod Tværgangen, havde paa Midten en ca. 6 Alen bred Indgang (Fig. 5). og var delt af 4 opgaaende Kvistpartier med Skjold- og Flagdekorationer. Denne Façade var foruden af Indgangen gennembrudt af fire 3 Alen brede Bueaabninger, som vare forsynede med fritstaaende Søjler. I hver af Buerne var anbragt en Figur af *Thorvaldsen* eller *Bissen*, og Vægfladerne mellem disse vare dækkede af Malerier, dels Partier fra Danmark og dets

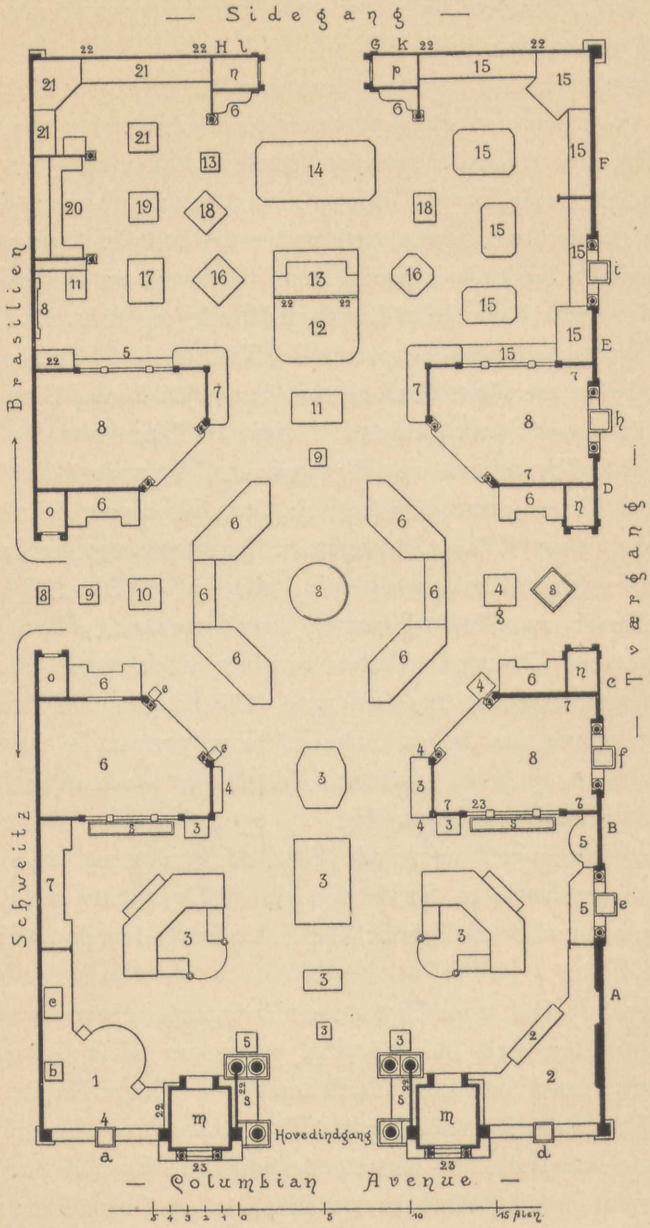

Fig. 2. Plan af Afdelingen i Industrihallen.

FORKLARING

TIL PLANEN AF AFDELINGEN I INDUSTRIHALLEN

UDSTILLINGSGENSTANDENES FORDELING

1. Thorvaldsens Udstilling.
2. H. C. Andersens Udstilling.
3. Guld- og Sølvarbejder o. s. v.
4. Andre Metalarbejder.
5. Uhre, Symaskiner, navtiske Instrumenter, Bølgedæmpere o. s. v.
6. Keramiske Arbejder.
7. Tapeter, Gyldenlæder, Lakervarer o. s. v.
8. Møbler, Snedker- og Billedskærerarbejder.
9. Stenhuggerarbejder.
10. Flatøbogen.
11. Sløjdundervisning- og Redskaber.
12. Fortepianoer.
13. Bundtmagerarbejder o. s. v.
14. Københavns Frihavnsmodel.
15. Kvindelige Arbejder (Broderier, vævede og syede Sager, Læder-, Metal,- Træskærer- og keramiske Arbejder).
16. Kridt- og Kalksten, Kugleflint.
17. Mekaniske Klaviaturer.
18. Parfumer o. s. v.
19. Handsker.
20. Papirvarer, Lykønskningskort o. s. v.
21. Boghaandværk.
22. Fotografier.
23. Glasmalerier og Glasmosaik.

STATUER m. m.

a. Thorvaldsens Statue.
b. Hebe (Thorvaldsen).
c. Hyrdedreng (do.)
d. H. C. Andersens Statue.
e. Argosdræberen (Thorvaldsen).
f. Venus (do.)
g. Pantherdræberen (Jerichau).
h. Hyrdepige (Bissen).
i. Spinderske (do.)
k. Forchhammers Buste.
l. H. C. Ørsteds do.

---

m. Kontorer.
n. Salgsbureauer.
o. Garderober for Personalet.
p. Depot.
s. Siddepladser.

DEKORATIVE MALERIER PAA YDERVÆGGEN

A. Gejser paa Island.
B. Grønlandsk Landskab.
C. Sundet ved Kronborg.
D. Kjøbenhavns Rhed.
E. Vestindisk Landskab.
F. Møens Klint.
G. Jysk Hedeparti.
H. Fynsk Skovparti.

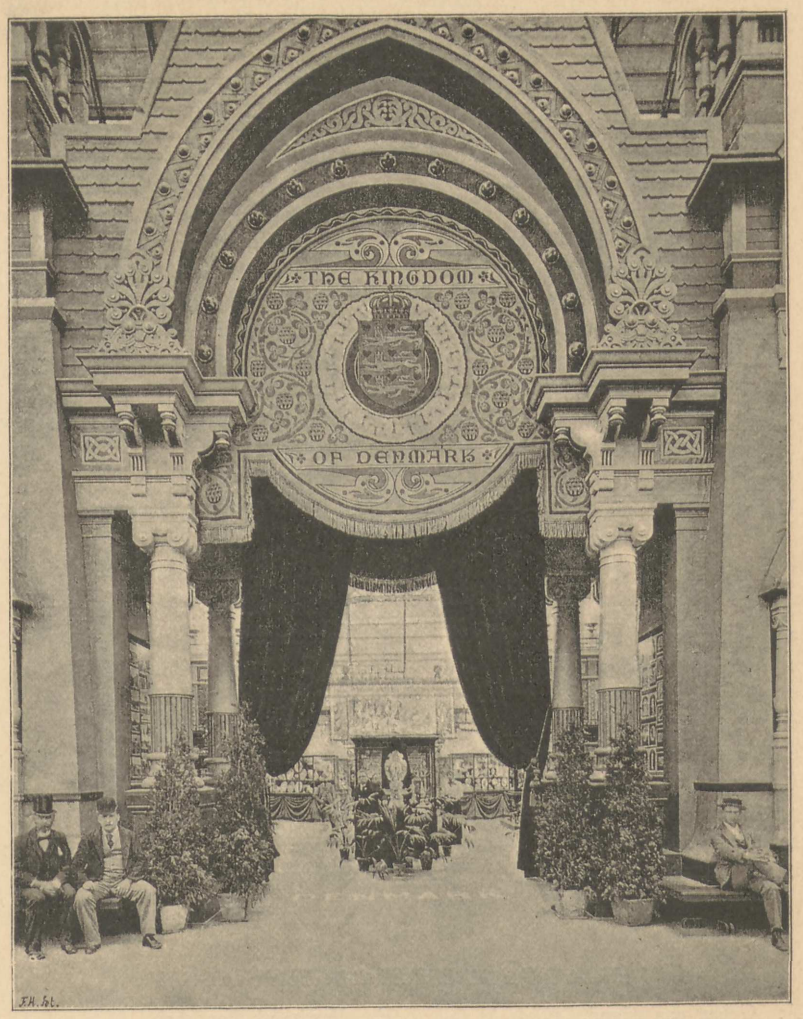

Fig. 3. Hovedindgangen til Afdeligen i Industrihallen.

Fig. 4. Industriafdelingens Hovedportal mod Columbian Avenue.

Kolonier, dels fremstillende Episoder af de danske Vikingers i Flatøbogen omtalte Amerikafærd. I Tilslutning til den øvrige Dekora-

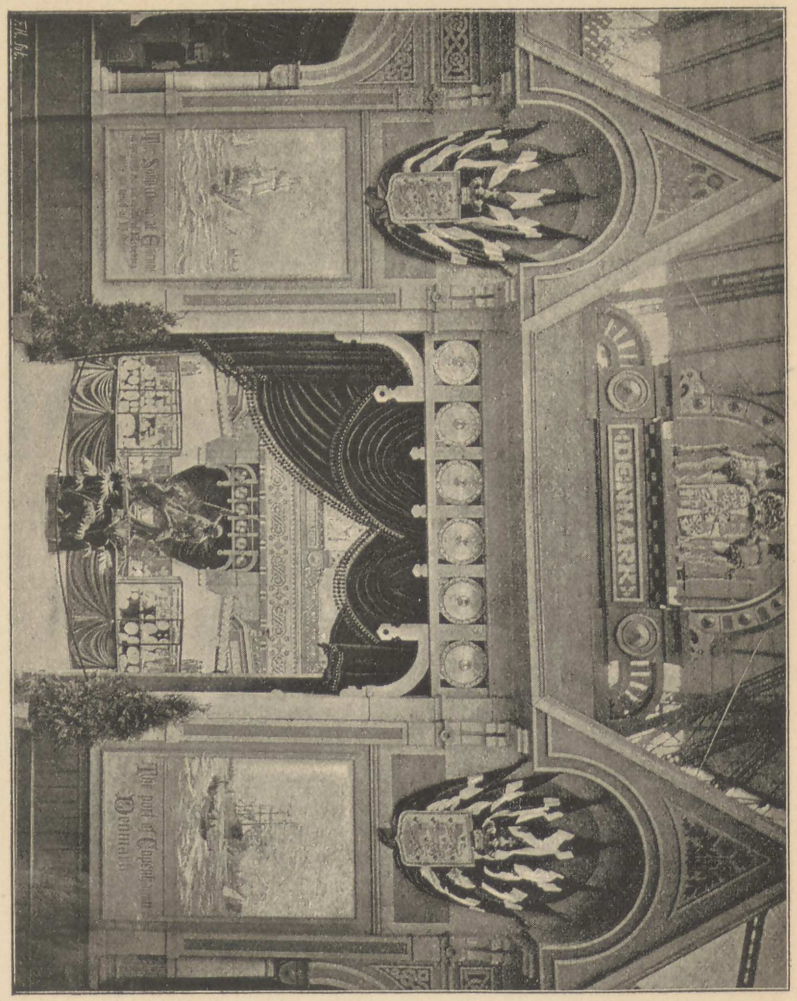

Fig. 5. Sideindgangen til Addingen i Industrihallen.

tion var her paa forskellige Partier anbragt Friser i fladt Relief, Imitation af Træskæring samt stiliserede Blomster, malede efter Motiver fra den danske Flora.

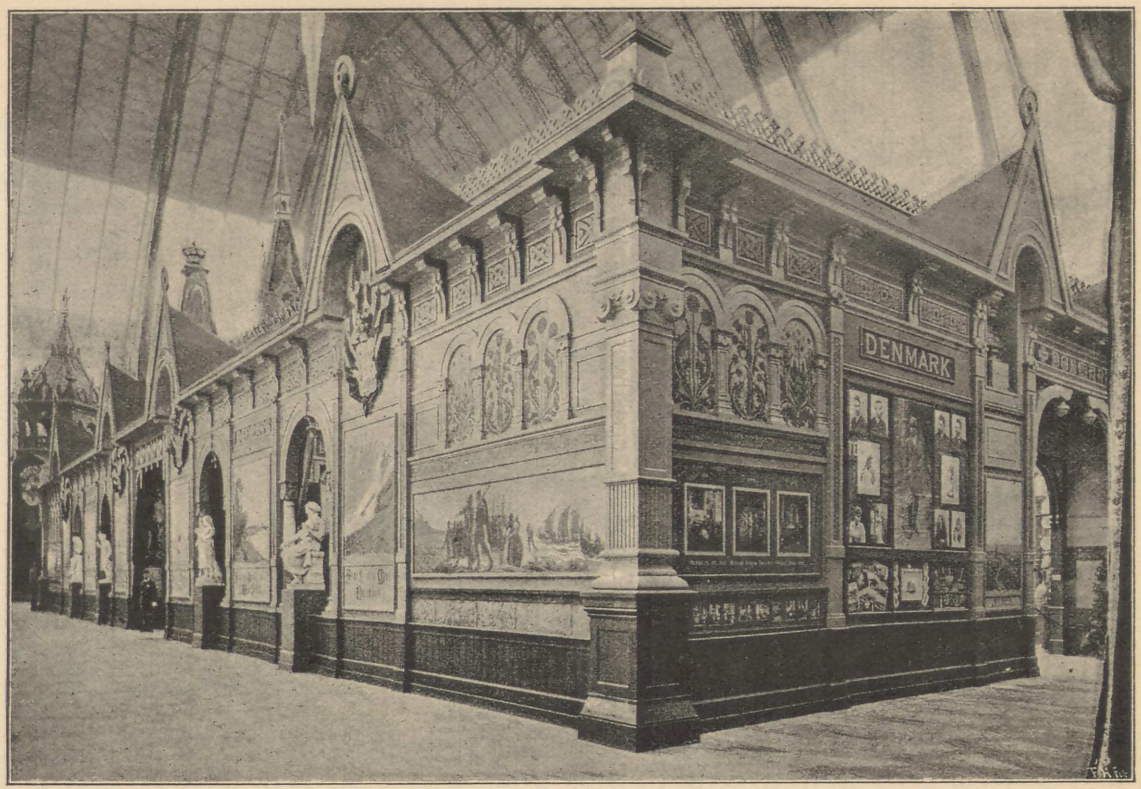

Fig. 6. Side- og Bagvæg til Afdelingen i Industrihallen.

Den tredje fritliggende Façade var gennemført i nøje Samklang med sidstnævnte (Fig. 6.); den havde ligeledes en ca. 6 Alen bred Indgang, og ved Siden af denne vare Buster af *H. C. Ørsted* og *Forchhammer* anbragte under Kvistpartierne, medens den nedre Del af Væggen var indrettet til Udstillingsplads for Fotografier.

Indvendig dannede Afdelingen et stort Rum, som dog ved 4 fremskudte Partier (Køjer) var delt i 3 Dele. En foroven gennemløbende Frise, fremstillende et vævet Tæppe, afsluttede en stor dekorativ Hulkehl, og bidrog til at samle Rummet til et Hele. Farverne vare overalt gennemført lyse i forskellige sammenstemte Aftoninger, der paa enkelte Steder bleve brudte af kraftigere Friser og Baand. Forøvrigt var Afdelingens Udstyrelse salonmæssig. I alle Dør- og Køjeaabninger var ophængt Draperier af Fløjl, og Montrerne, der paa enkelte Undtagelser nær vare holdte i ens Stil, vare forneden draperede med Fløjl i Farver, der stode til Vægdraperierne. Gulvene vare dækkede med Linoleum, og i hver Døraabning var i dette paa dekorativ Maade anbragt et tydeligt »DENMARK«, saa at man strax ved Indtrædelsen i Afdelingen vidste, hvor man var. Sofaer og Bænke betrukne med Fløjl vare anbragte overalt, hvor Forholdene tillode det, saaledes at der i Afdelingen fandtes rigeligt af Siddepladser. Ved Indgangene til Afdelingen samt paa forskellige Steder i denne var desuden henstillet grønne Planter, der holdtes vedlige hele Udstillingstiden igennem.

Da den Belysning, der af de amerikanske Udstillingsmyndigheder var indlagt i Industrihallen, ikke viste sig tilstrækkelig for den danske Afdelings Vedkommende i den mørkere Aarstid, etableredes ved Kommissariatets Foranstaltning en særlig elektrisk Belysning af Afdelingen.

Den opnaaede Virkning blev almindelig anerkendt som heldig, idet Afdelingen foruden at gøre sig gældende i det store Rum, fremtraadte baade festlig og hyggelig samt afgav en rolig Indfatning om de forskelligartede Udstillingsgenstande.

Afdelingen rummede 182 Udstillere foruden H. C. Andersens og Thorvaldsens Udstillinger.

Afdelingen i Landbrugsbygningen

Denne omfattede et Areal paa ca. 430 □ Alen, og var frit beliggende med Adgang fra alle fire Sider. (Fig. 7.)

Hovedindgangen til Afdelingen var opført som en Del af en dansk Bondegaard i Bindingsværksmanér (Fig. 8). To fremadvendte Gavle omfattede Portpartiet, hvis Aabning var ca. $5^1/_2$ Alen bred.

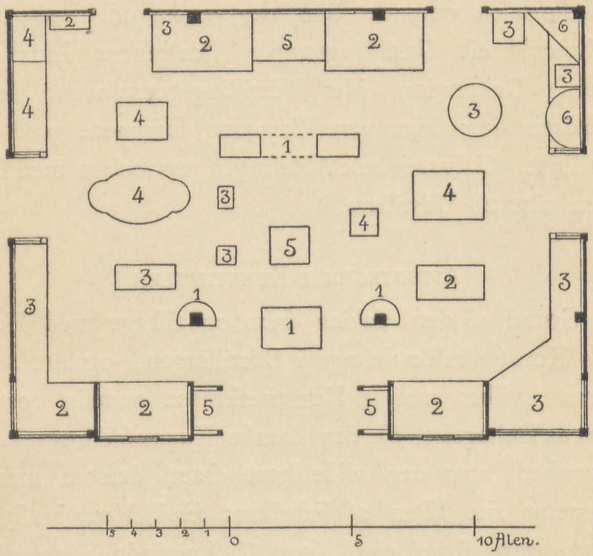

Fig. 7 Plan af Afdelingen i Landbrugsbygningen.
1. Landbrugsredskaber o. l. 2 Maskiner, Maskindele, Vægte o. s. v. 3. Mejeriredskaber og lignende Apparater. 4. Produkter og Næringsmidler. 5. Øl, Sprit, Likør. 6. Kemisk Industri.

Portalen var udført i en let Tømmerkonstruktion, som var beklædt med Brædder, hvorpaa Bindingsværksstolperne m. m. var fremstillet ved paanaglede Brædder, og de derved fremkomne Felter vare pudsede med Kalkmørtel, saaledes at det Ydre fremtraadte som en meget naturtro Bindingsværks Façade. Taget var udført fuldstændig som et almindeligt Straatag.

Afdelingens øvrige Sider var omgivet af en 4 Alen høj Bræddevæg, forsynet med ca. $2^1/_2$ Alen brede Indgange. Væggenes ud-

vendige Sider vare i Brystningshøjde inddelte med Lister, medens den øverste Del var benyttet til en Fremstilling af danske Nationaldragter, som i et Antal af 30 farvede Afbildninger, dannede en Art Frise. Den Side af Væggen, der vendte mod Sverrigs Afdeling, var i nævnte Frise yderligere prydet med et ca. 12 Alen langt Maleri forestillende et dansk Landskab med Bondegaard, Kirke, Kreaturer, Pløjescene m. v.; over dette Maleri var anbragt en stor Skjold- og Flagdekoration.

De i Portalen værende Rum, der vendte ud imod Afdelingen, vare indrettede til Udstillingsrum. Afdelingens Indre fordrede ingen særlig Dekoration, idet Udstillingsgenstandene fuldstændig optog Pladsen der; kun vare Væggene forsynede med en smal, dekorativ Frise. Gulvet i hele Afdelingen var belagt med Linoleum. Afdelingen talte 28 Udstillere.

Afdelingen i Kunsthallen.

Paa Grund af den Vaklen frem og tilbage med Hensyn til, om dansk Kunst skulde deltage i Udstillingen, og det sene Tidspunkt, paa hvilket man i Kunstnerkredse endelig bestemte sig for Kunstens Deltagelse, fik den danske Kunstafdeling ikke saa god en Beliggenhed, som den vilde have faaet, dersom man i Tide havde bestemt sig. Den af Fabrikant *Emil Meyer* i 1891 sikrede Plads — to store Rum med 6000 □ Vægflade i en af Hjørnepavillonerne i Kunsthallens Hovedbygning — kunde Komiteen nemlig ikke opretholde, da man paa det Tidspunkt, da den skulde svare de amerikanske Udstillingsmyndigheder, hvorvidt Pladsen vilde blive benyttet eller ej, stod overfor et bestemt Afslag fra Kunstens officielle Repræsentation, hvilket endda yderligere var bekræftet paa et almindeligt Kunstnermøde. Ved at holde Spørgsmaalet svævende langt ud over den af de amerikanske Udstillingsmyndigheder fastsatte Termin for dets Afgørelse, lykkedes det dog med ikke ringe Besvær at sikre Afdelingen en efter Omstændighederne velbeliggende og rigelig Plads, nemlig tre Rum i Kunst-

hallens vestlige Fløj og et Vægareal i dennes Hovedbygning paa Galleriet ovenover den franske Skulpturafdeling. (Fig. 9.)

Rummene i den vestlige Fløj — i hvilken Sverrigs, Norges,

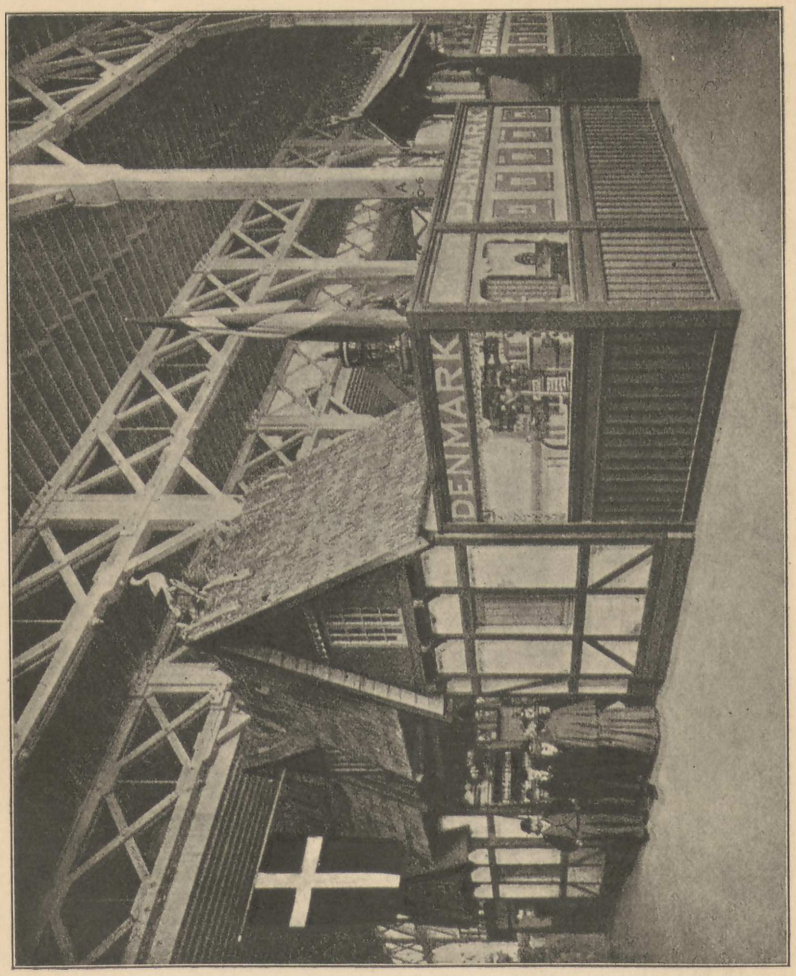

Fig. 8. Parti af Afdelingen i Landbrugsbygningen.

Italiens og Belgiens Kunst ogsaa var installeret — bestode af to Sale à 25,5×40,6 engl. Fod og én paa 30,10×30,10 engl. Fod, hvis Vægge udmaalte 331⅓ løb. Fod samt indeholdt en Ophængnings-

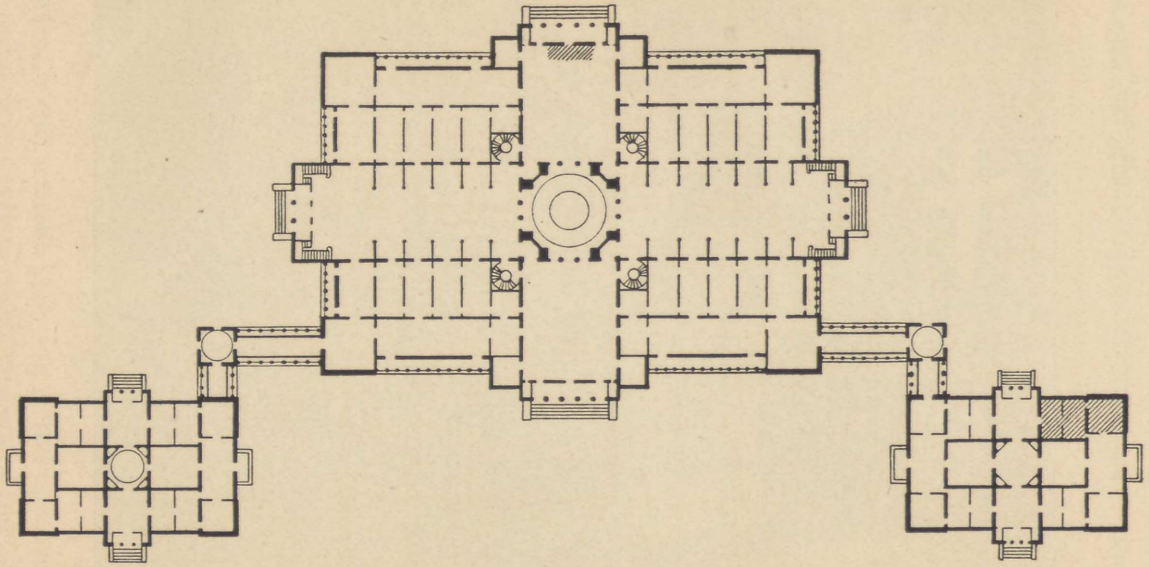

Fig. 9. Plan af Kunsthallen.
(Den danske Afdelings Arealer er angivet ved Skravering).

flade af 5,154 □ Fod engl. Maal (Fig. 10). Vægfladen paa Galleriet i Hovedbygningen udmaalte 130 løb. engl. Fod og indeholdt 1,560 □ Fod Ophængningsflade. Der raadedes saaledes over en Ophængningsflade af ialt 6,714 engl. □ Fod.

Lyset i Rummene var Ovenlys, som faldt igennem mat Glas; det var dog alligevel saa stærkt, at der ved Komiteens Foranstaltning maatte anbringes Solsejl i Form af Baldakiner for at dæmpe det.

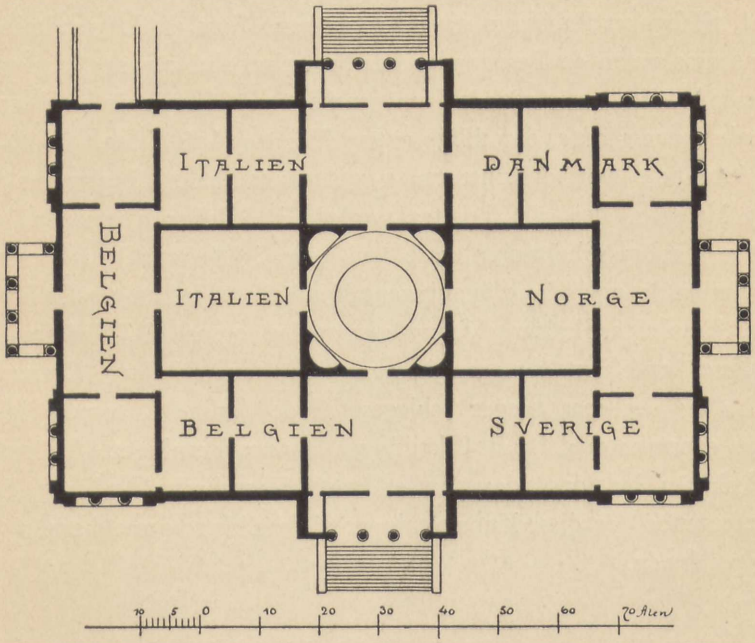

Fig. 10. Plan af Kunsthallens vestlige Fløj med den danske Afdeling

Væggene vare forneden forsynede med et 30" højt Panel, som bar smagfulde Holdere, i hvilke der, for at beskytte Kunstværkerne, var anbragt Jernstænger ca. $^3/_4$ Alen fra Væggene. Disse endte foroven i en stor ensfarvet Hulkehl, under hvilken der fandtes dekorative Friser, prydede med Løver, Hjerter og Kløverblade; midt paa hver Væg var der desuden i Friserne paa dekorativ Maade anbragt et tydeligt »DENMARK« (Fig. 11 og 12). Selve Ophængnings-

fladen af Væggene var betrukket med Lærred, som blev strøget i en varm olivenfarvet Tone.

I endnu højere Grad end i Industriafdelingen havde Komiteen lagt Vægt paa at give Afdelingen en salonmæssig Udstyrelse. Gulvene vare saaledes dækkede med Linoleum, Fløjls Draperier vare anbragte i alle Døraabninger, og Sofaer henstillede i de forskellige Rum, ligesom Potteplanter i hele Udstillingstiden vare anbragte paa alle passende Steder. Afdelingen afgav da ogsaa et hyggeligt Opholdssted, til hvilket Publikum gærne søgte hen. Som en Foranstaltning, der ogsaa vakte de Besøgendes Paaskønnelse, skal nævnes, at samtlige i Afdelingen udstillede Kunstværker vare forsynede med ensartede Navneplader, der tillige angav Kunstværkets Sujet.

Af 104 danske Kunstnere var der udstillet 19 Skulpturer og 159 Malerier, der alle holdtes samlede i Afdelingen, medens de større Landes Skulpturer vare anbragte i Kunsthallens særlige Skulpturafdeling i Hovedbygningens Midthalle. Pladsen paa Galleriet over Frankrigs Skulpturafdeling benyttedes ogsaa til Udstilling af Malerier, endskønt den egentlig var bestemt for Arkitektur, Gravurer o. l., og det maa meget beklages, at de danske Kunstnere ikke vare repræsenterede paa Udstillingen i disse Retninger. Helhedsvirkningen led derunder, og en med Skønsomhed udvalgt Repræsentation for disse Kunstretninger vilde sikkert ogsaa have gjort sig gældende.

Kollektivudstillingen i Kvindernes Bygning.

Endskønt greben an i sidste Øjeblik og hurtigt gennemført naaede de danske Damers Laaneudstilling at tiltrække sig Opmærksomhed og at erholde en god Plads. Kollektivudstillingen installeredes i to høje Montrer (à 6 × 1 × 3 Al.) og én Skraamontre (8 × 2 Al.), som fik Plads i Bygningens Æreshalle lige indenfor én af dennes Hovedindgange; fritstaaende anbragtes derhos fire Figurer med Dragter fra Amager, Hedeboegnen, Fanø og Skovshoved.

Fig. 11. Fra den danske Kunstafdeling.

Kollektivudstillingen omfattede Gjenstande fra 33 Udstillere, hvoriblandt Hendes Majestæt Dronningen og Deres Kongelige Højheder Kronprinsessen og Prinsesse Marie.

H. C. ANDERSENS og THORVALDSENS UDSTILLINGER

I Erkendelse af, at det kunde have Betydning for de danske Afdelinger, om der til disse kunde knyttes en eller anden Tiltrækning, som var i Stand til at vække større almindelig Interesse hos de Udstillingsbesøgende, kom Tanken om at arrangere to særlige Smaaudstillinger for *H. C. Andersen* og *Bertel Thorvaldsen* allerede tidlig frem. Ved velvillig Imødekommen fra Kunstforlægger *Ernst Bojesen*, der beredvilligt paatog sig at realisere Planen, lykkedes det at gennemføre denne, og de to Interiører i Afdelingen i Industrihallen, der vare helliget Mindet om vore to i Udlandet mest kendte og skattede Landsmænd, vakte da ogsaa den ventede Opmærksomhed. Pressen omtalte dem særligt, og de Besøgendes Strøm standsede med Interesse ved dem.

H. C. Andersens Udstilling var arrangeret i Hjørnet tilhøjre for Hovedindgangen. Efter Tegning af *Hans Tegner* var der her indrettet et hyggeligt Interiør fra Midten af Aarhundredet, og i dette var der anbragt alle de mange Møbler og Genstande, som det ved stor Imødekommen fra mange Sider var lykkedes at samle af *H. C. Andersens* vidt spredte Efterladenskaber. Man saa her hans Skrivebord og Sofa, hans Bogreol og Lænestole, et Skærmbrædt, hvis Flader han selv havde udført af Tusinder af kunstforstandigt sammenklæbede Billeder. I et Hjørne af Værelset stod hans Paraply og Rejsetaske (en Gave fra Kong Christian IX), hans Hat laa paa en Stol, paa Bordene fandtes hans Skrivetøj, Diplomer, overrakte ham ved særlige Lejligheder, et større illustreret Værk, givet ham af amerikanske Børn og meget andet. Væggene vare prydede med Portræter, dels af ham selv, dels saadanne, som han daglig havde havt for Øje i sine Værelser; der var Fru Jerichaus Billede af

Fig. 12. Fra den danske Kunstafdeling.

Andersen læsende højt for Børn, Küchlers Ungdomsportræt af Digteren, over Hundrede Fotografier af ham fra forskellige Perioder af hans Liv. I Montrer laa en Mængde Smaagenstande, som alle havde været nøje knyttede til Andersens Person; der var Manuskripter og Stambøger, Billeder tegnede og klippede af ham selv, hans Kniv, Uhr, Briller o. s. v. Mange af disse Smaating røbede Karaktertræk hos Andersen, saaledes en lille pyntelig Pakke Haar, uden paa hvilken der med A.'s egen Haand var skrevet »Haar af H. C. Andersen«; paa en Dørplade havde han overklæbet sin tidligere Professortitel og med Blæk skrevet »Etatsraad«. I alt indeholdt det hyggelige Interiør over hundrede Relikvier om vor store Eventyrdigter. Desuden var en Statue af ham, udført af Billedhugger *Rasmus M. Andersen*, opstillet foran Interiøret i Aabningen ud imod Bygningens Midtgang (se Figur 13).

Thorvaldsens Udstilling, der var anbragt lige tilvenstre for Hovedindgangen, kunde desværre ikke blive saa rig paa Minder om Mesteren, da de fleste af disse som bekendt findes i Musæet i Kjøbenhavn, der ganske naturligt ikke udlaaner disse Skatte. Det var dog lykkedes at samle en Del, som vare anbragte i en Montre, som stod foran en stor Model af Musæet, der dominerede Midten af Rummet. Dette sidste, der var udført efter Tegning af *K. Arne-Petersen*, var holdt i pompejansk Stil, og indeholdt foruden den ovenfor nævnte Model af Musæet flere Kopier af Thorvaldsens Værker, samt paa Væggene en Række Originalportrætter af Kunstneren og en Del ypperlige Haandtegninger, hidrørende fra Mesterens egen Haand. Gulvet i Rummet var udført af Glasplader, i hvilke der var indlagt fotografiske Gengivelser af Thorvaldsens Arbejder. Den Broncestatue af Thorvaldsen (se Fig. 14), der var opstillet foran Interiøret i Aabningen mod Midtgangen, var velvilligst udlaant til Komiteen af den Komité, der havde anskaffet den til Opstilling i New-York, hvor den nu er anbragt i den Park, hvortil den var bestemt.

Fig. 13. Parti af Façaden mod Columbian Avenue med H. C. Andersens Statue.

KATALOGEN

(Dette Afsnit skyldes Komiteens Sekretær, Professor C. Nyrop)

Det er almindelig bekendt, at den danske Afdelings Katalog blev godt modtagen i Chicago. Den kom lidt sent, hvad der i nogle Uger voldte den derværende danske Generalkommissær nogen Uro. Forøvrigt var Forsinkelsen, navnlig i Forhold til hvad de andre Lande præsterede, rent forsvindende, men des større Ære tilkommer der just derfor Generalkommissærens Iver. Katalogen var tilstede paa Udstillingens Aabningsdag, men kun i nogle faa, med Brevposten fremsendte Eksemplarer. Det var det store, som almindeligt Fragtgods ekspederede Oplag, der lod vente paa sig. Før det kom, kunde en Uddeling ikke finde Sted. Men Gudskelov, da Katalogen heldigt var naaet over Atlanterhavet, viste den sig Ventetiden værd.

Med sit ejendommelige Omslag, sit gode Papir og sine talrige Illustrationer gjorde den et anseligt Indtryk. De amerikanske Blade kastede sig da ogsaa straks over den og gengav Rækker af dens Billeder, der herved kom til at udføre en hel Mission. De bestod, som bekendt, dels i originalt komponerede Titler og Vignetter, dels i Gengivelser af Udstillingsgenstande. Katalogen blev en hel lille Begivenhed, i alt Fald for den danske Afdeling, som den i høj Grad gavnede. Men den gavnede ogsaa udover den, hvad der let kan konstateres. *Zeitschrift für Deutschlands Buchdrucker* fremhæver, endnu medens Udstillingen var aaben, at den danske Komité var den eneste, der havde draget Omsorg for »en kunstnerisk udstyret Afdelings-Katalog«, og den officielle franske Udstillingsberetning omtaler med Beundring den danske Katalogs kunstneriske Skønhed. Katalogen har væsentligt bidraget til, at dansk Produktion i Almindelighed fik et godt Lov for Skønhedssans og for Smag.

Det maa derfor i høj Grad lægges kommende Komiteer for Danmarks Deltagelse i Verdensudstillinger paa Sinde i Tide at tænke

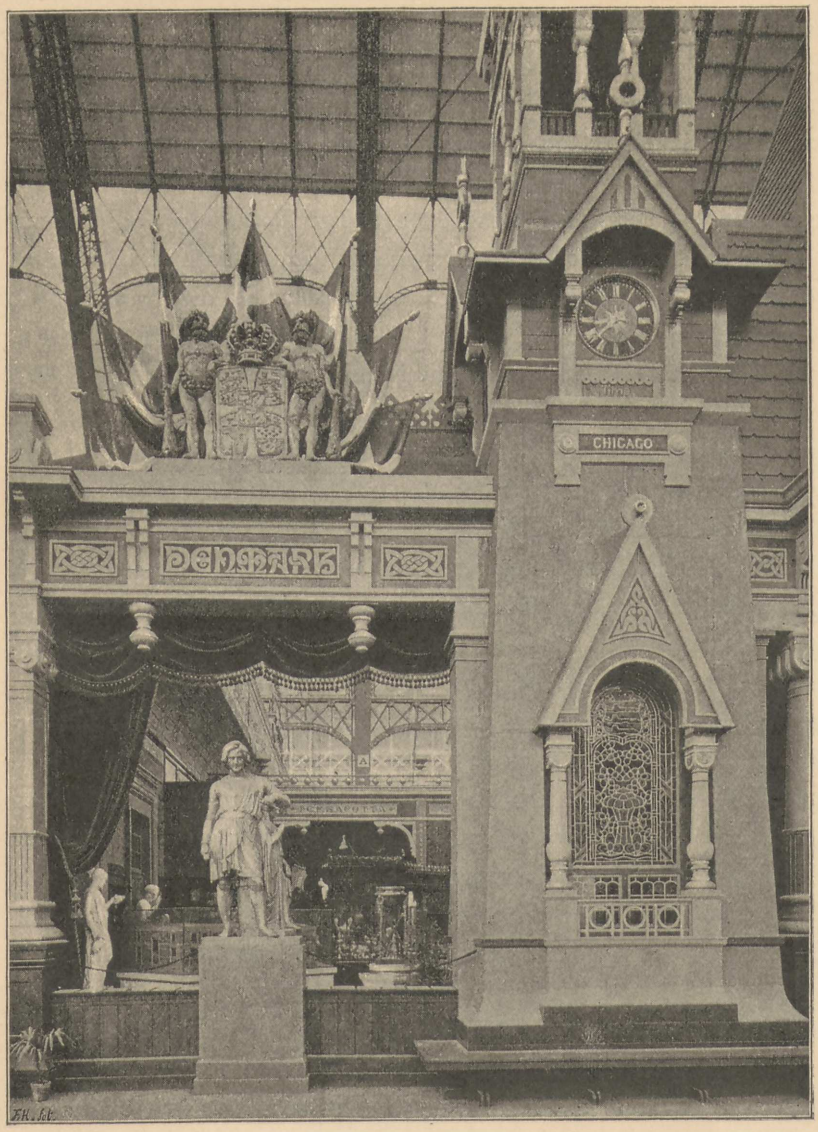

Fig. 14. Parti af Façaden mod Columbian Avenue med Thorvaldsens Statue.

over Katalogspørgsmaalet. Udstillingerne ville sikkert vokse i Omfang, men det lille Danmark kan umuligt følge med i denne Vækst, der langtfra kan betegnes som helt igennem sund. Af let forstaaelige Grunde maa den danske Afdeling altid holde sig indenfor beskedne Grænser. Den trænger derfor til, at Opmærksomheden udefra henledes paa den, og det kan ikke ske paa nogen virkningsfuldere eller smukkere Maade end ved en Katalog, der giver de sædvanlige statistiske, personelle og faglige Oplysninger i et saadant Udstyr, at den derved faar selvstændigt Værd eller med andre Ord bliver et Stykke Boghaandværk, der gør Landet Ære, og som de Kyndige ønske at bevare.

Efter at Danmark ved de tidligere Verdensudstillinger — Paris 1867 hæderligt undtagen — havde haft enten ingen eller kun en rent ubetydelig Katalog, bragte Forfatteren af disse Linjer Sagen paa Bane ved vor Deltagelse i Pariser-Udstillingen 1878. Jeg foreslog, at Komiteen skulde udgive en illustreret Katalog. Forslaget blev imidlertid ikke vedtaget; man troede ikke at kunne afse Midlerne til dets Gennemførelse. Men dog bragtes Sagen et Skridt frem herved. Jeg opnaaede, at der kom til at foreligge en omstændelig Katalog med et særlig til den komponeret, ganske karakteristisk Omslag. Og ved Danmarks Deltagelse i den næste Pariser-Udstilling (1889) blev Sagen realiseret. Komiteen, som jeg stod udenfor, tog selv Initiativet, og efter dens Anmodning havde jeg den Glæde at forestaa Tilvejebringelsen af vor første illustrerede Katalog ved en Verdensudstilling.

Paa Grundlag af den udarbejdede jeg Katalogen for vor Deltagelse i Chicago-Udstillingen. Planen er ganske den samme: en Fortegnelse over Udstillingskomiteen, en Fortegnelse over Udstillerne klassevis ordnede med tilføjede Oplysninger om de enkelte Forretninger og en statistisk Indledning foran hver Afdeling samt endelig som Katalogens tredje Afsnit nogle historiske Meddelelser om danske Forhold, Institutioner og Personer i Almindelighed. Og dog blev Bogen en helt anden, idet der ved dens Udstyrelse tilkaldtes kunst-

nerisk Assistance. Takket være Hr. Xylograf *F. Hendriksen* var det danske Boghaandværk i de mellemliggende Aar skredet saa betydeligt frem, at der ved de til Raadighed staaende Kræfter kunde skabes noget fortrinligt. Ved Hr. *Hendriksens* og Hr. *Hans Tegners* Hjælp fik Bogen det kunstneriske Præg, der betinger det Indtryk, den overalt har gjort og *maatte* gøre. — For Fuldstændigheds Skyld skal her endnu kun tilføjes, at den blev trykt paa Papir fra *De forenede danske Papirfabriker* i *Nielsen & Lydiches Bogtrykkeri*, at Hr. *Karl Madsen* skrev Indledningen til Kunstafdelingen og jeg det øvrige, medens hele Katalogen blev oversat paa Engelsk af Hr. cand. mag. *Gerson Trier*.

Overfor den Lykke, Katalogen gjorde, skal det imidlertid ikke forties, at der var en særlig Omstændighed, der hjalp til at give den Interesse, i alt Fald i Amerika. Den viste i et fortrinligt Farvetryk et Stykke af det islandske Haandskrift Flatøbogen, der bl. a. beretter om Amerikas Opdagelse fra Island omtrent 500 Aar før Columbus. Det var noget, der tog Interessen, og i flere end ét amerikansk Blad blev Farvetrykket reproduceret. Men at man dog ogsaa i Chicago havde den rette Forstaaelse af den danske Katalog, ses tydeligt af det der udkommende Tidsskrift *The Inland Printer* for Oktober 1893. Det omtaler selvfølgelig Flatøbogen, men kun som et enkelt Led i en berømmende lille Artikel om »denne elegante Katalog, der lige fra det overraskende, kunstneriske Omslag til den sidste Side bærer Præget af en saa gennemført Smag«. Artiklen er illustreret. I halv Størrelse giver den i gode Reproduktioner fem af Katalogens Billeder og derimellem Fru *S. Skovgaard Holtens* Tallerken: »Den lille Japaneser og Gaasen«, der morsomt er benyttet som Begyndelses-Initial (O).

Foruden den her nævnte Katalog udgav Komiteen endnu et Par Smaaskrifter, »*Bertel Thorvaldsen*« og »*Hans Christian Andersen*«, til Oplysning om Afdelingens særlige Udstillinger om disse to Mænd. Det var smaa, nemme Vejledninger, der hver blev trykt i 10,000 Eksemplarer og uddeltes gratis.

Af endnu større Interesse er det imidlertid, at det af Komiteen viste Exempel, at gøre den danske Katalog til et fremtrædende Stykke Boghaandværk, blev fulgt af nogle af den danske Afdelings Udstillere. De af *Den kgl. Porcellænsfabrik*, Sølvvarefabrikant *V. Christesen* og Hof-Juveler *A. Michelsen* foranstaltede Specialkataloger vidne i lige høj Grad om deres egne Virksomheders, som om det danske Boghaandværks høje Standpunkt. Til den første er Omslaget tegnet af Professor *A. Krog*, til de to sidste af *Hans Tegner*.

Den danske Afdeling i Chicago har ubetinget haft baade Glæde og Gavn af sine Kataloger, takket være det Standpunkt, som dansk Boghaandværk nu indtager.

DANMARKS DAG

Danmarks Dag fejredes paa Udstillingen den 5. Juni. Hensigten med Festen var at samle vore Landsmænd i Amerika, styrke deres Stilling i det nye Land og yderligere vække Opmærksomhed for det lille Danmark; men det blev tillige en Aabningsfest for den danske Afdeling i Industribygningen, som samlede et betydeligt Antal af i Amerika bosiddende Danske — efter Opgivende 15,000 — paa Udstillingen.

Festen faldt i to Dele. Processioner gennem Byen og Udstillingen arrangerede af danske Foreninger i Chicago, og en Sammenkomst med Taler, Sang og Musik i Udstillingens Festhalle, hvortil Initiativet var taget af Kommissariatet. Paa denne Dag vajede Dannebrog paa alle Udstillingsbygningerne, ligesom Musik af danske Komponister lød overalt fra Musiktribunerne, og om Aftenen var Udstillingsparken illumineret.

For Sammenkomsten i Udstillingens Festhalle var der følgende

Schweitz. Danmark. Kanada. Rusland. Norge.

Fig. 15. Den danske Procession passerer Danmarks Afdeling i Manufactures Building den 5. Juni.

PROGRAM

1. Ouverture af »Ossian« ..... Niels W. Gade
Udstillingens Orkester.

2. Velkomsthilsen.
Taler af Udstillingens Generaldirektør Geo R. Davis) og Formanden for den danske Komité C. Michelsen.*

3. »Der er et Land,«
Sangforeningerne »Harmonien« og »Heimdal«.

4. Kongen af Danmark og Præsidenten for De Forenede Stater.
Tale af Generalkommissær Emil Meyer.

5. a. 1. Vers af Kong »Christian stod ved højen Mast.«
b. 1. Vers af »Star Spangled Banner.«
Synges af Forsamlingen.

6. Danmark.
Tale af Pastor G. L. Grundtvig.

7. Solosang
af Fru Christine Nielson Dreier.

8. De Danske i De Forenede Stater.
Tale af Dr. Max Henius.

9. a. Nocturne ..... August Winding
b. »Slottet i Skoven« ..... Leopold Rosenfeld
c. Fest-Polonaise, Op. 21 ..... A. Hyllested
Solo for Piano. Prof. August Hyllested.

10. The World's Columbian Exposition.
Tale af Oberst Augustus Jacobson.

11. »Vikingerne« ..... J. P. E. Hartmann
Udstillingens Orkester.

Figur 15 viser de danske Processioner, der nu vare samlede til én, dragende gennem *Columbian Avenue* forbi den danske Afdeling i *Manufactures Building.*

---

*) Istedetfor af Udstillingens Generaldirektør, der havde faaet Forhindringer i sidste Øjeblik, repræsenteredes Udstillingsmyndighederne af *Commissioner at Large Thomas Bryan.*

PAKNING OG AFSENDELSE

Af Hensyn til de høje Transportomkostninger mellem New-York og Chicago og de for Godsets Befordring i Amerika gældende Regler, nødsagedes Komiteen til at skænke Udstillingsgodsets Pakning en særlig Opmærksomhed og til at træffe forskellige Foranstaltninger, som ikke ere nødvendige ved Udstillinger i Evropa. For Maleriernes Vedkommende maatte saaledes Billederne pakkes for sig og Rammerne for sig. Jernbaneselskaberne modtoge nemlig ikke Kunstværker til Befordring, men henviste disse til Ekspreskompagnierne, og medens Fragten fra New-York til Chicago og Retur var 61 cents pr. 100 engl. Pund for Malerirammerne, udgjorde den det tidobbelte for Lærrederne. Ved denne Pakningsmaade vandtes ogsaa større Sikkerhed for saavel Billedernes som Rammernes Fremkomst i uskadt Stand. Paa en lignende Maade stillede Forholdet sig med Hensyn til Montrerne. Alt Glasset til større Montrer samledes derfor her og pakkedes for sig, medens Træarbejdet til dem afsendtes for sig i adskilt Stand. Befordringsreglementet nødvendiggjorde ogsaa en Klassifikation og Sortering af Godset inden Afsendelsen, idet Fragten for blandet Gods skulde betales efter den højeste Klasse, hvortil noget af det kunde henføres.

Foretagelsen af denne Klassifikation saavelsom Besørgelsen af Godsets Toldbehandling ved Afsendelsen og Hjemkomsten efter Udstillingens Slutning, overdroges Speditørfirmaet *Ove Haugsted*, der ligeledes besørgede Transporten af Udstillingsgodset fra Udstillerne til Dampskib samt Kolliernes Mærkning, og som derfor var berettiget til at beregne sig hos Udstillerne (jvfr. Bilag V):

Kr. 0.25	pr. 100 Pund	for Sendinger	paa	100—1000	Pund.
- 0.20	—	—	-	1000—2000	—
- 0.15	—	—	-	over 1000	—

med et Minimum af Kr. 1.25 pr. Sending.

FRAGT

I Henhold til de for de danske Udstillere gældende reglementariske Bestemmelser, paahvilede det Komiteen at besørge Befordringen af Udstillingsgodset fra Kjøbenhavn til Chicago og Retur uden nogensomhelst Udgift for Udstillerne.

Dampskibsbefordringen mellem Kjøbenhavn og New-York overdroges Dampskibsselskabet »*Thingvalla*« for: £ 0.10/0 pr. Ton for Gods, som vejede over 1 Ton pr. 40 Kbfd. og £ 0.10/0 pr. 40 Kbfd. for lettere Gods, og Returfragten akkorderedes til det samme.

For Befordringen mellem New-York og Chicago var der af de amerikanske Fragt-Trafikassociationer og Udstillingens Myndigheder vedtaget følgende Fragtsatser, for Befordringen pr. Bane skulde betales fuld Taxt ud, nemlig for 1ste Klasses Gods: 75 cents, for 2den: 65, for 3dje: 50, for 4de: 35, for 5te: 30 og for 6te: 25 cents pr. 100 engl. Pund, medens Returneringen til New-York skulde ske gratis. For Genstande som Møbler, Montrer, Kurve, Spejlglas etc. skulde dernæst betales $1^1/_2$—2 Gange 1ste Klasses Fragt, endvidere skulde der erlægges 6 cents pr. 100 engl. Pund for Genstandenes Befordring fra Jernbanevognene ind paa Udstillingspladsen og ligesaameget for Befordringen efter endt Udstilling fra Udstillingsstedet paa Jernbanevogn.

Befordring af særlig skrøbelige eller kostbare Genstande, saasom Billedhuggerarbejder, Malerier, Guld- og Sølvvarer etc., paatog Jernbaneselskaberne sig ikke, men henviste saadanne til *Ekspreskompagnierne*, som derfor havde vedtaget en Fragt af: 3 Dollars pr. 100 engl. Pund for Strækningen fra New-York til Chicago og lige saa meget for Returen til New-York; i denne Fragt var der dog indbefattet Befordring af Godset lige ind i den Udstillingsafdeling, i hvilken det skulde benyttes, og Afhentning af det sammesteds efter Udstillingens Slutning.

Befordringen af de danske Udstillingsgenstande fra New-York til Chicago overdroges for *Jernbanegodsets* Vedkommende Firmaet

Funch Edye & Co. i New-York. Udfragten var for 1ste Klasses Gods: 70 cents, for 2det: 61, for 3dje: 47, for 4de: 33, for 5te: 29 og for 6te: 24 cents for 100 engl. Pund ÷ $7^1/_2$ pCt. Rabat. Returneringen var gratis, og *switching* af Godset fra Jernbanevogn ind paa Udstillingen og fra denne paa Jernbanevogn, betaltes hver Gang med 6 cents pr. 100 engl. Pund.

Ekspresgodsets Befordring overdroges *Ove Haugsted* og *Wells, Fargo & Co.'s Expres* i New-York i Forening. Betingelserne vare følgende:

Udfragt....	3 Dollars pr. 100 engl. Pund	÷	10 pCt. Rabat
Hjemfragt..	3 —		—

og der betaltes intet for *switching*, hverken for Ud- eller Hjemgaaende.

Som Ekspresgods befordredes Guld- og Sølvvarerne, Malerierne og Skulpturerne samt som Følge af den ved Ishindringerne og »*Heklas*« Havari foraarsagede Forsinkelse for Udgaaende tillige en Del af Installationsmateriellet.

I alt afsendtes der af Udstillingsgods herfra 1,124 Kolli med en samlet Vægt af ca. 439,000 engl. Pund, hvoraf 101 Kolli af ca. 30,000 engl. Punds Vægt befordredes fra New-York til Chicago pr. Ekspres, medens Resten gik med Jernbane. Paa det nærmeste 150,000 Pund af den samlede Godsmængde var Materialier til Afdelingernes Indramning og Udstyrelse samt Montrer.

ASSURANCE

Transportforsikringen af Udstillingsgenstandene paahvilede i Følge de reglementariske Bestemmelser Komiteen. Den tegnedes paa Grundlag af de af Udstillerne for Genstandene opgivne Fortoldningsværdier og dækkedes paa kjøbenhavnske Betingelser hos de herværende Agenter for Forsikrings-Aktieselskabet *Allianz* (Berlin), Transport-Forsikrings-Aktieselskabet *Bayersk Lloyd*, Sø- og Transportforsikrings-Aktieselskabet *Rhinsk Westfalsk Lloyd* samt *Vaterländische*

Transportforsikrings-Aktieselskab (Crefeld), saaledes at de tre førstnævnte Selskaber deltoge hver med $^{250}/_{850}$ Dele og det sidstnævnte med $^{100}/_{850}$ Dele. Præmien var $^{3}/_{8}$ pCt. for Udrejsen til Chicago og $^{3}/_{8}$ pCt. for Hjemrejsen. Paa Udrejsen forsikredes for 885,000 Kroner og paa Hjemrejsen for et betydeligt mindre Beløb. Dampskibet »*Heklas*« Havari medførte for Assuranceselskaberne en Udgift til Havari-grosse Omkostninger af tilsammen 52,223 Kroner.

For Guld- og Sølvvarerne, Malerierne samt Skulpturerne tegnedes endvidere hos Ekspreskompagniet, som havde overtaget Befordringen af disse, en Forsikring mod Brækage og Tyveri for Strækningen New-York—Chicago og Retur. Denne betaltes med 1 pro mille af Genstandenes Fortoldningsværdi for Udturen og ligesaa meget for Hjemturen.

Brandforsikringen paa Udstillingen. Allerede paa et meget tidligt Standpunkt af dens Arbejder stod det Komiteen klart, at det vilde blive saa vanskeligt og bekosteligt at faa Brandforsikring dækket for Genstande paa denne Udstilling, at Komiteen ikke turde optage Dækningen af denne blandt sine almindelige Ydelser til Udstillerne. Medens Komiteen derfor kun brandforsikrede de forskellige Genstande, der vare udlaante til den, og *Kunstnerkomiteen* af den den givne særlige Bevilling afholdt Præmien ved Kunstgenstandenes Brandforsikring, samt *The Board of Lady Managers* overtog Forsikringen af Kvindernes Laaneudstilling, var det overladt til Udstillerne i Industrihallen og Agerbrugsafdelingen selv at foranstalte deres Genstande brandforsikrede. For at lette Udstillerne Tegningen af Forsikring traf man en Overenskomst med *Nye danske Brandforsikringsselskab,* ved hvilken Komiteen kunde tilbyde Udstillerne i disse Bygninger Forsikring for 4 pCt., hvilket under de givne Forhold ansaas for en billig Præmie. Dog foretrak den aldeles overvejende Del af Udstillerne selv at løbe Risikoen, og gennem Komiteen blev der af de i disse Bygninger værende Udstillingsgenstande derfor kun forsikret Varer til et Beløb af 30,000 Kroner.

Kunstnerudvalgets Forsikring af Udstillingsgenstandene i Kunst-

hallen tegnedes i *Nye danske Brandforsikringsselskab* og 10 udenlandske Forsikringsselskaber for 267,500 Kr. til en Præmie af 3—3,85 pCt.

BUREAU OG TILSYN

Som alt bemærket stod Bureauet i Chicago under Ledelse af dansk Vicekonsul *Otto A. Dreier*. Bureauet aabnedes den 1. November 1892 i det danske Konsulat, forlagdes derfra den 1. Maj til Afdelingen i Industrihallen, hvor det var i Virksomhed, indtil de sidste danske Udstillingsgenstande den 15. Januar 1894 vare fjernede fra Udstillingen, hvorefter de endnu tilbageværende Forretninger afvikledes i det danske Konsulat inde i selve Byen.

Til Hjælp ved Tilsynet med Udstillingsgenstandene og Varetagelsen af Salget for de Udstillere, der ikke havde særlige Salgsrepræsentanter paa Stedet, og som havde overdraget Komiteen Afsætningen af deres Udstillingsgenstande, havdes desuden 6 Salgsassistenter (5 mandlige og 1 kvindelig), nemlig 4 i Industriafdelingen, 1 i Agerbrugsafdelingen og 1 i Kunstafdelingen. Fire af disse vare gagerede med 70 Dollars maanedlig, én — den kvindelige — med 60 Dollars og én, som tillige var Repræsentant for en større Udstiller, med 35 Dollars maanedlig. Desuden erholdt de Provision af, hvad der solgtes, og et Gratiale ved Udstillingsarbejdets Afslutning.

For at sikre en omhyggelig Renholdelse og Bevogtning af Afdelingerne og de udstillede Genstande var der, foruden det af de amerikanske Udstillingsmyndigheder ansatte Opsynspersonale — én Mand i hver af de danske Afdelinger — knyttet 1 Nattevagt, 3 Dagvagter og 3 Rengørere til Afdelingerne, hvilke væsentlig vare danske Haandværkere, der havde medvirket ved Afdelingernes Etablering. Dagvagterne vare smukt uniformerede. Gagerne vare 60 Dollars maanedlig for Nattevagten og 50 Dollars for Dagvagterne. Ialt var der Udstillingsperioden igennem knyttet 21 Personer, foruden de fornævnte 3 amerikanske Opsynsmænd, til

Driften af de danske Afdelinger, idet 7 danske Udstillere havde særlige Repræsentanter — 8 Personer — til Stede paa Udstillingen i den største Del af Udstillingsperioden.

Til Afbenyttelse for Salgsassistenterne, Udstillernes Repræsentanter og Opsynet var der, foruden et Kontor i det ene Taarn ved Hovedindgangen til Afdelingen i Industribygningen, indrettet 6 Smaarum ved de tre andre Indgange til denne Afdeling. For at føre Kontrol med Nattevagten vare Kontroluhre anbragte paa forskellige Steder i Industriafdelingen.

Bureauet havde ikke nogen let Opgave, og Ordningen paa tilfredsstillende Maade af de forskellige Forhold, der sorterede under det, krævede et indgaaende Kendskab til amerikanske Forhold og betydeligt mere Arbejde end ved evropæiske Udstillinger.

BEDØMMELSEN

De danske Udstilleres Antal gav Komiteen Ret til at besætte 5 Dommerpladser: én for Kvindearbejder og én for hver af de 4 Afdelinger af Udstillingen, hvori Danmark var stærkest repræsenteret. Til Dommere valgtes for

Afd. A, Landbrug m. v.: Landbrugskandidat, Proprietær *N. Heyman*, Ragnesminde*);
» H, Industriprodukter: Dr. *Max Henius* (bosiddende i Chicago);
» K, Skønne Kunster: Billedhugger *Johannes Gelert***) (bosiddende i Chicago);
» L, Frie Kunster: Xylograf *Fr. Hendriksen*;
Kvindeafdelingen: Frøken *Kirstine Frederiksen*.

Paa Grund af de for Bedømmelsen gældende Regler var Dommerhvervet baade mere besværligt og mere ansvarsfuldt ved

*) Efter Samraad med Præsident for Det Kgl. Landhusholdningsselskab, Kaptajn *J. C. la Cour*.

**) Paa Indstilling af Kunstnerkomiteen.

denne end ved tidligere Verdensudstillinger, og Komiteen har kun Grund til at være Dommerne taknemmelige for den Maade, paa hvilken de røgtede deres Hverv.

Af de 349 danske Udstillere, som deltoge i Udstillingen, holdt 87 — hovedsagelig bestaaende af Komitémedlemmer, Udstillere af videnskabelige Bøger, Boghandlere og Deltagere i Kollektivudstillingen i *Woman's Building* — sig udenfor Bedømmelse (se Bilag Nr. IX). Præmieæskende var saaledes 262, hvilke der i Henhold til den som Bilag Nr. VIII aftrykte Præmiefortegnelse tilkendtes 144 Medailler med tilhørende Diplomer.

For de forskellige Afdelinger, hvorunder de danske Udstillingsgenstande vare indrangerede, er Forholdet mellem de deltagende, de præmieæskende og de præmierede Udstillere følgende:

	Antal Udstillere	Udenfor Bedømmelse	Antal Præmieæskende	Præmierede	Forholdet mellem præmierede og præmieæskende Udstillere
Afd. A: Landbrug m. v.	20	0	20	13	65 pCt.
» E: Miner, Minedrift etc.					
» F: Maskinvæsen	15	2	13	9	69,2 »
» G: Transportvæsen....					
» H: Industriprodukter ...	134	39	95	71	74,7 »
» K: Skønne Kunster	104	17	87	15	17,3 » *)
» L: Frie Kunster	76	29	47	36	76,5 »

Betydningen af disse Tal viser sig bedst ved at sammenholde dem med Procentforholdet for hele Udstillingens Vedkommende mellem de præmieæskende og de præmierede Udstillere, som var 36. Resultatet maa ogsaa betragtes som saa meget mere gunstigt og hæderfuldt for de danske Udstillere, som Forholdet mellem de præmieæskende og præmierede *engelske* Udstillere kun udgør 53 pCt.,

*) I denne Afdeling uddeltes der overhovedet ikke saa mange Præmier som i de andre.

og samtlige præmierede danske Udstillere — med Undtagelse af kun 4 — ere blevne bedømte af udenlandske Dommere.

OPBRUD

Allerede inden Udstillingens Slutning var der af det danske Kommissariat truffet forskellige Forberedelser til Afdelingernes Rømning. Man haabede derfor, at det ikke ubetydelige Arbejde, som Pakningen og Afsendelsen af de mange og forskelligartede Genstande, der rummedes i de danske Afdelinger, var, vilde gaa forholdsvis hurtigt fra Haanden. Det Haab, der næredes i denne Henseende, blev imidlertid snart skuffet, endskønt der allerede den 31. Oktober, Dagen efter Udstillingens Slutning, toges fat med en større og efter Omstændighederne udvalgt Arbejdsstyrke, bestaaende af danske Arbejdere, hvoraf en Del havde medvirket ved Afdelingernes Etablering.

At faa den tomme Emballage udleveret efter de store Verdensudstillingers Slutning har altid voldt store Vanskeligheder, og gjorde dette ogsaa her. Som Følge af de af Kommissariatet trufne Foranstaltninger, lykkedes det vel allerede Natten efter Udstillingens Slutning at faa de fleste Pakkasser til Kunstafdelingen udleverede; med Udleveringen af Emballagen til de øvrige Afdelinger gik det imidlertid, til Trods for at en Repræsentant for Kommissariatet til Stadighed var til Stede i Udstillingens Oplagsrum for tom Emballage, for at fremskynde og kontrollere Afleveringen, saa langsomt, at alle Pakkasserne endnu ikke vare modtagne fra Pakhuset ved November Maaneds Udgang. En Del af Kasserne vare ved Modtagelsen fra Pakhuset itubrudte og krævede gennemgribende Reparationer, andre kom slet ikke til Stede og maatte erstattes med nye, og atter andre fandtes forstukne rundt omkring i andre Landes Afdelinger, ofte pakkede med fremmede Udstilleres Genstande, hvilket sikkerlig vilde være bleven Tilfældet med endnu flere, dersom man ikke inden

Pakkassernes Aflevering til Pakhuset havde paamalet disse store Dannebrogsflag paa alle Sider, saaledes at de vare let kendelige som dansk Ejendom.

En betydelig Hindring var ogsaa den Langsomhed, med hvilken Toldbehandlingen gik for sig, og de mange Formaliteter, der krævedes opfyldte ved denne. Til Udfærdigelsen af Toldpapirerne m. v. for de danske Udstillingsgenstande medgik saaledes 5 Menneskers fulde Tid i noget over en Maaned, og da Toldvæsenet forlangte at kontrollere hver enkelt lille Genstands Pakning lige fra det Øjeblik, den toges ud af Montrerne og lagdes i Papir, indtil Kassen, hvori den pakkedes, var tilskruet og plomberet, er det forstaaeligt, at Pakningen, til Trods for alt hvad der gjordes for at fremme den, maatte gaa langsomt fra Haanden.

En Omstændighed, der, samtidig med at være en yderligere Hindring, stærkt opfordrede til at fremme og forcere Indpakningsarbejdet, var den stærke Kulde, som ledsaget af vedvarende stærke Snefald, herskede i Chicago fra Midten af November Maaned. Som Følge af Kulden afbrød Udstillingsmyndighederne nemlig for at undgaa Rørsprængninger, Vandtilførselen til Udstillingsbygningerne, hvorved Brandfaren for Udstillingsgenstandene forøgedes i høj Grad. Og Sneen trængte ikke alene ind overalt gennem Bygningernes Glastage, saa at Bygningens Gulv saa at sige overalt var bedækket med Sne, men gennembrød endog en større Strækning af den store Industrihalles Tag, hvorved bl. a. en Del Udstilingsgenstande i den spanske Afdeling bleve fuldstændig knuste under de nedstyrtende Sne-, Glas-, Jern- og Tømmermasser.

Under disse Forhold gjaldt det særlig om at bringe de værdifuldere Genstande i Sikkerhed, og efterat Toldpersonalet paa Kommissariatets indtrængende Opfordring var bleven forøget, sattes endnu større Kraft paa Indpakningen, — den beskæftigede Arbejdsstyrke udgjorde i længere Tid 27 Mand, — som imidlertid nu hindredes ved hyppige, ved den stærke Kulde fremkaldte Sygdomstilfælde blandt Arbejderne.

Paa denne Maade lykkedes det at tilendebringe Pakningen af samtlige Udstillingsgenstande i Kunstafdelingen den 3. December, og nogle Dage senere vare alle værdifuldere Genstande i Afdelingen i Industrihallen bragte i Kasser. Straks derefter toges fat paa Afsendelsen af Godset, og medens denne gik for sig, pakkedes de øvrige Udstillingsgenstande og sidst af alt Montrerne og den Del af Udstillingsmateriellet, som skulde føres hjem igen.

Afsendelsen af Godset frembød ogsaa store Vanskeligheder. Paa Grund af de store Godsmængder, der nu lige paa en Gang ønskedes befordrede, var Jernbanernes for Haanden værende Vognmateriel langtfra tilstrækkeligt, og da Jernbaneselskaberne skulde returnere Godset fragtfrit, syntes disse ikke særlig ivrige efter at imødekomme de Krav, der stilledes til dem om Jernbanevogne. Inden December Maaneds Udgang var imidlertid den væsentligste Del af de værdifuldere danske Udstillingsgenstande bragte paa Jernbanevogne og saaledes sikrede ved Transportforsikringen, hvorpaa Hovedmassen fulgte efter i de første Dage af Januar, saaledes at kun en forholdsvis ringe Del af Udstillingsgodset stod tilbage i den danske Afdeling, da den Ildebrand udbrød, som den 8. Januar 1894, efter at have lagt flere af Udstillingens Bygninger i Aske, angreb Industrihallen og ogsaa truede den danske Afdeling. Ved Assistent *O. Scheitels* Energi bragtes med Assistance af de danske Arbejdere, der Sommeren igennem havde været knyttede til Afdelingen, og som hurtig indfandt sig i denne efter Ildens Udbrud, de pakkede Kasser, der endnu henstode i Afdelingen, hurtig i Sikkerhed, hvorpaa det et Par Dage senere lykkedes at faa de til disses Befordring til New-York nødvendige Jernbanevogne leverede.

Af Indramningerne om Afdelingerne og Installationsmateriellet hjemsendtes kun saadanne Genstande som Portierer, Flag, Sofaer, dekorative Friser, Tæpper o. l., der kunde bære Fragten, medens Træ- og Stukkatørarbejdet, Linoleummet m. v. *abandoneredes*, d. v. s. efterlodes paa Stedet, som det stod, til Dækning af den paa samme hvilende Told; det viste sig nemlig umuligt at sælge disse paa

Grund af det store Udbud, der fandt Sted af saadanne Sager efter Udstillingens Slutning.

Til danske Foreninger og Danske, som havde ydet Komissariatet Tjenester i Udstillingstiden, foræredes en Del Flag og Vaabenskjolde, til *Northwestern University* skænkedes Statuen af *H. C. Andersen*, en Del dekorative Friser og nogle af de paa Industriafdelingens Sidefaçade anbragte stiliserede malede Blomster; til *Columbian Musæet* Modellen af Thorvaldsens Musæum og de Sager i Thorvaldsensinteriøret, som tilhørte Komiteen, endvidere Pragtværket »Thorvaldsen og hans Arbejder«, som Kunsthandler *J. C. Stockholm* havde tilladt Komiteen at disponere over, og en af Gobelinerne med det danske Vaaben fra Hovedindgangen til Industrihallen. Det hjembragte Udstillingsmateriel (Sofaer, Portierer etc.) samt de Komiteen tilhørende Montrer er, efter at en Del Portierer have været afbenyttede til den danske Afdeling af den internationale Bogudstilling i Paris i 1894, i Henhold til Komiteens Bestemmelse afgivne til Det danske Kunstindustrimuseum.

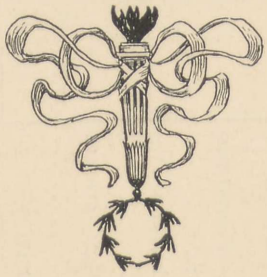

REGNSKAB OVER INDTÆGTER OG UDGIFTER VED DANMARKS DELTAGELSE I UDSTILLINGEN

INDTÆGT

	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.
Statens Bidrag			250,000	00
Indvundne Renter			6,381	81
Provision for Salget af Udstillingsgenstande			4,433	49
Salg af Kataloger, Inventariegenstande efter endt Udstilling m. v.			2,110	69
Refusion af Landmandsbanken af Provision			212	69
Udstillingsgenstande solgte gennem Komiteen*)	77,665	88		
÷ Salgsprovision	4,433	49		
			73,232	39
Assurancegodtgørelse i Anledning af »Heklas« Havari			52,093	38
Kunstnerkomiteens Statstilskud			25,000	00

UDGIFT

	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.
Bureauudgifter i Kjøbenhavn			5,330	15
Rejseudgifter, Repræsentation og Udgifter i Anledning af Bedømmelsen m. v.			41,005	46
Bureauudgifter i Chicago:				
Bureauchefen	11,250	00		
Salgsassistenterne	12,868	69		
Telegram- og Brevporto, Skrivematerialier o. s. v.	2,599	12		
Diverse	1,402	29		
			28,120	10
Opsyn og Rengøring o. s. v.			6,045	00
Montering og Etablering af Afdelingerne samt Opstilling af Udstillingsgenstandene:				
Etablering af Afdelingerne, Dekoration, Portierer, Sofaer, Gulvtæpper, Planter samt Opstilling af Udstillingsgenstandene	104,217	45		
Elektrisk Lys til Industriafdelingen	598	88		
			104,816	33
Fragt, Spedition o. s. v.:				
Fragt, Arbejdspenge, Søassurance o. s. v.	36, 411	34		

					Opbevaring af Emballagen i Udstillingstiden, Cold storage o. s. v..	2,703	71	39,115	05
					Indpakning af Genstandene til Hjemsendelse, Toldklarering o. s. v.:				
					Indpakning af Udstillingsgenstandene efter endt Udstilling	8,422	13		
					Udfærdigelse af Toldpapirer, Toldklarering o. s. v.	1,510	87	9,933	00
					Toldudgifter o. s. v.:				
					Told af Kataloger, stjaalne og itubrudte Udstillingsgenstande, samt Inventariegenstande, solgte i Amerika			760	88
					Diverse:				
					Den grafiske Udstilling.....	772	50		
					H. C. Andersens og Thorvaldsens Udstillingerne	2,602	46		
					Udgifter i Anledning af Ildebranden i Manufactures Building den 8. Jan. 1894	282	19		
					Hædersgave til Generalkommissæren	5,000	00	8,657	15
Transport...			413,464	45	Transport...			243,783	12

*) Dette Beløb repræsenterer kun Værdien af en Del af de Udstillingsgenstande, der ere solgte paa Chicagoudstillingen, nemlig kun hvad der er afsat ved Komiteens Foranstaltning, og ikke hvad der er solgt af de større Udstillere, der selv havde Salgsrepræsentanter i Chicago.

INDTÆGT

	Kr.	Ø.
Transport...	413,464	45
	413,464	45

UDGIFT

	Kr.	Ø.	Kr.	Ø.
Transport...			243,783	12
Udbetalt Udstillere:				
for Varer solgte gennem Komiteen	73,232	39		
for Varer overtagne af Komiteen..	755	13		
i Skadeserstatning	642	00		
			74,629	52
Katalog, Reklame og Beretning.....			11,289	97
Udgifter i Anledning af »Heklas« Havari				
Havarigrosse-Omkostninger	52,093	38		
Andre Udgifter.....	1,000	00		
			53,093	38
Kursdifference			249	82
Kunstnerkomiteen:				
Udlæg for Kunstnerkomiteen	22,483	92		
Overskud, udbetalt til samme.....	2,516	08		
			25,000	00
Kassebeholdning:				
i Kjøbenhavn	5,157	60		
i Chicago	261	04		
			5,418	64
			413,464	45

Af Kassebeholdningen, Kr. 5,418,64 Øre, ville endnu forskellige mindre Udgifter, saa som til Beretningens Udsendelse m. v., være at afholde.

Kjøbenhavn, i December 1895.

HARALD BING.

Ovenstaaende Regnskab er af os gennemgaaet og befundet rigtigt.

Kjøbenhavn d. 19. December 1895.

TH. DYBDAL,
Fuldmægtig i Indenrigsministeriet.

A. THERKELSEN,
Direktør for Belysningsvæsenet.

BILAG

BILAG 1.

BEREGNING

OVER INDTÆGTER OG UDGIFTER VED EN EVENTUEL DELTAGELSE FRA DANMARKS SIDE I VERDENSUDSTILLINGEN I CHICAGO 1893.

UDGIFT:

Bureauudgifter i Kjøbenhavn		Kr.	6,000.00
Rejseudgifter, Repræsentation, Jury etc.		»	35,000.00
Bureauudgifter i Chicago		»	24,375.00
Opsyn, Rengøring etc.		»	13,500.00
Fragt etc.		»	27,500.00
Afdelingens Etablering i Chicago etc.:			
Honorar til Arkitekten og hans Medhjælp	Kr. 5,000.00		
Etablering af Afdelingen med Skillerum, Dekoration, Portierer, Sofaer, Gulvtæpper, Planter samt Opstilling af Udstillingsgenstandene; Middeltallet af nedenstaaende Beløb Kr. 33,000.00 × 3	» 99,000.00		
		»	104,000.00

Paris 1878

ialt		Kr. 71,414.00
÷ Landbrug og Kunst	Kr. 7,000.00	
Façade	» 2,160.00	
Omforandring	» 11,000.00	
		» 20,160.00
		Kr. 51,254.00
÷ $^1/_3$ for Montrer		» 17,084.00
		Kr. 34,170.00

Paris 1889

ialt	Kr. 36,176.00
÷ Refusion for Montrer, leverede til Udstillere	» 4,249.00
	Kr. 31,927.00

at overføre...	Kr. 210,375,00

Overført...	Kr.	210,375.00
Kataloger, Reklamer, Beretning etc.	»	10,000.00
Indpakning af Genstandene til Hjemsendelse	»	7,500.00
Tilvejebringelsen af en islandsk og arkæologisk Udstilling	»	10,000.00
Diverse og uforudsete Udgifter	»	20,125.00
Summa Udgift...	Kr.	258,000.00

INDTÆGT:

Renteindtægt	Kr.	2,500.00		
Provision for Salg af Udstillingsgenstande	»	2,500.00		
Salg af tiloversblevne Inventariegenstande efter endt Udstilling	»	3,000.00		
			»	8,000.00
Ialt Udgift...			Kr.	250,000.00

Uden Forbindende.

Kjøbenhavn, den 8. Februar 1892.

EMIL MEYER.

BILAG II.

Reglementariske Bestemmelser.

1. Omstaaende Blanket vil i to, ensartet udfyldte og underskrevne Exemplarer være at indsende til Komiteen (Industriforeningen, Kjøbenhavn V.) snarest muligt og senest den 1. Juni 1892, hvorefter Komiteen vil afgjøre, hvorvidt de anmeldte Gjenstande kunne modtages, hvorvidt den begjærede Plads kan tilstaas, og hvorvidt de foreslaaede Skabe, Montrer, specielle Opstillinger etc. kunne antages. — Da den danske Afdeling væsentlig vil søges holdt samlet i Udstillingens almindelige Industribygning, anbefaler Komiteen Udstillerne at ordne sig fagvis i kollektive Opstillinger, ligesom den vil stræbe henimod ensartet Udstillingsmateriel.
2. De antagne Gjenstande, Skabe, Montrer, Opstillinger m. m. maa, hensigtsmæssigt indpakkede, være færdige til Afsendelse fra Kjøbenhavn den 1. Februar 1893. Forinden ville Udstillerne faa tilsendt en nærmere Instruktion angaaende Emballagens bedste Indretning, Følgelisternes Affattelse, Kolliernes Afhentning m. m.
3. Komiteen vil afholde Udgifterne ved den danske Afdelings Bestyrelse (Bureau, Tilsyn, alm. Salgshjælp — se dog § 6 — o. s. v.), ved Udstillingsrummenes almindelige Udstyrelse, ved Gjenstandenes Transport fra Kjøbenhavn, Assurance under Transporten*), Udpakning i Chicago, Opstilling i

*) Paa almindelige kjøbenhavnske Betingelser.

Udstillingen, Nedtagning og eventuel Indpakning, Hjemsendelse til Kjøbenhavn og Assurance under denne samt endelig ved Emballagens Magasinering under Udstillingen, saaledes at Udstillerne foruden Udgifterne ved Gjenstandenes og Installationsmateriellets Tilvirkning, Indpakning og Transport til Samlingsstedet i Kjøbenhavn endnu kun ville have at bære Udgifterne ved Brandforsikringen paa Udstillingsterrænet, hvis saadan ønskes.

4. Afgjørelsen af, hvorledes de enkelte Udstillere eller de kollektive Gruppers Gjenstande skulle opstilles og ordnes, tilkommer udelukkende Komiteen ligesom ogsaa Gjenstandenes Klassifikation til Bedømmelse.
5. Ved Siden af det amerikanske officielle Tilsyn vil Komiteen etablere et særligt dansk, omfattende og paalideligt Tilsyn, men den paatager sig intet Ansvar for den mulige Skade, der desuagtet maatte lides, eller for muligt Tab ved Tyveri, saa lidt som for den Skade, der maatte ske paa Transporten frem og tilbage, udover hvad Assurancen dækker.
6. Paa de ovenfor i § 2 nævnte Følgelister maa de enkelte Udstillingsgjenstandes Markedspris anføres som Grundlag for deres Fortoldning ligesom ogsaa Udstillingsmateriellets og Emballagens Pris. Med Hensyn til Salg ved Komiteen vil Forslag til en Ordning, til Bestemmelse af Provision m. m. senere fremkomme. De Udstillere, der ønske det, kunne selv forestaa deres Gjenstandes Salg.
7. Om Gjenstandenes Fjernelse fra Udstillingen før dens Slutning, der foreløbigt er fastsat til den 30. Oktober 1893, om deres Fotografering i Vuer af Udstillingsrummene, om Udstillernes Adgang til Udstillingen o. s. v. ville de Regler komme til at gjælde, som maatte blive givne af de amerikanske Udstillingsmyndigheder, ligesom i det Hele alle almindelige amerikanske Regler for Udstillingen ville være at følge.
8. Komiteen forbeholder sig Ret til at ændre og supplere disse Bestemmelser, dog vil Forholdet mellem de Udgifter, der bæres af Komiteen, og de, der paahvile Udstillerne, ikke kunne forandres.

BILAG III.

I Henhold til Deres ærede Anmeldelse har Komiteen tildelt Dem

Building med den paa omstaaende Plan af denne Bygning angivne Beliggenhed.

For saa vidt der til Udstillingen af de af Dem anmeldte Gjenstande skal anvendes Montrer eller andet Opstillingsmateriel, maa — hvis det ikke alt er sket — de nødvendige Tegninger *senest 14 Dage fra Dato* være indsendte til Komiteens Approbation. Da det er Maalet at gjøre den danske Afdeling til et smukt og harmonisk Hele, vil en snarlig Konference med Arkitekt *K. Arne-Petersen*, hvem den kunstneriske Ledelse af den danske Afdelings Anordning er overdragen, være at anbefale; han træffes bedst hver Søgnedag Kl. 3—4½ paa Komiteens Bureau i Industriforeningen.

Angaaende Gjenstandenes Indpakning, Emballagens Indretning, Fakturaers Udfærdigelse, Betingelserne for Salg paa Udstillingen m. m. vil De i en nær Fremtid høre nærmere fra Komiteen. Her skal det paany bringes i Erindring, at Udstillingsgjenstandene, Montrer, Opstillinger m. m. skulle, hensigtsmæssigt indpakkede, *staa færdige til Afsendelse den 1. Februar 1893.*

Kjøbenhavn, i November 1892.

P. K. V.

C. MICHELSEN.

C. Nyrop.

BILAG IV.

Hoslagt har jeg den Ære at sende Dem et Cirkulære med Oplysning om Pakning, Afsendelse, Fortoldning og Salg m. v. af Deres Udstillingsgjenstande. Med Cirkulæret følger de i det omtalte 3 Lister (A, B og C) i det formentlig fornødne Antal Exemplarer, men skulde De behøve flere, staa saadanne til Tjeneste, naar De vil rekvirere dem paa Komiteens Bureau i Industriforeningen (aabent hver Søgnedag Kl. 12—4).

Cirkulærets Bestemmelser bedes nøje gjennemlæste og nøje overholdte.

Liste A maa være indsendt til Komiteens Bureau senest den 27de d. M.

Liste B indsendes (i 4 enslydende Exemplarer) til Komiteens Bureau samtidig med Varernes Aflevering til Hr. *Ove Haugsted.*

Liste C indsendes (i 2 enslydende Exemplarer) ligeledes til Komiteens Bureau samtidig med Varernes Aflevering til Hr. *Ove Haugsted.*

Udstillingsgjenstande fra Udstillere udenfor Kjøbenhavn maa indsendes franco under Adresse: *Ove Haugsted*, St. Annaplads 10, Kjøbenhavn K, saa betids, at de kunne være her i Kjøbenhavn allersenest den 1. Februar førstk.

Det er i Deres egen Interesse, at alt her nævnt nøje overholdes, og skulde — undtagelsesvis — en eller anden Hindring være tilstede, maa De **uopholdelig** herom underrette Komiteen.

Kjøbenhavn, i Januar 1893.

P. K. V.

C. MICHELSEN.

C. Nyrop.

BILAG V.

Bestemmelser

angaaende Pakning, Afsendelse, Salg m. v. af de for Verdensudstillingen i Chicago 1893 bestemte danske Udstillingsgjenstande.

Emballagen.

Emballagen maa være forsvarlig og saaledes indrettet, at den kan benyttes ved Gjenstandenes Hjemsendelse efter endt Udstilling.

Kasser bør benyttes i alle Tilfælde, hvor de kunne anvendes, deres Styrke bør være afpasset efter den lange Rejse, og saavidt muligt bør kun pløjede Brædder benyttes til dem.

Laagene paa Pakkasserne maa ikke fastsømmes, men skulle tillukkes ved Hjælp af Skruer med gode, kraftige Hoveder.

Sidehanke bør saavidt muligt anbringes paa alle Kolli.

Gjenstandene maa være fast pakkede, saa at de kunne taale Omladning uden at tage Skade.

Gjenstande, som let beskadiges af Fugtighed, er det nødvendigt at pakke i Kasser foret med Zink, Voxdug eller olieret Papir.

Udstillingsgjenstande og Montrer maa af Hensyn til de for Transporten paa de amerikanske Baner gjældende Regler ikke pakkes sammen.

Udstillerens Navn og Kolloets Løbenummer maa tydeligt være paamalet hvert enkelt Kollo.

Udstillerens Navn og Hjemsted skal endvidere være paamalet indvendig paa Laaget og udvendig paa en af Siderne af hver Kasse eller være anbragt paa anden hensigtsmæssig Maade i de Kolli, til hvilke Kasser ikke anvendes.

Af Hensyn til de høje Transportomkostninger bedes Emballagen indretttet saaledes, at den fylder mindst muligt saavel i Vægt som i Rumfang.

Gjenstandenes Afsendelse.

Gjenstandene maa staa færdigpakkede til Afhentning inden Januar Maaneds Udgang.

Anmeldelse af, hvor mange Kolli der vil blive at afsende, maa senest den 27de Januar paa medfølgende Blanket A være tilstillet Bureauet i Industriforeningen tillige med Opgivelse af disses omtrentlige Vægt- og Kubikindhold.

Kolliernes Mærkning og Transport til Dampskib besørges af Komiteens Expeditør, Hr. Ove Haugsted, der derfor er berettiget til hos Udstillerne at beregne sig:

Kr. 0,25	pr. 100 Pd.	for Sendinger	paa	100—1000 Pd.,
» 0,20	—	—		1000—2000 -
» 0,15	—	—		over 2000 -

med et Minimum af Kr. 1,25 pr. Sending.

Mærkning af Udstillingsgjenstandene.

Hver enkelt Udstillingsgjenstand maa være forsynet med Etikette med Udstillerens Navn og Gjenstandens Løbenummer, derimod ikke med Pris. Løbenumrene maa for hver enkelt Udstiller være fortløbende for samtlige hans Gjenstande uden Hensyn til Kollierne, de pakkes i, saaledes at der altsaa for hver Udstillers Vedkommende kun er eet Lb. Nr. 1, eet Lb. Nr. 2 o. s. v. og det maa endvidere nøje paases, at den samme Gjenstand stadig betegnes med samme Lb. Nr. paa de nedenfor nævnte forskjellige Lister.

Toldbestemmelser.

Alle Gjenstande, der indføres til De Forenede Stater i Anledning af Udstillingen, og som gjenudføres efter dennes Slutning, indgaa toldfrit.

Af Udstillingsgjenstande, der efter endt Udstilling forblive indenfor De Forenede Staters Omraade, vil der derimod være at svare Told i Henhold til den gjældende Toldlov.

Tolden er Værditold, der er forskjellig for de forskjellige Varesorter (en amerikansk Toldtarif er til Afbenyttelse for Udstillerne fremlagt i Bureauet i Industriforeningen, der er aabent daglig Kl. 12—4).

Som Grundlag for Fortoldningen af solgte Udstillingsgjenstande er man — selv om man mener i Chicago at kunne udbringe en højere Pris for dem — berettiget til at opgive dansk Markedspris inklusive Emballage, altsaa den Pris, til hvilken man under almindelige Forhold vilde sælge den paagjældende Vare partivis og franco Emballage.

Salgsbestemmelser.

Udlevering af solgte Gjenstande vil i Henhold til de af de amerikanske Udstillingsmyndigheder udstedte reglementariske Bestemmelser ikke blive tilladt før ved Udstillingens Slutning.

For de Udstillere, som maatte ønske det, er Komiteen villig til mod en Salgsprovision af 10 pCt. af den Pris, der opnaas, at forestaa Salget af de udstillede Gjenstande.

Afregning for de ved Komiteens Medvirkning solgte Gjenstande vil finde Sted, saa snart disse efter endt Udstilling ere udleverede til deres respektive Kjøbere.

Følgelister etc.

Samtidig med Udstillingsgodsets Afsendelse have alle Udstillere at indsende til Komiteen:

en Faktura til Brug overfor de amerikanske Toldmyndigheder. Den affattes i Overensstemmelse med det ovenfor under Toldbestemmelser anførte og udfærdiges i 4 enslydende Exemplarer (medfølgende Blanket B), og inden i hvert Kollo skal desuden lægges løst en Afskrift af denne Faktura, omfattende den Del af Sendingen, som er pakket i det paagjældende Kollo.

De Udstillere, der ønske Komiteens Medvirkning til deres Udstillingsgjenstandes Forhandling, have endvidere at indsende til Komiteen:

en Fortegnelse over deres samtlige Udstillingsgjenstande med Angivelse af 1) den Pris, der ønskes opnaaet for disse, og 2) den Minimumspris, til hvilken Udstilleren, dersom den ønskede højere Pris ikke kan opnaas, vil være villig til at sælge (i begge Priser maa Salgsprovisionen, 10 pCt., være indbefattet, men ikke Tolden). Denne Fortegnelse udfærdiges i 2 enslydende Exemplarer (medfølgende Blanket C).

Alle Lister udfærdiges paa Dansk, og Priserne anføres i Kroner. Der bedes draget Omsorg for, at de blive omhyggelig og tydelig udfyldte samt, som alt ovenfor under »Udstillingsgjenstandenes Mærkning« indskærpet, at den samme Gjenstand stadig betegnes ved samme Løbenummer paa de forskjellige Lister.

Transport- og Brandforsikring.

Udstillingsgjenstandenes Assurance under Transporten fra Kjøbenhavn til Chicago og Retur besørger Komiteen uden Udgift for Udstilleren; den vil blive tegnet paa Grundlag af de opgivne Fortoldningspriser.

Derimod paahviler Brandforsikringen af Udstillingsgjenstandene Udstillerne selv. Udstillere, som maatte ønske Komiteens Bistand til Tegningen af Brandforsikring, maa snarest anmelde dette samt opgive Beløbet, der ønskes tegnet.

Gjenstandenes Udpakning og Opstilling.

Udstillere, som ønske selv at lade deres Gjenstande udpakke og opstille, maa inden 1. Marts meddele dette til Komiteen; i saa Tilfælde ville Kollierne blive henstaaende uaabnede indtil 1. April, men efter denne Dag ville alle Gjenstande blive udpakkede, selv om saadan Anmeldelse er modtagen.

Udstillere, som ikke selv besørge Udpakningen og Opstillingen af deres Sager, anmodes om inden d. 1. Marts at indsende til Komiteen en nøjagtig Beskrivelse — helst ledsaget af Tegninger — af hvorledes disse ønskes ordnede.

Til Beskyttelse af Udstillingsgjenstande, som ikke skulle anbringes i Montrer, bedes medsendt graa Shirtings Overtræk forsynede med Udstillerens Navn.

A

Undertegnede

boende *anmelder herved til*

Afsendelse til Verdensudstillingen i Chicago

mrkt. *Kasser* / *Colli* } *vog Brto.* *Pd. Cubikindhold*

indeholdende

Kjøbenhavn, den *Januar 1893.*

(Underskrift).

Til

Komiteen for Danmarks Deltagelse i Verdensudstillingen i Chicago 1893.

NB. Maa senest den 27de Januar være tilstillet Bureauet i Industriforeningen.

BILAG V, b.

.....*Denmark* *1893.*

B

INVOICE

The undersigned *exhibitor in the* ***Danish Department of*** *Building, have forwarded via* ***New-York to The Worlds Columbian Exposition Chicago*** *marked:*

{ *Boxes* / *Packages* } *containing:*

Number of packages (Kolliernes Løbe-Nr.)	Number of articles (Gjenstndns Løbe-Nr.)	Articles	Market value including packing (Markedspris incl. Emballage)			
			Kroner	Øre	Kroner	Øre
		Total				

It is hereby certifyed, that the quoted prices for the abovenamed goods, which together amount to Kroner , Øre, are Danish market values including packing.

.....*the* *1893.*

(Signature).

C

Verdensudstillingen i Chicago 1893.

Undertegnede *boende*

bemyndiger herved Komiteen for Danmarks Deltagelse i Verdensudstillingen i Chicago til at sælge nedenstaaende Gjenstande til de ved samme anførte Priser, og til af de opnaaede Priser at afdrage 10 pCt. i Salgsprovision.

Gjenstand Lb. Nr.	Gjenstandenes Benævnelse.	De Priser, som ønskes opnaaede.				Minimums Priser.			
		Kroner	Øre	Kroner	Øre	Kroner	Øre	Kroner	Øre

NB. I Salgsprisen medregnes 10 pCt. Provision, men ikke den amerikanske Told.

BILAG VI.

Omstaaende Blanket bedes udfyldt og inden 8 Dage fra Dato, altsaa senest den 19de d. M., indsendt til Komiteens Bureau i Industriforeningen (Kbhvn. V.) til Brug ved Udarbejdelsen af en særlig Katalog over den danske Industriafdeling ved Udstillingen i Chicago. Om de enkelte Afbildninger, som Katalogen vil kunne bringe af Udstillingsgjenstande, maa fornøden Aftale snarest træffes med Komiteens Sekretær, Professor *C. Nyrop*, der forestaar Katalogens Udarbejdelse. Komiteen vil paa bedste Maade gjøre et Udvalg af de paa omstaaende Blanket givne Meddelelser.

Kjøbenhavn V., den 11te Januar 1893.

P.K.V.

C. MICHELSEN.

C. Nyrop.

BILAG VII.

MEDDELELSER

til Brug ved Udarbejdelsen af en Katalog over den danske Industriafdeling ved Udstillingen i Chicago 1893.

Udstillerens Navn eller Firma samt Bopæl	Naar grundlagdes Virksomheden, og hvilke Momenter i dens Udvikling ere af Betydning?	Hvilke Udmærkelser har den faaet paa Udstillinger og andensteds?	Hvilke Gjenstande udstilles i Chicago? (Beskrivelsen gjøres omhyggelig; her kan meddeles den benyttede kunstneriske eller konstruktive Medhjælp, i hvilken Stil Gjenstandene ere osv.)	Andre Oplysninger, som Udstilleren tror hensigtsmæssige, bl. A. med et eventuelt Salg for Øje.

....., den Januar 1893.

(Underskrift).

BILAG VIII.

FORTEGNELSE

OVER

UDSTILLERE, DER ERE TILKJENDTE MEDAILLE

MED MOTIVERINGEN FOR SAMMES TILDELING

Afdeling A. Landbrug

ABEL, H., (Dansk Mælke-Export Co.) Glorup pr. Nyborg.
Condenseret Mælk,
Unsweetened, evaporated milk of good quality.

ALBUMIN MALTOSE- OG GLUTENFABRIK, KJØBENHAVNS, Kjøbenhavn.
Albumin Maltose.
Albumen-Maltose, Albumen-Maltose with Iron, Gluten Meal, Farine Lactee, Gluten Cakes, Bran Cakes; excellent in preparation and of good medicinal value.

ANDERSEN, CHR., Maskinfabriken »Svendborg«, Svendborg.
Smørældemaskine.
Excellence of design and construction; its revolving marble table enables it to be kept clean and cool with a minimum of labor and trouble; running gear is easily operated and strongly made; arrangement of circular through for receiving drip from table is specially commended.

CLOETTA, BRØDRENE, Kgl. Hof-Chokoladefabrikanter, Kjøbenhavn.
Chocolade.
Excellent preparation, durability and flavor.

DE FORENEDE BRYGGERIER, Kjøbenhavn.
Maltextrakt.
High chemical purity and good flavor, as indicated by the following relative percentage of perfection:

	Extract of Malt.	Maximum possible.
Brilliancy	12	15
Flavor	14	20
Commercial Importance	16	20
Chemical Analysis	41	45

HARTZ, CARL, Vinhandler, Kjøbenhavn.

Punch.

Distillation, aroma and excellent general characteristics, as indicated by the following relative percentages of excellence:

	Dansk Monopol Punch	Maximum possible.
Purity and absence of alien matter ...	25	25
Distillation	22	25
Aroma (bouquet flavor) and taste	23	25
Appearance and condition	20	25

HEYMAN, PHILIP W., Kjøbenhavn.

Smør i Daaser.

Delicate aroma; deliciously fresh taste and absolute purity.

JENSEN, W. E., Kobbersmedemester, Kjøbenhavn.

Gærkultiveringsapparat.

Great excellence in producing the best and purest yeast and as a consequence beers of high purity and keeping qualities.

NIELSEN, JENS, Fabrikant, Kjøbenhavn.

Malkemaskine.

For novelty, simplicity and effectiveness for the purpose intended.

PETERSEN, JACOB, Fabrikant, Kjøbenhavn.

Frugtlikører og Frugtvin.

Excellent aroma, superior distillation, fine composition, as indicated by the following relative percentages of excellence:

	Cherry Brandy	Gooseberry Wine	Maximum possible
Distillation	24	23	25
Aroma (bouquet flavor) and taste	24	22	25
Appearance and condition	47	45	50

SCHRØDER & JØRGENSENS EFTF., Maskinfabrikant, Kjøbenhavn.

Dejgdelemaskine.

An ingenious and useful machine.

SVENDBORG MARGARINE-FABRIK, (Jes Jensen & Søn), Svendborg.

Margarine.

Well manufactured substitute for butter, sweet, uncolored and even.

TUBORGS FABRIKER, Kjøbenhavn.

Bouteilleret Øl.

Brilliancy, flavor and purity, as indicated by the following relative percentages of perfection.

	Münchener Beer	Lager Beer	Maximum possible
Brilliancy	13	14	15
Flavor	15	15	20
Commercial Importance	16	16	20
Chemical Analysis	43	41	45

Afdeling E. Miner, Minedrift, Metallurgi

FAXE KALKBRUD, AKTIESELSKABET, Faxe.

Kalksten.

Great purity and abundance of the limestone as shown by a large tetragonal pyramid from the Faxe Quarry, Faxe, Denmark. This quarry is stated to have been worked for over four-hundred years, but on a large scale only during the past forty years. The output has now reached about 90,000 tons annually. The limestone is a pure coral-rag approximating to 99 per cent of carbonate of lime. Four large colored photographs near the base of the trophy show admirably the character of the quarry workings; and afford evidence of the almost inexhaustible supply available.

STEVNS KLINT, Kjøbenhavn.

Kridtsten.

Excellent quality of the raw materials, the illustration of their uses and application, and the general arrangement of the exhibit which is arranged in the form of a trophy and illustrates the resources and productions of the Faxe-Linhamn Quarries, Stevns Cliff, Denmark. It is reported, that the chalk stone from Stevns Cliff was used for building purposes during the Middle Ages; it is, however, now only used for the embellishment of buildings, as it is capable of being easily worked with joiners' tools. It is used also in cement works, aerated water manufactories, and prepared as whitening for paint purposes. The flint pebbles are burned to an opaque white color and exported for glazing purposes in china manufactories. The exhibit illustrates the different degrees of preparation necessary for market.

Afdeling F. Maskinvæsen

PETERSEN, LINDVED, Fabrikant, Kjøbenhavn.

Kafferistemaskine.

Novel and well aranged Coffee Roaster. Its novelty consists in the roaster being entirely closed and operated from the outside. Fresh coffee is introduced, the progress of the work tested and the finished product removed without opening the roasting chamber, thus preventing the escape of volatile elements or odors.

SØRENSEN, FREDERIK, Skomager, Esbjerg.

Bunde- og Forsaalemaskine for Haandskomageri.

New method of fastening inner and outer soles together, which involves the use of a staple, made of sheet metal, having tines about $^5/_{16}$ inch long, which are mechanically driven into the insole in the same way that pegs are commonly used; in this method, however, they are but partially driven and their double points are left projecting about $^1/_4$ inch above the surface, in a line all the way around the sole. Upon these points is laid the bottom sole or tap, which is hammered down upon them; they are so beveled that, as they enter the leather, they become curved and each forms a hook which securely fastens the soles together but does not show on the face of the outer sole, which thus appears to have been sewn on. The shoes appear durable. This method of fastening on soles of shoes and the appliances for putting it into practical operation are novel.

Afdeling G. Samfærdselsmidler

BARTH, S. CHR., Oberst, Hørsholm.

Sadler.

First class in workmanship and material. The long pad-bars enable animals to carry their loads with greater ease than the old style.

FRIHAVNS-AKTIESELSKAB, KJØBENHAVNS, Kjøbenhavn.

Model af Kjøbenhavns Frihavn.

A fine and comprehensive model of the extensive Free-Port works of Copenhagen, with charts showing the sea routes to and from that city. The Danish Government, by building the port and showing this model, illustrates the facilities which it has provided for the commercial world, and shows the way, in which they are to be utilized.

KASTRUP, J. J., Vægtfabrikant, Kjøbenhavn.

Medicin-Indgivningsapparat til Heste.

An improved appliance for administering medicine to horses, which shows merit.

MÜLLER, J., Fabrikant, Kjøbenhavn.
Cyclestativ og Hjemmetrainer.
»Stand for Cycles«. An ingenious an well constructed stand, serving well its purpose, and adapted, in connection with the home-trainer attachment, for use in learning pedaling and in indoor training. »Home-Trainer«. A valuable device in connection with the bicycle stand.

TAYLOR, CHARLES E., Doktor, St. Thomas.
Model af Øen St. Thomas.
A representation of the Island St. Thomas in a large and beautifully finished relief model accompanied by plans of the Island, with its principal harbor, Charlotte Amalia, and many interesting photographs. It thus gives a good and instructive picture of the Island.

Afdeling H. Industriprodukter

ANDERSEN, KR. & CO., Maskinsnedkeri, Kjøbenhavn.
Bygningssnedkerarbejde.
Nobility of construction and design, through technical skill exemplified. Perfection of joinery.

ANDERSEN & JENSEN, Vægtfabrikanter, Kjøbenhavn.
Vægte.
Good principles, well balanced and well made.

BAADSGAARD, ALFRIDA, Frue, Kjøbenhavn.
Malede Portiereborter af Fløjl.
Good natural coloring of the flower painting.

BENDZ, MATHILDE, Frøken, Kjøbenhavn.
Malerier paa Glas.
Excellence of painting. The plates are painted on the undersurface, (peinture sous verre).

BIRK, DAGMAR, Frøken, Kjøbenhavn.
Graverede Metalarbejder.
Nicely engraved and beautiful work.

BLOCH, F., Elektropletvarefabrikant, Kjøbenhavn.
Elektropletvarer.
Artistic engraving and die work.

BRANDT, MARIE, Frue, Kjøbenhavn.
Kunstbroderier.

Studies from nature, remarkably true to life. They show high skill and perfection of execution.

BRODERG, BODIL A. Frøken, Kjøbenhavn.
Broderi.
The perfection of the lace, and its extreme originality.

CHRISTESEN, V., Sølvvarefabrikant, Kjøbenhavn.
Guld- og Sølvvarer.
Artistic execution of very fine designs and models.
— *Juvelerarbejder.*
Reproductions in solid Gold of Scandinavian Antique Jewelry after old Northern motives in the Copenhagen National Museum. Shows excellence of workmanship and purity of taste.
— *Juvelerarbejder og Ornamenter.*
The beautiful reproduction of the old Scandinavian Jewelry and Ornaments; the fine quality of the gold and the fine workmanship.
— *Graverede Arbejder.*
Perfect style in design and fine execution.

DAHLERUP, URSALA, Baronesse, Charlottenlund.
Vævede Sager.
Fine execution and large variety of laces in Danish style. Originality of designs embroidered on silk and tapestry, and careful execution of the work.
— *Bondestue-Interiør.*
The articles exhibited are all peculiar to peasant life in Denmark, and partially of historical value and interest. They have been collected with much care and diligence, and show the exhibitor to be posessed of extensive knowledge resulting from a careful study of the subject.
— *Udskaarne Træsager.*
Artistic workmanship and unique design of carved basswood, hand painted, white enamelled and decorated in gold, with special attention to detail. The dainty bed is a creation from the world wide »Andersen's Fairy Tale of Ole Lukøje«.

The mattress is in blue broadcloth tufted with daises; beautifully embroidered bed linen with blue silk coverlet hand painted with daises. A figure of »Ole Lukøje«, the »Dream God«, or »Sand Man«, with us more familiarly known, sits upon the head of the bed with his famous umbrellas, one with, and one without pictures; the one without pictures he holds over naughty children, who sleep heavily but not to dream, the other with pictures for good children, who sleep with pleasant dreams; the one here represented is, of course, for a good little girl; the hand painting well done.

De danske Kvinders Laaneudstilling.
Guld- og Sølvarbejder, Kniplinger og Broderier.
A large exhibit, instructive and rich, showing variety of work, artistic designs and beautiful execution.

Doberck, F. W., & Søn, Kunstsmede, Kjøbenhavn.
Kunstsmedarbejder.
Very fine specimens of »fer forge«, delicate effects obtained with iron.

Duvier, Aug., Etablissement for Glasmaleri, Kjøbenhavn.
Glasmosaik-Vinduer.
Two stained glass windows, with the coat of arms of Denmark, artistically and technically perfect.

Elkjær, P. M., Malermester, Kjøbenhavn.
Imiteret Stenmosaik. (Bordplade.)
An artistic novelty. The table plate, made of stone is painted and covered with glass. It is an imitation of an original of Florentine Mosaic, and equal it in beauty and color.

Fenger, A. M. Topsøe, Frøken, Kjøbenhavn.
Kunstbroderi.
Superiority in design, treatment and execution.

Fischer, Emma, Frue, Kjøbenhavn.
Kunstvævede Arbejder.
Accurate and very fine execution of work.

Gøtke, E. I., Malermester, Kjøbenhavn.
Glasmalerier.
Two paintings, the one representing Christ shielding a child, the other the portrait of Thorvaldsen; both displaying manufacturing skill and good execution and finish.

Hansen, Ida, Frue, Kjøbenhavn.
Kunstbroderier.
Superiority of arrangement and drawing, well balanced colors, artistic natural treatment and excellent detail.

Hansen, V. V. C., Terrakottafabriken »Godthaab«, Brønshøj.
Terrakottavarer.
General excellence and specifically for the black burnt in oxide. It shows advancement surmounting many difficulties.

Henriksen, H. P., Symaskinefabrikant, Kjøbenhavn.
Handskesymaskiner.
An oscillating shuttle making the lock-stitch. An upright cylinder containing a shuttle, so exceedingly small in all its working parts

that the seam is closed in the fingers by the introduction of the cylinder into the glove.

HERTZ, BERNHARD, Guldvarefabrikant, Kjøbenhavn.
Guldsmedarbejder.
Beauty of design and workmanship; many of the gold pieces being copies of old Norse motives.

HERTZ, PETER, Juveler, Kjøbenhavn.
Guld- og Sølvvarer.
A fine cup, in silver repousse work, shows special excellence.

HOFFGAARD, A. E., Fabrikant, Aarhus.
Hængekøjer.
Manufactured hammocks displaying excellent and choise quality of material and solid and precise workmanship.

HØST, M., Frøken, Kjøbenhavn.
En dekoreret Porcellænsvase.
Excellent work and beauty of design with harmony of coloring in blue, white and green.

IPSENS, P., Enke, Kgl. Hof-Terrakottafabrikant, Kjøbenhavn.
Terrakottavarer.
An excellent collection of Roman and Egyptian Pottery, representing antique vases of various periods and styles, the whole of elegant shape and superior manufacture. The vases are decorated in soft, harmonious and yet permanent colors, and are worthy of the highest commendation.

JACOBSEN, JULIE, Frøken, Kjøbenhavn.
Læderarbejder, Albums.
Excellent design, good workmanship and best grade of materials.

JENSEN, RASMUS, Emaillør og Guldsmed, Horsens.
Emaille- og Guldsmedarbejder.
Tasteful style, and well made and finished.

JØRGENSEN, L. P., Terrakottafabrikant, Kjøbenhavn.
Terrakottafigurer af lyst og sortbrændt Ler.
The Terra Cotta figures of high artistic value in reference to the composition; perfectly modeled and beautiful in every relation, artistical and technical.

JØRGENSEN, LOUISE, Frøken, Rønnede.
Broderi paa Silke.
Originality and good taste in design and colors.

KJÆR, INGRID, Frøken, Kjøbenhavn.
Et udskaaret Bord.
Originality of design and the artistically reproduced characteristic Northern style of the decoration.

KOEFOED, REGINA, Frue, Kjøbenhavn.
Kunstvævede Arbejder.
Good workmanship, artistic design and good combination of colors.

KÄHLER, HERMAN A., Keramiker, Næstved.
Keramiske Arbejder.
It is composed of a large wall painting and numerous plaques of glazed earthenware decorated partly in a very original manner. New and very well executed are the effects produced by metalic oxides on the enamel on common earthenware.

LARSEN & ANDERSEN, Snedkermestre, Kjøbenhavn.
Udskaarne Egetræsskabe.
For the artistic construction and treatment of »The Renaissance«; for the high degree of skill shown in wood carving; for the interesting and biblically historic value of the ornamental panels employed.

LARSEN, BERTRAM, Taarnuhrfabrikant, Kjøbenhavn.
Et Taarnuhr.
Good execution of one tower clock, with transmission of the time either mechanically, by electricity, or both ways at once.

LARSEN, FANNY, Frøken, Kjøbenhavn.
Hedebosyning.
Originality of style and designs, and good execution.

LEVISON, L. JUN., Papirhandler og Papirvarefabrikant, Kjøbenhavn.
Kunstnerisk udførte Jule-, Nytaars- og Gratulationskort.
For excellence shown by remarkably good taste displayed in their designs, which are of Danish character.

— *Luksuspost.*
For excellent manufacture, skillful decoration and tasteful ornamentation of writing paper.

MEYER, I., Frøken, Kjøbenhavn.
En dekoreret Porcellænsvase.
Excellent work and beauty of coloring in conventional designs of green and blue. Royal Copenhagen Porcelain ware.

MICHELSEN, H., Købmand, St. Thomas.
Bay Salt og Bay Rum.
For excellence of a combination of Sal ammonia with a fine grade of Bay Rum, is novel and good. For neatness of package. »Bay Rum«. For excellence of Bay Rum, which is nearly white, very pure and the odor delicate and lasting.

NORDEMANN, MAGNUS, Juveler, Kjøbenhavn.
Sølvsmedarbejde.
A copy of the Castle of Rosenborg in massive nickeled silver with the bricks gilded. The Castle was built by Christian the IV in 1609. The work is very fine, especially the 12 small statues situated in front of the Castle, representing 12 savants of the country of that epoch.

OLSEN, A. INGEMANN, Billedskærer, Kjøbenhavn.
Billedskærerarbejder.
Artistic modeling and most skillful workmanship.

PETERSEN, JULIE, f. WAGNER, Frue, Kjøbenhavn.
Kunstbroderi og Hedebosyning.
An extensive collection of embroidery samples, comprising different technics, quite perfect in execution.

PETERSEN, NIELS, Blikkenslager, Brønderslev.
Blik- og Messingarbejder.
For careful workmanship in hand-made tin ware.

PETERSEN, P. T., Konsul, Randers.
Træsko.
Good workmanship; large assortiment displayed; and the variety of styles.

PLUM, CHR. & VALD., Møbelfabrikanter, Kjøbenhavn.
Spisestue-Møblement.
For strength and purity of composition, ornate example of Italian Renaissance ornamentation; excellence of inlaid work; high skill in cabinet work.

PORCELLÆNSFABRIK, DEN KONGL., Kjøbenhavn.
Porcellæn.
Naturalistic flower paintings. Rococo service with artistically executed landscapes, and exquisite, blue decorated set, à la Meissen. Completely new and destinguished decorations under the glazing, with many excellent effects in landscapes, as well as plain ornamentations. Equally new and prominent effects shown on vessels decorated with metallic-oxides over the glazing.

PRIOR, ADOLPH, Fabrikant, Kjøbenhavn.
Sko- ag Lædersværter.
For a varied assortment of well made dressings for both light and dark colored leather.

PRIOR, MAUD, Frøken, Kjøbenhavn.
En Stol med Brandmaleri.
Originality of design and decoration, and good execution.

RANDERS DREJERLAV, Randers.
Drejerarbejder.
Beautifully turned wood-work, excellent in point of design, elegance of finish and polish.

RASMUSSEN, LAURITZ, Hof-Metalstøber, Kjøbenhavn.
Broncearbejder.
For good execution of bronze castings.

RASMUSSEN, C. M., & SPIES, Fabrikanter, Kjøbenhavn.
Lædersværter.
For a well made oil blacking for harness, giving the leather a good color and assisting in its preservation.

RIISE, A. H., Apotheker, St. Thomas.
Bay Olje, Bay Rum, St. Croix Rum.
For excellence of oil which is of unusually fine quality, showing great skill in its manufacture.
»*Bay Rum*«. For the fragrance and purity of the article, and the great care taken in its manufacture.
»*St. Croix Rum*«. For excellence, viz: The essential aromatic ethers contained in the rum being fine, produces an agreable aroma. In testing by odor no amylic acid is perceptible. In testing by burning, it shows a proper amount of alcohol and remaining heavy essentials of fine quality. All tests show that it is excellent.

RING, NANNA, Frøken, Kjøbenhavn.
Kunstbroderier.
A very extensive display, every piece of which responds to all demands, which can be made of such kinds of work. The exhibitor excels in ecclesiastical and imitations of old embroideries. The imitation of an embroidered silk cover found in the shrine of St. Canute at Odense, is especially praiseworthy.

SASSE-CZARNEWSKY, MATHILDE, Frøken, Kjøbenhavn.
Kunstbroderier.
The exhibit consists of animal studies after life. The execution of the embroidered pictures is the work of an artist, and is

praiseworthy in every respect both in the technical line and from the artistic stand point.

SCHRØDER, BERNH., NIELSEN & HANSEN, Kgl. Hof-Dekorationsmalere, Kjøbenhavn.
Gyldenlæder og Gobelins.
For a large exhibit of leather, embossed and imitation leather embossed hangings, showing taste in designs and care in workmanship.

SCHUR, F., & Co., Fabrikanter, Horsens.
Imiteret Træindlægning.
A beautiful imitation of inlaid wood-work, very scientific and quite worthy.

SILBERLOH, LAURA, Frue, Næstved.
Kunstbroderier.
Perfect shading, very artistic and as exact an imitation of nature as is possible with such materials.

SMITH, A., Frøken, Kjøbenhavn.
Dekoreret Porcellænsvase.
Excellent work, beautiful coloring, unique and original design.

STAHLBERG, J., Frøken, Kjøbenhavn.
Kunstbroderier.
It is a new style of embroidery showing faultless execution, tasteful choice of color and artistic subject.

THUN, ANNA VON, Frøken, Kjøbenhavn.
Silkeknipling.
Exquisite regularity and smoothness with which the pillow lace is made, and the fineness of the raw silk, which is the material used in fabrication, it being rarely applied to this purpose.

TOPP, I. VILH., Møbelfabrikant, Kjøbenhavn.
Et Bogskab.
For delicate and chaste rendition of the Italian Renaissance; clean, expert carving; high skill in cabinet making.

TOPP, N. CHR., Snedkermester, Kjøbenhavn.
Et Bogskab.
For purity of design, superior cabinet workmanship, artistic ornamentation and execution.

TROLLE, C. A., Bundtmager, Kjøbenhavn.
Pelsværk og Pelsværkssager.
Excellent display; fine quality of materials, and good workmanship.

VALLENTIN, AUGUSTA, Frue, Kjøbenhavn.
Kunstbroderier.
Very artistic, effective, and highly decorative; dyed wools being used to represent patches of color laid on by a brush, the effect being that of a painted picture.

WESENBERG, O. K., Frue, Kjøbenhavn.
Kniplet Bordløber og Broderier.
Good work in the lace, and nice manner in which it is inserted in the cloth. The perfection and careful finish of the embroideries. *Embroideries.* Well executed French embroideries and their utility and durability.

WINTHER, HARALD I., Møbelfabrikant, Fredensborg.
Et Skrivebord.
For careful workmanship, good style and taste with which the writing desk is executed.

Afdeling K. Skønne Kunster

BISSEN, VILHELM, Professor, Billedhugger, Kjøbenhavn.
Skulpturer.
A Girl Making Pottery. (Marble.) A Danaide. (Marble.)

BRENDEKILDE, H. A., Maler, Kjøbenhavn.
Oljemalerier.
Worn Out. Goodbye.

DORPH, N. V., Maler, Kjøbenhavn.
Oljemalerier.
Lawn Tennis. Moonlight Night.

HANSEN, PETER, Maler, Kjøbenhavn.
Oljemaleri.
Group of Children.

IRMINGER, V., Maler, Kjøbenhavn.
Oljemalerier.
In a Ward at Night. Patients Returning from the Coast-Hospital at Refnæs. Sufferers Waiting for Christ. Dogs in Copenhagen.

JOHANSEN, VIGGO, Professor, Maler, Kjøbenhavn.
Oljemalerier.
Christmas Eve. Autumn Landscape. Sunday at Tibirke Church (Denmark).

KRØYER, P. S., Maler, Kjøbenhavn.
Oljemalerier.
The Road to Stenbjerg. In the Garden. Portrait.

PETERSEN-MOLS, NIELS, Maler, Kjøbenhavn.
Oljemalerier.
Rainy Weather. October Day.

OLSEN, ALFRED, Maler, Kjøbenhavn.
Oljemaleri.
A Dead Calm.

PAULSEN, JULIUS, Maler, Kjøbenhavn.
Oljemalerier.
The Models are Waiting. View of a Plain in Denmark. Portrait of Professor Frølich.

SAABYE, AUGUST W., Professor, Billedhugger, Kjøbenhavn.
Skulpturer.
Susanne Before the Elders. Lady Macbeth Walking in her Sleep.

SCHLICHTKRULL, JOHAN C., Maler, Roskilde.
Oljemalerier.
The Sound Sleepers. Outside the Cottage. Portrait of my Brother. Change of the Weather.

SINDING, STEPHAN, Billedhugger, Kjøbenhavn.
Skulpturer.
A Captive Mother. (Plaster.)

TUXEN, LAURITS R., Professor, Maler, Kjøbenhavn.
Oljemalerier.
Susanne in the Bath. On the Coast of Picardy (Fishermen). Portrait of a Lady. The Royal Danish Family.

WINTHER, FR., Maler, Kjøbenhavn.
Oljemaleri.
Sorgenfri Rivulet (Lyngby, Sealand).

Afdeling L. Frie Kunster

AAMODT, AXEL E., Litografisk Etablissement, Kjøbenhavn.
Bøger.
Excellence of printing in two colors and clearness and fineness of execution shown in the lithographic maps.

BAGGE, FR., Bogtrykker, Kjøbenhavn.
Illustrerede Bøger.
The entire collection shows high grade of excellence in typography and engraving.

BOJESEN, ERNST, Kunstforlægger, Kjøbenhavn.
Bøger.
This exhibit consists of an extensive line of valuable publications and periodicals of high literary merit, and is perfect in mechanical execution.

BORDING, F. E. (V. PETERSEN), Bogtrykker, Kjøbenhavn.
Forretningstryksager.
The exhibit includes fine specimens of job printing in one color and in several colors. The workmanship is exact and skillful.

CATO, CHR. I., Litografisk Etablissement, Kjøbenhavn.
Chromo-Litografi.
An important collection of carefully executed botanical chromolithographs and book illustrations.

CENTRALTRYKKERIET (C. FERSLEW & Co.), Kjøbenhavn.
Bøger og Illustrationer.
The printing is uniformly good and the illustrations clear and fine.

CORDTS, CARL, Litograf, Kjøbenhavn.
Zoologiske og anatomiske Tegninger.
The lithographic prints are carefully designed and executed with precision and artistic finish.

DANSK SLØJD-FORENING, Kjøbenhavn.
Et Sløjd-Klasseværelse med Værktøj.
Completeness as an illustration of a valuable system, and especially for the attention paid to the physical development of the pupils and to the alternate use of both hands.

FELUMB, I. EMIL, Pianofortefabrikant, Kjøbenhavn.
Et Flygel.
For good tone quality. For satisfactory action, and light and elastic touch. For good workmanship and best grade materials.

FLYGE, J. L., Bogbinder, Kjøbenhavn.
Indbundne Bøger.
The books are bound and covered with consummate art, showing a costly and peculiar style of work in enamel, and are attractive and durable.

FORENING FOR BOGHAANDVÆRK, Kjøbenhavn.
Bøger og Bogbind efter originale Tegninger.
A remarkably fine collection of books and papers by members of the Society. They represent the most advanced stage in the

art of book making. The book binding, especially in leather mosaics, is unsurpassed in beauty of design and artistic finish.

GRÆBE, C. E., Bogtrykker, Kjøbenhavn.
Bøger.
The collection shows the best methods of typography; clearness, symmetry and accuracy.

HANSEN, CARL, Lektor, Kjøbenhavn.
Pinetus Danicum.
A splendid contribution to science and of great educational value.

HOFFENSBERGS litografiske Etablissement, Kjøbenhavn.
Chromo-Litografier.
The lithographic chromos, architectural works and geographic maps are excellently executed.

HØCKENDORFF, P., Oblatfabrikant, Kjøbenhavn.
Oblater med ophøjet Tryk.
Sharpness of outline, artistic execution and cheapness.

JENSEN, JUNCKER-, Fotograf, Kjøbenhavn.
Fotografier.
The size and importance of the collection and the skillful execution.

JENSEN, TANG, Klaviaturfabrikant, Kjøbenhavn.
Klaviaturer og Modeller af Mekaniker til Pianoer.
For good workmanship and the use of the best materials. For careful adjustment of the various parts to secure promt, firm and easy action.

KASTRUP, J. J., Vægtfabrikant, Kjøbenhavn.
Medicin-Indgivningsapparat for Dyr.
For ingenuity and utility.

KITTENDORFF, A., Litograf, Kjøbenhavn.
Litografier.
The exhibit consists of artistic lithographic reproductions of Danish paintings. The execution shows the highest technical skill.

KNUDSEN, CORNELIUS, Mekanisk Instrumentmager, Kjøbenhavn.
Universal Bathometer.
For solid construction and accuracy of graduation.

MIKKELSEN, AXEL, Sløjdskoleforstander, Kjøbenhavn.
Tegninger.
Valuable and excellent drawings, and an honor to the training schools of Denmark.

MILO, CHR., Boghandler og Bogtrykker, Odense.
Bøger.
The collection shows good printing and superior illustrating.

NIELSEN & LYDICHE, Bogtrykkere, Kjøbenhavn.
Bøger.
This exhibit shows superior printing, especially noticeable in the catalogue of the Danish section of the Worlds Columbian Exposition.

NØRHOLM, A., Kompasmager, Kjøbenhavn.
Multiplicator Kompasser.
For excellence of design and special adaptability to conning towers.

PACHT & CRONES Illustrationsetablissement, Kjøbenhavn.
Collotypier.
The collotypes of scientific subjects are excellently done. The exhibitor makes skillful use of the photomechanical process.

PAETZ, HARALD, Hof-Fotograf, Kjøbenhavn.
Fotografier.
For excellence of instantaneous photographs.

PETERSEN, IMM., (D. L. Cléments Eftf.), Hof-Bogbinder, Kjøbenhavn.
Indbundne Bøger.
Showing uniformly high grade of workmanship in binding and covers.

PETERSEN, P., (Egmont H. Petersen), Bogtrykker, Kjøbenhavn.
Bøger og Forretningstryksager.
The collection is extensive and interesting. It shows superior typography, excellent job printing and exact work in colors.

ROM, N. C., Forlagsboghandler, Kjøbenhavn.
Skolebøger og industrielle Værker.
The entire collection shows good typography and excellent press work. The color printing of maps is exact and carefully executed.

SCHOU, ALBERT, Fotograf, Kjøbenhavn.
Fotografier af Thorvaldsens Arbejder.
For the size and importance of the collection.

STAGGEMEIER, A., Oberstløjtnant, Kjøbenhavn.
Landkaart og Kaart.
The maps are prepared with accuracy and skill. The system employed is new and instructive. The typographic work is excellent.

STEEN, MARY, Hof-Fotograf, Kjøbenhavn.
Fotografier.
For artistic grouping, and pose and good management of light.

TEISEN, MAJA, Frøken, Kjøbenhavn.
Tegnesystem for aandssvage Børn.
A valuable contribution to the educational scheme so urgently required for the feeble minded.

THIELE, H. H., Bogtrykker, Kjøbenhavn.
Bøger og Chromotypografi.
The entire collection shows excellent printing, superior illustrating and artistic workmanship throughout.

TRUELSEN, MARTIUS, Bogtrykker, Kjøbenhavn.
Bøger og Forretningstryksager.
Excellence of illustrations on wood, half-tones and zincograph work.

Afdeling M. Ethnologi m. v.

MAGNUSSON, S. E., Reikjavik, Island.
Samling af islandske Antikviteter, Metalarbejder, Kæder, Smykker, Ringe etc.
A rare and valuable representative collection of Icelandic silver work, including some antique and historical objects.

A curious silver chain with triple links, is said to have belonged to the last Roman Catholic Bishop of Iceland, Yan Arason, who was beheaded in 1550. Another chain of silver gilt filagree with a crucifix appended, is of a date previous to the Reformation. Another chain with links of irregular size is said to have belonged to Snorri Sturlesson, the author of the Edda, who lived in the 13th century. These claims rest upon tradition only. The workmanship and design of the belt ornaments and clasps, buttons and ornaments are quaint and original, though some resemble Norwegian and Dutch types. A peculiarity of Icelandic origin, seems to be the method of perforating solid silver discs and surrounding each hole with filagree threads, the leaf shaped pendant seems also to be characteristic of Iceland.

BILAG IX.

FORTEGNELSE

OVER

UDSTILLERE, SOM STODE UDENFOR BEDØMMELSE

Afdeling E. Miner, Minedrift, Metallurgi

NIELSENS MEKANISKE STENHUGGERI*).

Afdeling G. Samfærdselsmidler

BECK, J. A. O., Instrumentmager, Randers.

Afdeling H. Industriprodukter

BRYNJULFSEN, MARIE, Frue.
BUDDE-LUND, CARL, Terrakottafabrikant.
DALHOFFS, H., SØN, Hof-Gørtler.
ERNST, SØREN, Billedskærer.
HANSENS, C. B., ETABLISSEMENT, Hof-Møbelfabrikant.
KONSTANTIN-HANSEN, ELISE, Frøken.
MEYER, E., Fabrikant*).
MICHELSEN, A., Hof-Juveler*).
SKOVGAARD, SUZETTE C., Frøken**).
Deltagerne i de danske Kvinders Laaneudstilling i »WOMANS BUILDING (30).

Afdeling K. Skønne Kunster

BACHE, OTTO, Professor.
BISSEN, R., Maler*).
BLACHE, CHR., Maler.
BOESEN, JOHANNES, Maler.
CHRISTIANSEN, POUL S., Maler.
DORPH, A., Professor.
FRØLICH, LORENZ, Professor*).
HANSEN, HANS NIC., Maler*).
HANSEN, J. T., Maler*).
JENSEN, KARL, Maler.

Jespersen, Henrik, Maler.
Lützhøfft, Nic. H., Maler.
Matthiesen, Oscar, Maler*).
Schultz, Jul. V., Billedhugger.
Skovgaard, N. K., Maler*).
Therkildsen, M., Maler.
Zahrthmann, Kr., Maler*).

Afdeling L. Frie Kunster

Bang, Aug., Boghandler.
Fenger, J. L., Professor.
Flora danica.
Foreningen Fremtiden.
Frølich, Lorenz, Professor*).
Gad, G. E. C., Universitets-Boghandler.
Generalstabens topografiske Afdeling.
Gyldendalske Boghandel.
Hagerup, H., Boghandler.
Hendriksen, F., Xylograf***).
Høst, A. F., & Søn, Hof-Boghandlere.
Industriforeningen i Kjøbenhavn.
Kgl. Danske geografiske Selskab.
Kgl. Danske Videnskabernes Selskab.
Kultusministeriets arkitektoniske Værker.
Lehmann & Stage, Boghandlere.
Løffler, J. B., Professor.
Müller, S. P. D., Museumsdirektør, Dr.
Kgl. Nordiske Oldskriftselskab.
Petersen, H. P. D., Museumsdirektør, Dr.
Petersen, Magnus, Professor.
Philipsen, P. G., Boghandler.
Reitzels, C. A., Forlag.
Salomonsen, Brødr., Boghandlere.
Samfundet til Udgivelse af gammel nordisk Literatur.
Statsanstalten for Livsforsikring.
Stockholm, C., Kunsthandler.
Wimmer, Ludvig, Professor.
Zoologica danica.

*) Komitémedlemmer. **) Medlem af Censurkomiteen for Kvindearbejder. ***) Dommer.

UDLANDETS OFFICIELLE BERETNINGER
OM
DEN DANSKE AFDELING

Da det formentlig kan være af Interesse at faa et Indtryk af, hvorledes saavel den danske Afdeling i Almindelighed som nogle af de deri udstillede Frembringelser ere blevne bedømte i Udlandet, meddeles her Uddrag af Udtalelser, som ere fremkomne fra sagkyndig Side i forskellige Landes officielle Beretninger om Chicago-Udstillingen.

Da saadanne Beretninger endnu ikke foreligge for adskillige Landes Vedkommende, og for andres ej ere afsluttede paa det Tidspunkt, da nærværende gaar i Trykken, kunne disse Uddrag dog ingenlunde gøre Krav paa at være udtømmende.

Af de mange gunstige Udtalelser om den danske Afdeling, der ere fremkomne i ansete udenlandske Fagblade, og som vel kunde fortjene at fremdrages, aftrykkes her kun én, nemlig af den amerikanske »Inland Printer«, som paa Grund af sin Form og Indhold har Krav paa mere almen Interesse, idet den væsentlig beskæftiger sig med Katalogen.

At ogsaa alle de Udtalelser om Afdelingen, som den udenlandske Dagpresse har indeholdt, ere forbigaaede her, hvor det gjaldt om at faa den virkelige Sagkundskab repræsenteret, vil let forstaas.

ØSTERRIGS OFFICIELLE BERETNING

om Chicago-Udstillingen, udgivet af den østerrigske Central-Kommission med Bistand af en Kreds af særlig Sagkyndige, indeholder saaledes følgende Udtalelser:

Almindelig Beretning Pag. 70.

»Die bemerkenswerte und bedeutende Industrieabtheilung *Dänemarks* nimmt unter denen der kleineren Länder Europas einen hohen Rang ein, sie ist origineller und reicher an guten Leistungen als die Hollands, Spaniens, ja selbst Belgiens, und theilt mit der Schweiz den Ruhm, der Welt gezeigt haben, dass selbst ein kleines Land, welches obendrein nicht sonderlich von der Natur begünstigt ist, hervorragendes producieren kann. Seine Hauptleistungen liegen auf dem Gebiete der Silber- und Goldschmiedkunst, der Keramik und der Buchbinderei.

Seinen Character als ackerbautreibendes Land brachte es im Ackerbaupalast durch eine bedeutende Ausstellung von Stärken, Bieren, Malzen etc. zum Ausdruck.«

»Edelmetall-Industrie« af Georg Adam Scheid (Pag. 48).

»*Dänemark* versucht sich vielfach in ähnlichen Arbeiten, doch sind hier die à jour-Emails noch seltener, dagegen grössere Silberarbeiten, Prunkgeräthe etc., so von *A. Michelsen & V. Christesen* in Kopenhagen, der schönen Ausführung wegen erwähnenswerth.«

»Keramische Industrie« af Dr. Karl Vogel (Pag. 22).

»*Dänemark* zeigte in dieser Gruppe einige sehr interessante Neuheiten.

Die königliche Porzellanmanufactur in Kopenhagen stellte drei grosse Tafelservice aus, und zwar eines mit naturalistischer Blumenmalerei, dann ein Rococoservice mit künstlerisch ausgeführten dänischen Landschaftsbildern und ein Service mit feiner Blaumalerei à la Meissen. Vollkommen neu und hervorragend waren die

Unterglasurmalereien mit vortrefflichen Effecten, sowohl landschaftlicher als rein decorativer Art; ebenso die metallisch über der Glasur decorierten einfachen Gefässe.

Hermann Kaehler in Næstwed brachte ein grösseres Wandgemälde und zahlreiche Platten in glasiertem Thon, zum Theile sehr charakteristisch bemalt. Neu und sehr gelungen waren seine Effecte von Metalloxyden in der Glasur auf ordinärem Thon.

P. Ipsen's Enke in Kopenhagen sandte zahlreiche Modelle von Gefässen und Figuren in gebrannter Terracotta nach antiken Mustern und nach Thorwaldsen in vorzüglicher Ausführung mit künstlerischer, charakteristischer Bemalung, dann Tanagrafiguren und farbig glasierte Majolicagefässe. Neu waren hier plastische Bilder mit polychromer Bemalung.

»Musik-Instrumenten« af Dr. Gaston Bodart (Pag. 22).

»*Deutschlands* Claviere erhoben sich nicht viel über die Mittelmässigkeit; dasselbe gilt von *Oesterreich, Italien, Spanien* und *Grossbritannien,* während die Leistungen *Schwedens* (Hagdahl, Karlskrona), *Dänemarks* (Felumb, Kopenhagen) und *Canadas* (Newcombe, Toronto) als gute, die *Russlands* sogar als ausgezeichnete bezeichnet werden können.«

FRANKRIGS OFFICIELLE BERETNING

udgivet af Camille Krantz, Generalkommissær for den franske Regering. Heri hedder det:

»Imprimerie et Librairie« af Henri de Soudier (Pag. 120).

Danemark. S'il y avait une exposition de livres qui, par le bon goût et l'arrangement artistique, pût rivaliser avec celle de la France, c'est assurément l'exposition de la librairie danoise. L'exposition du Danemark était un véritable repos pour les yeux, et l'esprit y trouvait de nombreux éléments pour se délecter. Le Danemark est pent-être le pays où l'on apporte le plus de soin à la

confection des livres; on y trouve un je ne sais quoi d'artistique qui brille en toutes choses, et un goût particulier préside à l'établissement du plus petit livre, qu'il s'agisse de l'impression ou de de la reliure. Cette dernière branche était brillamment représentée, et certaines reliures pouvaient assurément rivaliser avec les plus belles d'entre les nôtres comme bon goût et comme richesse d'ornementation. Aussi les Danois pouvaient être fiers à juste titre de leur exposition, qui a été fort remarquée, et ce petit peuple nous a montré à lui seul des merveilles de l'art dans tout son développement.

Trente-cinq exposants étaient représentés dans la section de la librairie, éditeurs de livres et de cartes géographiques ou imprimeurs, tous de Copenhague. Un grand nombre d'entre eux, suivant en cela l'exemple de la France, s'étaient mis hors concours, montrant ainsi leur peu de satisfaction pour le système de récompenses adopté par l'Administration américaine.

Le catalogue spécial de l'exposition danoise était un modèle de bon goût: illustrations, encadrements, vignettes, composition typographique, impression, tout était remarquable par l'exécution.«

Efter en udførlig Omtale af »Flatøbogen« fortsættes saaledes:

»Les principales expositions étaient celles des librairies *Gyldendal, G. E. C. Gad, Hagerup, Lehmann et Stage, Petersen, P. G. Philipsen*; on remarquait de beaux travaux d'impression de *P. Petersen* et de *Martius Truelsen;* ce dernier avait de jolies autotypies, et la maison *F. Bagge* avait exposé de beaux livres illustrés. De jolies reliures étaient exposées par les successeurs de *D. L. Clément,* par *I. L. Flyge, Th. Petersen* et *Industriforeningen.* Enfin *Hendriksen,* célèbre dessinateur, à qui revient l'honneur d'avoir installé l'exposition danoise du livre à Chicago, avait exposé de charmantes gravures sur bois.

Dans le catalogue spécial, on pouvait voir un grand nombre d'excel-

lentes illustrations d'ornements et de vignettes, qui entraient pour beaucoup dans l'aspect si artistique, sous lequel se présentait ce beau catalogue.

»Bijouterie-Joaillerie af Henri Vever (Pag. 26).

»*Le Danemark*, ainsi que les Pays scandinaves, nous met en présence d'objets d'un style très particulier, empreints d'un caractère pour ainsi dire local. Ce ne sont, il est vrai, que des copies d'objets anciens conservés dans les musées; mais ce petit peuple, si sympathique et si intelligent, est un de ceux qui ont conservé le mieux ses usages et ses goûts nationaux primitifs; et si la reproduction ou l'interprétation des modèles anciens de l'art national est faite d'une façon intéressante, pourquoi ne pas nous y arrêter?

De même que Castellani a ressuscité le bijou étrusque en Italie, Christesen et Michelsen ont fait revivre les types des antiquités du Nord. Leur filigrane n'est pas sans une analogie parfois très grande avec le bijou romain, mais il reste toujours plus primitif et d'un dessin plus ferme et plus mâle. Il est de la famille de ces charmants entrelacs d'une saveur si particulière et d'un usage si fréquent dans l'architecture romane qui n'est du reste que de l'architecture normande. —

Revenons à l'examen des bijoux reproduisant ou interprétant les objets de ce style ancien qui figuraient à Chicago, en commençant par ceux de la section danoise.

La maison *Michelsen*, de Copenhague, fondée en 1841, est une des plus anciennes et des plus importantes du Danemark. Sa fabrique, qui occupe plus de 50 ouvriers, rappelle encore l'ancien atelier artistique capable de produire des objets de toutes sortes, des broches ou des bracelets, aussi bien que des statues ou des pièces importantes d'orfèvrerie. Sa joaillerie, quoique très soignée, n'a rien de particulièrement intéressant, et je lui préfère beaucoup

ses reproductions d'antiquités du musée de Rosenborg, qui sont très bien exécutées. Depuis 1848, M. Michelsen est le fournisseur du Roi, et par suite des nombreux et illustres souverains alliés à la famille royale du Danemark.

A côté de gros bracelets et de médaillons énormes et lourds, il exposait des bijoux filigranés en or et rehaussés d'émail, exécutés d'après d'anciens documents scandinaves. Une petite collection de bijoux montrant les différents styles danois était très intéressante: il s'y trouvait des spécimens de torques, de bracelets qu'on entourait comme un serpent autour du bras, des fibules, des colliers etc., le tout en or massif, reproduction exacte des objets que portait la noblesse danoise au temps des Mérovingiens, et qui leur servaient, suivant le cas, de parure ou de monnaie.

La maison *Christesen,* de Copenhague, fut fondée en 1846, par son propriétaire actuel, dans une petite ville de l'île Sealand où il travaillair seul sans l'aide d'aucun compagnon. Dix ans plus tard, en 1856, ayant confiance en lui-même et favorisé par les affaires qui prenaient de l'extension, il transporta son modeste établissement à Copenhague et s'adjoignit deux collaborateurs: Messieurs C. Peters et H. Olrik. Ses reproductions d'après les objets du musée des antiquités du Nord ont été justement remarquées aux différentes Expositions. Les spécimens de bracelets et de broches que nous représentons ici donnent bien une idée de son genre de fabrication.

M. *Bernard Hertz* a un choix remarquable de broches et de médaillons, toujours en filigrane scandinave. C'est une maison importante qui emploie une quarantaine d'ouvriers. *P. Hertz,* de Copenhague, est surtout un orfèvre, et ses bijoux, peu nombreux, sont généralement ornés d'émaux cloisonnés et d'émaux transparents dans le genre russe. La fabrique de *R. Jensen* est située dans le Jutland. Ses produits sont intéressants et méritent d'être signalés, même à côté des bijoutiers de la capitale.

»Orfèvrerie« af André Bouilhet (Pag. 124):

Les exposants danois ne sont pas venus en grand nombre; ils ont préféré, et ils ont eu raison, faire représenter leur industrie par les meilleurs d'entre eux. La section danoise offre un ensemble très agréable, et le rapporteur de l'orfèvrerie a le devoir d'en complimenter M. Michelsen, puis qu'il porte le double titre d'orfèvre et de commissaire général. Elle a, de plus, le grand mérite de maintenir les traditions populairer du pays. Comment, du reste, ce peuple, qui a constamment sous les yeux les chefs-d'oeuvre du musée de Rosenborg, ne serait-il pas tenté de ressusciter le caractère de son art national? Mais il ne se contente pas seulement d'imiter et de continuer l'oeuvre de ses devanciers, et, dans une industrie dont nous n'avons pas à nous occuper ici, il a essayé de faire du nouveau, et il y a parfaitement réussi. La Manufacture royale de Copenhague tient certes une des premières places parmi les manufactures de porcelaine de notre époque et avait envoyé une collection remarquable; nous avons constaté son succès à Paris en 1889, et nous ne pouvons oublier l'impression qu'elle nous avait produite à l'Exposition de Copenhague en 1888, ni l'aimable et cordiale réception que son directeur M. Philip Schou, alors président de l'Exposition, nous avait faite à cette époque.

Cette date doit rester célèbre pour l'art français, car jamais nos artistes n'avaient reçu un accueil plus gracieux que celui que leur fit M. Carl Jacobsen, le promoteur de cette Exposition. M. Jacobsen, grand brasseur danois, dont la fortune s'était faite en appliquant les procédés Pasteur à la conservation de ses bières, avait voulu témoigner son affection pour la France en reportant sur les artistes de notre pays un peu de la reconnaissance qu'il devait à la science française. En véritable Mécène, il ne s'était pas contenté de construire un palais, d'y exposer toutes les oeuvres que les artistes français avaient bien voulu lui envoyer, mais il les avait invités personnellement à jouir de leur succès, les défrayant de tout, leur donnant des fêtes splendides, frétant des bateaux pour leur faire

visiter les côtes si pittoresques du Danemark, heureux de voir l'élite artistique française fraterniser avec les artistes de son pays, et semant généreusement son argent pour conserver un souvenir de leur voyage en leur achetant leurs oeuvres les plus remarquables. C'est avec des hommes intelligents et généreux comme M. Jacobsen qu'un pays peut être assuré de voir prospérer ses industries d'art.

Monsieur *C. Michelsen,* qui est à la tête de la première maison d'orfèvrerie et de bijouterie du Danemark, est le fils de M. A. Michelsen, le fondateur de cette maison en 1841, qui, depuis plus de cinquante ans, est le fournisseur attitré de la cour de Danemark. Du reste, ce nom n'est pas nouveau pour nous, car la maison Michelsen exposait dejà avec succès à Paris, à l'Exposition universelle de 1855.

Dans deux fort jolies vitrines, M. C. Michelsen expose des pièces de création recénte et dans le goût moderne, avec une décoration empruntée à la nature; je citerai un bol et une aiguière ornés de fleurs et de feuilles de chardon, des saladiers en vannerie d'argent, ainsi que des pièces fabriquées depuis plusieurs années, qui permettent de juger des progrès de la fabrication de cette maison.

Il expose un service de toilette très complet, exécuté d'après les originaux de la collection de Rosenberg et offert par le Comité des dames danoises à l'occasion du mariage de la plus jeune fille du roi, la princesse *Thyre,* avec le duc de Cumberland. Ce service de style Régence est d'une exécution très précieuse. Le modèle est au musée de Rosenborg, c'est vrai, mais l'orfèvre a dû se conformer au désir exprimé par les dames danoises, en reproduisant une œuvre ayant appartenu autrefois à la cour de Danemark; il est juste d'en complimenter le peuple danois, qui n'a rien détruit et qui se fait un honneur de conserver depuis de longs siècles toutes les richesses qu'ont possédées ses rois. Une autre reproduction intéressante est celle d'un poignard du XVII. siècle dont l'original est au Musée et qui a été exécuté pour le roi Frédérick VII.

Outre ces pièces et bien d'autres spécimens très curieux l'orfèvre Michelsen a placé à l'entrée de la section danoise, et comme pour souhaiter la bienvenue aux visiteurs, la statue équestre en argent du roi Christian IX; elle est placée sur un socle formant une sorte d'arc de triomphe dont les pieds-droits sont ornés de statuettes bien traitées, symbolisant l'Art, la Science et l'Industrie, le Commerce, la Marine et l'Agriculture.

M. *Christesen* (V.) possède aussi une des plus anciennes maisons d'orfèvrerie de Copenhague. Il l'a fondée, il y a plus de cinquante ans, dans une petite ville de l'île de Séeland, où il travaillait avec quelques ouvriers; ce n'est qu'en 1846 qu'il vint s'établir à Copenhague, et depuis lors on a pu constater ses progrès toujours croissants dans toutes nos Expositions; il n'occupe pas à Copenhague une position aussi importante que M. Michelsen. Tandis que ce dernier est surtout joaillier ou exécute en orfèvrerie des pièces d'art pour la cour, Christesen fait de la bijouterie d'or d'un goût particulier, dans laquelle, s'inspirant des ornements scandinaves qu'on retrouve dans les musées du Nord, il emploie très adroitement le filigrane pour reproduire les entrelacs et les broderies des anciens bijoux. Mais il fait surtout de l'orfèvrerie d'usage; il a une usine à vapeur, fabrique lui-même ses couverts d'argent et travaille pour l'exportation.

Dans sa fabrication courante, qu'il a le bon goût de faire simple et logique, en lui conservant autant que possible le caractère primitif des formes anciennes en usage dans le pays, il a su donner à son ornementation une fermeté de lignes, une sobriété de décors empruntés à l'art scandinave qui donne à son orfèvrerie un cachet bien national.

Outre ces objets, dont la saveur particuliére n'est pas faite pour nous déplaire, nous retrouvons dans son exposition, comme picèe importante, un grand surtout à personnages, que nous avions déjà vu à Copenhague et à Paris. Puis le bouclier en argent re-

poussé, représentant les différentes scènes de la vie du roi Waldemar le Conquérant, et deux grands services à thé. Toutes ces pièces sont intéressantes, mais elles avaient déjà figuré à Paris, en 1889.

M. Hertz (Peter), de Copenhague. — Comme M. Christesen, il s'est consacré à ressusciter le style national. Il a une fabrication assez importante; il expose des copies ou des pièces inspirées de ces grandes cornes à boire, de ces pokals que l'on voit au musée de Rosenborg ou dans celui des antiquités du Nord à Copenhague. Un petit service à thé, dont le modèle est emprunté à une puisette gallo-romaine, ne manque pas d'originalité.

Il expose aussi toute une collection de petites cuillers en argent et en émail, avec des portraits de Thorwaldsen, d'Andersen, etc.

»Ameublement« af Victor Legrand (Pag 14).

Danemark. Les exposants ont conservé à leurs produits un caractère vraiment national. Il faut les en louer. Leur art est indépendant, éloigné de toute formule et conforme au caractère du pays. Les produits sont peu nombreux, mais intéressants et variés. Les Scandinaves sont essentiellement artistes; leur goût cultivé se révèle jusque dans les moindres objets usuels dans leur orfèvrerie et dans leur travail du bois. Comme tentures, quelques cuirs, des tapisseries, des broderies d'un caractère trés personnel; comme meubles des pièces d'ébenisterie très soignées, oeuvres d'artisans habiles plutôt que de fabricants industriellement outillés.

»Bronces d'art et d'ameublement« af Albert Susse (Pag. 76):

Les Danois avaient à Chicago une petite mais très intéressante et très artistique exposition pui confirmait tout ce que nous savons du goût de ce peuple pour lequel il y a en France tant de sympathie. Nous n'avons pas à parler dans notre rapport des délicieuses porcelaines exposées par la manufacture Royale de Copenhague, toujours en progrès, ni des faïences flambées, si curieuses de M.

Herman A. Kaehler, pas plus que des magnifiques pièces d'orfèvrerie des maisons célèbres de V. Christesen et de A. Michelsen. Mais nous avons constaté, non sans quelque pénible surprise, que certains industriels danois se livraient, eux aussi, à la contrefaçon. — En vérité les Danois ont mieux à faire qu' à s'engager dans cette voie de répétition.

L'industrie du bronze existe à peine en Danemark. On sait cependant avec quelle largeur d'idées, un collectionneur émérite, M. Jacobsen a su réunir dans sa maison de Copenhague une merveilleuse série de sculptures modernes, appartenant à toutes les écoles et surtout à l'école française. Ce généreux citoyen a contribué à développer dans son pays le sens de l'art. On peut espérer qu'en faisant un si noble usage de sa fortune, il donnera à ses Compatriotes le goût des reproductions en métal des chefs-d'œuvre de la statuaire. Mais nous n'avons vu à Chicago qu'une seule fabrique, celle de M. Lauritz Rasmussen, faisant du bronze. Encore sa fabrication est-elle bien banale. Je mentionnerai néanmoins le groupe presque grand en nature qu'elle avoit envoyé: c'est un Chasseur de panthères. L'interprétation eût gagné a être plus simple.

TYSKLANDS OFFICIELLE BERETNING

udgivet af Rigskommissæren, Over-Gehejmeregeringsraad WERMUTH, bringer følgende Udtalelser:

»KERAMIK« AF STATSRAAD O. DUVIGNEAU (PAG. 809):

Dänemark. Im Gegensatz zu Belgien und Holland hatte die an sich kleine, aber durchaus geschmachvoll und gut arrangirte, dänische Ausstellung, der Keramik mit 11 Ausstellern einen hervorragenden Platz eingeräumt. Die in aller Welt bekannten feinen Kopenhagener

Terracotten, diese gut modellirten, sauber angefertigten Nachahmungen antiker Gefässe, die zahlreichen, verkleinerten Thorwaldsen'schen Figuren errangen auch hier den Beifall der Besucher. P. Ipsens Enke, L. P. Jørgensen, Budde-Lund, sowie die Godthaab Terra Cotta Manufactury, sämmtlich in Kopenhagen, brachten in grosser Mannigfaltigkeit ihre gelben und röthlichen Terracotten mit schwarzer oder farbiger Bemalung. Ueberall herrscht das Bestreben die antike Form und Malweise glücklich nachzuahmen.

Unter den glasirten Thonwaaren waren die in bäuerischer Weise dekorirten Wandteller mit Thierbildern und Landschaften von Kaehler in Nestved auf Seeland mehr gut gemeint als eigentlich schön. Dasselbe kann man von dem groszen, landschaftlichen Fliesenbilde dieses Ausstellers sagen. Den Mittelpunkt der Ausstellung bildeten nach Verdienst die Erzeugnisse der früher Königlichen Porzellanmanufaktur aus Kopenhagen. Diese seit 1882 von einer Aktiengesellschaft nach Frederiksberg bei Kopenhagen verlegte Fabrik hatte mehrere vollständige, grosse Tischservice, ausserdem Kannen, Tassen etc. ausgestellt, die mit ihren trefflichen, naturalistischen Blumenmalereien oder mit in Meissener Art gehaltener stilisirter Bemalung den alten Ruf dieser Firma aufrecht erhalten haben.

Ganz eigenartig aber, und in dieser Weise auf der ganzen Ausstellung nicht übertroffen, erschien eine Anzahl Schmuckschüsseln, Vasen u. dergl. in hellblauen, grünlichen, gelblichen Scharffeuerfarben. Die Unterglasurbemalung, fast plastisch erscheinend, zeigt hie und da leichte Anklänge an japanische Motive und erzielt mit skizzenhafter Darstellung eines einzelnen Vogels, eines auf dem Wasser dahingleitenden Segelbootes, sich fröhlich in ihrem Elemente tummelnder Fische und ähnlichen Motiven ganz vorzügliche Effekte. Die Weichheit und der Farbenschmelz dieser köstlichen Schmuckgegenstände machen dieselben sicher überall zu Lieblingen des Publikums, wenn auch zunächst die nicht ganz niedrigen Preise die Zahl der Käufer beschränken.

Jedenfalls hat die Kopenhagener Fabrik mit dieser Neuheit einen wohlberechtigten Erfolg erzielt.

»EDELMETAL-INDUSTRIE« AF PROFESSOR M. WIESE, DIREKTØR FOR DET KGL. TEGNEAKADEMI I HANAU (PAG. 847):

»Russland giebt seinen Geräthen und Ornamenten gerne die altgriechisch-byzantinische Form, während Schweden und *Dänemark* die altnordischen Geräthe und Schmucksachen kopieren. Letzteres hatte einige Arbeiten in getriebener Silbertechnik, wie den Schild, die Volmarschlacht des König Waldemar, und mehrere Tafelauffätze aufzuweisen, die sich den besten französischen Erzeugnissen an die Seite stellen konnten.

»PRÄZISIONSMECHANIK UND FEINOPTIK« AF B. PENSKY OG PROFESSOR, DR. A. WESTPHAL (PAG. 1113):

Dänemark zeigte durch A. Nørholm in Kopenhagen Steuerkompasse, bei denen eine angenäherte Kompensation mittelst eines Kranzes fester Stifte bewirkt wird, sowie ein' Bathometer nach Rung, das im Princip dem von Thompson angegebenen gleicht. Von Cornelius Knudsen ebenda war ein Barometer in schöner Ausführung ausgestellt.

»BUCHDRUCKGEWERBE« AF BOGTRYKKER GEORG W. BÜXENSTEIN (PAG. 1031):

Dänemark hatte eine hervorragende, kleine aber musterhafte Kollektivausstellung im Industriegebäude hergerichtet. Die in eigenem Geschmack, unter Lossagung von dem sonst üblichen Renaissance- und Rococcostil hergestellten Druckornamente und Bucheinbände waren von tadelloser Ausführung. Der künstlerisch ausgestattede Katalog der dänischen Ausstellungskommission verdient besondere Erwähnung. — —

»BUCHGEWERBE« AF OTTO BAUMGÄRTEL (PAG. 1084):

In den skandinavischen Ländern schreitet *Dänemark* weit den beiden Brüderreichen voran. Es zeigte einen ausgeprägten

Kunstsinn und bedeutende Kunstfertigkeit schon in dem von der Königlich dänischen Kommission herausgegebenen Katalog. Derselbe ist neben dem des französischen und deutschen Buchgewerbes der einzige, der besonders erwähnt zu werden verdient. Er ist auf gutem und starkem Papier aus den »Vereinigten dänischen Papiermühlen« von Nielsen & Lydiche gedruckt und mit ornamentalen Kopfleisten und Vignetten von Hans Tegner und zahlreichen Autotypien, von F. Hendriksen ausgeführt, geschmückt.

Das dänische Buchgewerbe war durch eine Kollektivausstellung vertreten, die von der »Forening for Boghaandværk« (Vereinigung zur Förderung des Buchgewerbes) in Kopenhagen veranstaltet wurde.

Dieser nach dem Vorbilde des Centralvereins für das gesammte Buchgewerbe in Leipzig begrundete Verein hat unter der kräftigen Leitung des Praktikers F. Hendriksen einen grossen Einfluss auf das Buchgewerbe ausgeübt. Der Verein besizt ein eigenes Heim, und die Bestrebungen werden von geistig begabten Gönnern, z. B. dem Oberbibliothekar der Königlichen Bibliothek, Herrn Dr. C. W. Bruun, unterstützt.

Von staatlicher Seite wurde die Ausstellung mit verschiedenen, unter Staatsbeihülfe hergestellten Werken beschickt. Verlagshandlungen hatten sich betheiligt: Aug. Bang, G. E. C. Gad, Gyldendalske Boghandel, H. Hagerup, A. F. Høst & Søn, Lehmann & Stage, P. G. Philipsen, C. A. Reitzels Forlag, N. C. Rom, Brødrene Salomonsen, E. Stockholm, sämmtlich in Kopenhagen, und Chr. Milo in Odense, die einzige bedeutendere Verlagshandlung Dänemarks ausserhalb Kopenhagens, mit durchgängig gut ausgestatteten Werken.

Vorzüglige Lithographien stammten von der Centraltrykkerie Ferslew her, und besondere Beachtung verlangten die prächtigen Chromolithographien zu dem bei Asher & Co. in Berlin erschienenen Werk Fengers »Dorische Polychromie«, welche bei Hoffensberg & Trap in Kopenhagen hergestellt sind.

Eine Anzahl schöner Holzschnitte neben verschiedenen anderen modernen Illustrationsverfahren in Autotypie und Zinkätzung von F. Hendriksen, dessen Verdienste bereits oben erwähnt wurden, zeugten von grosser künstlerischer wie technischer Vollkommenheit. Gleich gut vertreten war auf dem Illustrationsgebiete die Firma Pacht & Crone.

Wirklich bedeutende Leistungen hatte die dänische Buchbinderkunst aufzuweisen, wobei nur Handarbeiten nach künstlerischen Entwürfen in Betracht kamen. Besonders hervorzuheben ist ein nach dem Entwurf von Th. Bindesböll von I. L. Flyge in Ledermosaik ausgeführter Band. Ferner Ganzmaroccoeinbände nach Zeichnungen von Hans Tegner und Th. Bindesbøll, ausgeführt von Anker Kyster, I. L. Flyge, Wichmanns Nachfolger und D. L. Clements Nachfolger. Das dänische Publikum ist, was den Buchhandel und das Buchgewerbe betrifft, neben dem französischen vielleicht das dankbarste, und wenn auch das reiche Frankreich sich einige Extravaganzen erlauben darf, die in Dänemark nicht gut möglich sind, so findet die Handarbeit doch hier im Allgemeinen eine weit grössere Aufmunterung als in Deutschland.

Der Eindruck der dänischen Buchgewerbeausstellung war ein durchaus günstiger, die Zusammenstellung derselben so verständig und die Leistungen so befriedigende, dass diese, wenn auch an Umfang nicht imponirende Ausstellung unter die Besten gezählt werden musste. Besonders hoch steht die Buchbinderei, und es ist erwähnenswerth, dass Bücher, die in grösserer Zahl gebunden werden mussten, von Paris nach Kopenhagen zum Binden gesandt wurden.

Eine nicht uninteressante Erscheinung ist die augenblickliche Vorliebe für das altnordische Ornament, die sich überall im Kunstgewerbe, und so auch in der buchgewerblichen Illustration und Ornamentirung kund giebt, während früher das antike Element in Thorwaldsen, etwas mehr als gut war, vorherrschte. Wir können dieser altnordischen Bestrebung nicht mehr als eine vorübergehende

Bedeutung beilegen, dazu ist das Ornament nicht mannigfaltig genug. Mit Freuden begrüssen wir daneben eine Reihe von naturalistisch gehaltenen Vignetten und Zierstücken zur Verwendung in Werken, die den täglichen Verkehr, die Gewerbe, die Landwirthschaft etc. zum Vorwurf haben und geradezu als mustergiltig und nachstrebenswerth bezeichnet werden können.

Endelig giver, som omtalt i Indledningen til dette Afsnit, det ansete amerikanske Fagblad »*The Inland Printer*« i sit Oktoberhæfte 1893 følgende Omtale af den danske Katalog, hvilken her gengives med de den ledsagende, efter Katalogen reproducerede Illustrationer.

WORLD'S FAIR CATALOGUE OF THE ROYAL DANISH COMMISSION

ONE of the most interesting books of the Fair is the handsome catalogue of the Royal Danish Commission — judged by itself as a specimen of bookmaking. It is printed in English on paper of fine quality, the product of the United Danish Paper Mills. Messrs. Nielsen & Lydiche, of Copenhagen, are the printers, and the work is certainly admirably done. The ornamental designs are by Hans Tegner, and are marked by originality and strenght. The headpiece to this note is a half-reduction from the chapter of Historical Notes, from the title-page of which the design of the two Vikings is also taken. In the department of bookmaking the Danish Society for Promoting Bookwork offers many attractions — the device of the society, it will be noted, has been in corporated in the head piece shown below.

Several half-tones of bindings designed by Th. Bindesbøll and Hans Tegner show the beauties of the original bindings excellenty well. A photolitho in colors of the page of the *Flateybook* wherein the discovery of Vineland (America) about the year 1000 is mentioned, is beautifully executed, and awakens the deepest interest. The book got it name from being kept for a long time at the island of *Flatey* in the bay of »Breidafjord.« The pages of this folio manuscript, we are told, are bound in two volumes, and since 1662 it has belonged to the Great Royal library at Copenhagen.

Fine illustrations from wood cuts and half-tones adorn the catalogue — the half-tones being from the paintings of Danish artists. These cuts, we note, were executed by F. Hendriksen.

Miss C. Suzette Skovgaard has an Illustration of a »decoration dish with a little Japanese and a goose«. We have utilized Miss Skovgaard's design typographically as an initial in calling attention to this elegant catalogue, in which the work, from the striking and artistic cover to the last page, is marked by thoroughness and taste.

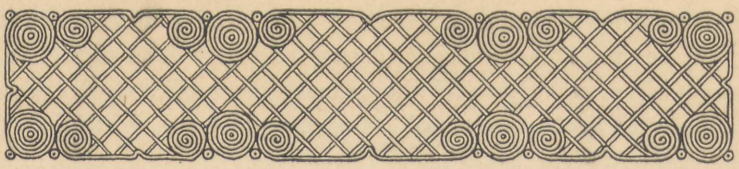

AFSLUTTENDE BEMÆRKNINGER

Den, der ikke har besøgt Chicagoudstillingen, kan vanskelig dømme om dennes Betydning og sande Værd. I Europa blev Udstillingen en Tid lang ikke vurderet efter Fortjeneste. Den Interesse, som vaktes ved de første Meddelelser om dens Afholdelse og Efterretningerne om de Forberedelser, der bleve trufne til den, syntes at falde fuldstændig til Jorden efter dens Aabning. Hertil bidrog sikkerlig den ufuldendte Tilstand, hvori Udstillingen befandt sig paa Aabningsdagen; Bygningerne vare ikke fuldstændig færdige, og Opstillingen af Udstillingsgenstandene var for de fleste Landes Vedkommende knap nok paabegyndt den 1. Maj. Den europæiske Presse havde sendt Repræsentanter over til Udstillingens Aabning; det Indtryk, disse hjembragte, maatte derfor blive mindre tilfredsstillende og kom til at paavirke Europas Opfattelse af Udstillingen paa en for denne uheldig Maade.

Det vil ikke være vanskeligt at paavise baade Mangler og Fejl ved Chicagoudstillingen; dog vil ingen, der virkelig har gjort sig bekendt med den, kunne nægte, at Foretagendet, dristigt som det var i Anlæg, var storartet i Udførelse, heldigt i Resultat og utvivlsomt maa betegnes ikke alene som den største, men ogsaa som den pragtfuldeste af de hidtil afholdte Verdensudstillinger.

Den Tanke, som først i større Udstrækning blev gennemført ved den sidstafholdte Pariserudstilling, at Rammen om de udstillede Genstande — Terrænet og Bygningerne — selv skulde være en Udstillingsgenstand, der ved sin Skønhed skulde vække forøget Interesse for Udstillingen, var her gennemført, maaske i altfor høj Grad. Det blev mere Udstillingsterrænets Skønhed og Bygningernes glimrende Pragt end selve de udstillede Genstande, som mange Besøgende dvælede ved.

De færreste af disse med saa uhyre Ofre tilvejebragte Paladser kunde vel egentlig siges at egne sig fuldt ud for Udstillingsformaal; deres mægtige Dimensioner og gigantiske Former virkede trykkende paa Udstillingsgenstandene og tvang ligefrem de i Udstillingen deltagende Nationer til at opføre ofte meget kostbare Indramninger om deres Afdelinger. Deltagelsen i Udstillingen maatte alene af den Grund medføre betydelige Udgifter for de forskellige Lande. Eksempelvis skal saaledes anføres, at de bevilgede Statstilskud — ifølge Opgivelser af de amerikanske Udstillingsmyndigheder — for Tysklands Vedkommende var ca. 3,200,000 Kroner, for Frankrigs 2,600,000, Storbritaniens 1,100,000, Hollands 370,000, Sverrigs 400,000 og Norges 225,000 Kroner; for samtlige i Udstillingen deltagende fremmede Lande udgjorde Statstilskudene over 25 Millioner Kroner.

Alverdens Nationer havde givet Møde paa Chicagoudstillingen, og det paa en Maade, som staar uden Sidestykke ved nogen tidligere Udstilling. De mødte selvfølgelig først og fremmest med kommercielle Formaal for Øje — nogle for at hævde deres Stilling paa vundne Markeder, andre for at bryde nye Baner for deres Afsætning. Jævnsides hermed gik der imidlertid en Bestræbelse af mere ideel Natur, som kom til at paatrykke Udstillingen sit Stempel og gav den et vist Særpræg, nemlig en Stræben efter at give et anskueligt og fyldigt Billede af de forskellige Landes Kulturstandpunkt. Store Ofre vare fra mange Sider bragte herfor. Paa Udstillingen fandtes derfor Samlinger, ja ligefremme Musæer af overraskende

Betydning, og i denne Henseende var det langtfra det ringeste Bidrag, som blev ydet af De Forenede Stater.

Konkurrencen var ved denne Udstilling skarpere end ved nogen tidligere. Dette gjaldt ikke alene for den enkelte Udstillers Vedkommende, men mellem de forskellige Lande indbyrdes herskede der en Kappestrid som ingensinde før, om hvem der ved stilfuld Indramning og smagfuld Udstyrelse af Afdelingerne mest kunde tiltrække sig Opmærksomhed, og yde den bedste Baggrund for de udstillede Genstande.

At under disse Forhold de Lande stode bedst, hvor den enkelte Udstiller havde maattet indordne sig under det fælles Hele, er en Selvfølge, og der er, navnlig efter de paa denne Udstilling indvundne Erfaringer, ingen Tvivl om, at det paa fremtidige Verdensudstillinger vil gælde om, mere og mere at samle sig i kollektive Udstillinger indenfor det enkelte Lands Omraade. Den gensidige Rivalitet mellem et Lands enkelte Udstillere maa derfor træde noget mere i Baggrunden for den fælles Bestræbelse efter at hævde Landets Standpunkt i Konkurrencen med de andre Nationer.

Paa Chicagoudstillingen er der tillige ført Bevis for, at selv mindre Nationer meget godt kunne tiltrække sig Opmærksomhed ved de store Verdensstævner, forsaavidt de forstaa paa rette Maade at udnytte de Chancer, som deres Lands Produktion og de tilstedeværende Forhold give.

Det er blevet sagt og ofte gentaget, at Amerika alene vilde drage Nytte af denne Udstilling, om end ikke øjeblikkelig i pekuniær Henseende paa Grund af de store Ofre, man havde bragt for Udstillingen, saa dog ved at lære af de europæiske Udstillere, ved at tilegne sig disses Modeller, den gamle Verdens Ideer og saa fremdeles. Intet er dog urigtigere. Enhver, der følger med i de udenlandske Fagblade og Tidsskrifter, vil have set, at den Opfattelse mere og mere breder sig Europa over blandt Fagmænd paa de forskelligste Omraader, at var der end Felter, paa hvilke Amerika kunde lære af den gamle Verdens Udstillere og uden Tvivl

har benyttet den Lejlighed, som Udstillingen frembød til at gøre dette, saa findes der til Gengæld mange andre — og hidtil uanede, hvor Europa kan lære af Amerika. Chicagoudstillingen maa derfor siges at have opfyldt sin Mission til Kulturens Udvikling og som Befordrer af det almindelige Fremskridt. Og for mig staaer det saaledes, at den gamle Verden vil gøre vel i nøje at følge Bevægelserne og agte paa Udviklingen i det nye Land hinsides Atlanterhavet, for at den ikke en skønne Dag skal se sig overfløjet paa Omraader, hvor den mindst havde ventet det.

* * *

Angaaende Danmarks Deltagelse i Udstillingen skal der ikke her fældes nogen Dom; i saa Henseende kan jeg indskrænke mig til at henpege paa de foran aftrykte Udtalelser, som udenlandske officielle Beretninger have indeholdt om denne. Af Hensyn til Landets Deltagelse i fremtidige Udstillinger skal jeg dog ikke tilbageholde følgende almindelige Bemærkninger:

For den Betydning, det har, at man i Tide sikrer sig Plads ved en Verdensudstilling, afgav vor Deltagelse i Chicagoudstillingen et udmærket Bevis. Det maa derfor indtrængende lægges paa Sinde ved fremtidige Udstillinger at have dette Spørgsmaal for Øje i Tide.

Efter de i Chicago indvundne Erfaringer nærer jeg heller ingen Tvivl om, at det Princip, man her fulgte ved Tilvejebringelsen, Ordningen og Installationen af de danske Afdelinger, — et Princip, der jo forøvrigt for Danmarks Vedkommende allerede har været fulgt ved Pariserudstillingerne i 1878 og 1889, men som først ved Chicagoudstillingen blev gennemført i større Udstrækning, — nemlig: saa vidt muligt at indskrænke vor Deltagelse til saadanne Felter, paa hvilke der kan præsteres noget virkeligt godt, og saa forøvrigt at fremstille dette paa den mest tiltrækkende Maade, samt ved tiltalende og iøjnefaldende Indramninger, smukt udstyrede Kataloger o. s. fr. at vække Opmærksomhed for det og vort Land, bør følges og yderligere udvikles ved fremtidige Udstillinger.

Set fra dette Standpunkt kan det imidlertid ikke nægtes, at det føltes som et Savn, at flere af vore store Eksportartikler ikke vare fyldigere repræsenterede, end Tilfældet var i Chicago. Den danske Udstillingskomité bærer imidlertid ingen Skyld i saa Henseende. Og ligesom Forfatteren af Afhandlingen »Om amerikansk Landbrug« i nærværende Beretning, nærer jeg den Overbevisning, at det danske Landbrug uden Risiko og til megen Gavn for vor oversøiske Smøreksport kunde have udnyttet den foran omtalte gunstige Koncession til Driften af et arbejdende Mælkeri paa Chicagoudstillingen.

EM. MEYER.